

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Confessionibus Ritè ac fructuosè excipiendis Doctrinas tam generales, quàm speciales ad varios Hominum Status accomodatas complectens

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1679

Pars Posterior. Complectens varias doctrinas, quæ à Confessariis in
confessionibus particularium Personarum observandæ sunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49251](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49251)

P A R S P O S T E R I O R
 Complectens
 V A R I A S D O C T R I N A S,
 Q V Æ
 A Confessariis in confessionibus par-
 ticularium Personarum observan-
 dæ sunt.

ETs i ex iis, quæ hactenus fusiùs sunt dicta, sufficientem Confessarius habere directionem possit, ad confessiones magno suo ac Pœnitentium fructu atque solatio audiendas; quia tamen quotidiana experientia testatur, nunquam firmiter doctrinas aliquas memoriæ, mentiq; imprimis aut etiam utiliùs in praxin deduci, quàm si in certum ordinem, variâsque classes redigantur, & earundem usus in practicis exemplis demonstretur, ideo & ego operæ pretium me facturum iudicavi, si, quomodo doctrinæ hactenus assignatæ in praxi pro variarum Personarum Confessionibus adhiberi debeant, variis exemplis ostendero. Itaque imprimis ipsos Pœnitentes in varias classes dividam; subinde, quæ circa quamvis classem quæstiones aut dubia magis notabilia moveri possint, indicabo, & suum cuique responsum subjungam. Quod antè, quàm præstem, duo Lectorem præmonendum cenfui. Primum est, non nescire me, aut negare velle, quòd plures classes Pœnitentium assignari potuissent, sed has me præ aliis elegisse, quod & sufficere easdem ad scopum meum iudicarem, & plerasque difficultates, quæ in aliis confessionibus occurrere possunt, ex illis, quæ circa has dicentur, facilè decidi posse existimarem. Alterum est, quòd licet aliqua materiæ vel quæstiones pluribus classibus communes sint, nihilominus ad certam aliquam sint revocate, quia, cum in omnibus poni non potuerint, ad eam, in qua frequentius occurrunt, convenientius revocari credebantur.

CAPUT

CAPUT I.

QVID CIRCA CONFESIONEM PVERORUM ET PVELLARVM OBSERVANDVM SIT.

Q. 1. Quid circa has Confessiones specialiter observandum sit? R. cum ex una parte frequens hujus Sacramenti usus valde utilis, atque adeo & suadendus sit homini Christiano; ex altera verò parte experientia doceat, illam æstimationem & affectum, quem Homines in tenera Juventute de hoc Sacramento conceperunt, ab iisdem etiam in reliqua ætate retineri, valde laborandum esse, ut Confessarius magnam de dicto Sacramento æstimationem & amorem Pueritæ ingeneret; sed & modum fructuosè illud obeundi doceat; & ab omnibus, quæ aversionem ab hoc Sacramento creare possent, studiosè absteineat. Hinc cum ejusmodi Pueri aut Puellæ ad confessionem accedunt, diligenter attendat, an ante confessionem oraverint: an, dum confessionale intrant, crucem faciant, genua flectant, benedictionem petant, brevem confessionis generalis formulam pronuntient &c. Quòd si in horum aliquo capite deficere eos advertat, quoad crucem quidem faciendam, genuaque flectenda, suavibus verbis eos ad hæc præstanda hortetur; si verò aut preces, aut formulam Confessionis omittant, cum intra confessionem tam facile doceri non possint, finita confessione suaviter eos moneat, ut eas deinceps addiscere studeant, & antè, quàm ad confessionem accedant priùs pro remissione peccatorum suorum gratiaque ad confessionem titè faciendam impetranda pias, humilèsq; Domino DEO preces, quales plerumque in fine Catechismi germanici reperiuntur, offerre assuescant.

Qu. 2. An examinandi sint eiusmodi Pueri & Puella? R. 1. cum juxta communiorem sententiam Confessarius obligetur ad juvandum Pœnitentem, si ipse non sit sufficiens ad peccata sua legitimè explicanda; de ejusmodi autem Pueris aut Puellis meritò præsumi possit talis insufficientia, rectè facturum Confessarium, si modo paulò post assignando eos examinet. R. 2. hoc tamen examen non priùs esse suscipiendum, quam ipsi

ipsi ea peccata, quæ sciverint, explicare jubeantur, & sistantur; sic enim paulatim asuescent, ipsimet sua peccata explicare, & alia facere, quæ Pœnitentis officium requirit.

Q. 3. Quomodo, & de quibus rebus examinandi sint? R. 1. ante omnia Confessarium quærere debere, an aliquando confessi sint, & quando? R. 2. Post hanc quæstionem factam interrogandi erunt, quid ab ultima confessione peccaverint quâ interrogatione peractâ, si ipsimet peccata sua narrare incipiant, patienter audiendi erunt, nec faciliè interpellandi. Si verò vel nullum peccatum ipsi explicare nörint, vel certè non nisi unum, alterumve, tum Confessarius aliquot ex sequentibus quæstionibus formare poterit. 1. An diligenter difesto audiverint Sacrum, & sub eo oraverint, an verò gariverint, circumspexerint &c. 2. An manè & noctu, ante & post mensam, vel scholam, ad signum Salutationis Angelicæ diligenter oraverint? 3. An Parentibus obedientes existerint? 4. An non alicui turpia agnomina dederint? 5. An non rixati fuerint cum æqualibus? 6. An non senioribus hominibus illuserint? 7. An non mentiti sint? 8. An nemini quidquam subtraxerint? 9. An domi, & in schola diligentes ac modesti fuerint? 10. An diligenter interfuerint Catechismo, & ibidem sedulò attenderint? hæc, inquam, & similia ex illis quæri possunt, non quòd omnia verè peccata sint, sed ut ex talibus interrogationibus paulatim discant, quid agere vel vitare ipsos in hoc statu conveniat. Et quia ad ejusmodi quæstiones frequenter negativè respondebunt, ideo Confessarius quandoq; approbabit conatum in vitio fugiendum, aut sedulitatem in orationibus, studiis &c. peragendis; sic enim non parùm excitabuntur ad constantiam in iustis exercitiis, & præterea etiam animabuntur, ut libentius præterea Sacramentum frequentent. R. 3. Modum interrogandi valdè suavem & prudentem esse debere; suavem quidem, ne, si rigidiorum advertant esse Confessarium, à peccatis suis ritè ac liberè explicandis absterreantur, & ab ipso etiam Confessionis Sacramento noxiam aversionem concipiunt: prudentem verò tum in eorum erroribus aut defectibus, quales plurimi plerumque ab hac imprudente Pœnitentia committi solent, dissimulandis, aut, ubi opus videbitur, dextè corrigendis: tum in ipsis quæstionibus formandis, ne, scilicet

dum nimis accuratus esse voluerit, doceat illos aliquid, quod nesciebant; sicque occasionem lapsus præbeat. Unde, si ulli-
bi, in his confessionibus ob oculos haberi debet doctrina Co-
nincij supra citata, quod scilicet præster aliquando, Con-
fessarium peccata Pœnitentis minùs cognoscere, quàm sibi vel
illi scandalum creare.

Qu. 4. *An eiusmodi Pueri & Puella etiam de numero inter-
rogandi sint?* R. per se plerumque non esse interrogandos,
tum quia peccata mortalia non afferunt; tum quia vix eum
cum utilitate explicare possunt; interdum tamen, si peccatum
aliquod veniale ex gravioribus afferant v.g. furtum, menda-
cium, blasphemiam &c. expedit saltem quærere, an frequen-
ter id contigerit, ut hac ratione paulatim addiscant, in pecca-
tis gravioribus numerum esse explicandum.

Qu. 5. *An sint quærendi de rebus ad fidem pertinentibus, quas
quævis Christianus necessitate mediæ aut præcepti scire tenetur?*

R. 1. quod attinet ad illos articulos, quos necessitate mediæ
scire tenentur, plerumque supponere posse Confessarium, eos
sciri ab iis, qui annos discretionis attigerunt, & usum suffi-
cientem rationis ad absolutionem habere judicantur, cum
nullus facilè ex his futurus sit, qui non credat DEUM esse,
etiamque Justis quidem cælum in præmium, Peccatoribus ve-
ro infernum in pœnam præparasse. R. 2. quod attinet ad
illos articulos, quos necessitate præcepti scire debent, Confes-
sarium per se nullo speciali præcepto magis obligatum vide-
ri ad suos Pœnitentes instruendos, quàm qui vis alius obliga-
tur præcepto charitatis. Cum in confessionali Judicis tan-
tum, Medicique, ac Doctoris in iis rebus, quæ ad peccata &
obligationes inde secutas pertinent, fungatur, nullo jure verò
ipse cogatur Pœnitentem juvare, ut satisfaciatur suæ obligatio-
ni, ut patet in restitutione, & aliis similibus casibus. Accedit,
quod ejusmodi Pœnitentes prudenter supponi possint habere
Parochos, Catechistas, Ludimagistros, Parentes, quibus
instructio primariò incumbit. R. 3. si major sit Populi
concurfus, omnino posse & debere instructiones omitti, & aliud
tempus magis commodum iis præscribi; imò si nondum sci-
ent necessaria ad confessionem, poterunt dimitti absque ab-
solutione, moniti tamen, ut alio tempore veniant. Si tamen
ad confessionem apti viderentur, & quærerent, num commu-
nicare

Instr. V.

H

nicare

nicare liceret? posset eos breviter examinare, nūm sciant, quæ ad illud Sacramentum suscipiendum requiruntur, & nesciunt, breviter illos instruere, si alioqui ob ætatis & intellectus sufficientiam capaces videantur. Resp. 4. si tempus Confessario suppetat, insigne charitatis opus facturum, si ejusmodi Pueros & Puellas de prioribus capitibus interroget, & quantum fieri potest, instruat, v.g. quot sint Dij? quis sit pater, & quare? quæ sit Mater Christi &c. quæ omnia firmius imprimendi memoriæ eorum, optimum modum putat Reginaldus, si jubeantur crucem formare, & doceantur Mystra in cruce contenta, & per ipsum modum formandæ crucis indicata.

Qu. 6. An si dubitetur, num sufficienti usu rationis præditi, debeat absolutio sub conditione impendi? Resp. affirmativè cum communi sententia, ut videre est apud Bardi dis. c. 11 §. 9. n. 4. Laym. l. 5. tr. 6. c. 5. n. 7. Diana p. 4. tr. 3. resol. 53. & alios, quidquid in contrarium dicat de Pueris septennibus Caramuel l. 3. c. 1. d. 2. coroll. 40. Ratio est, quia in tali casu est dubium de dispositione Pœnitentis, & consequenter etiam materia hujus Sacramenti dubia est.

Qu. 7. Ex quibus indicis colligi possit, quod Puer aut Puella sufficienti usu rationis præditi sint? Resp. 1. ex ipso modo confitendi? si nempe sua peccata satis distinctè explicent, merito creditur, eos sufficientem usum rationis habere; secus vero, si nihil per se dicere possint aut velint, aut cerè non nisi fortuitas quasdam à parentibus haustas recitent. Resp. 2. ex ipso modo respondendi; si nempe omnes aut pleraque Confessarii quæstiones bene percipiant, aptèque ad eas respondeant, eorum prudenter persuadere sibi potest Confessarius, eos non carere usu rationis: secus si ad omnia affirmativè, uti nunquam fieri solet, respondeant, etsi Confessarius paulo post formaverit quæstionem contradictoriè uni ex prioribus oppositam. Resp. 3. ex modo agendi, quem usurpant tempore confessionis; si enim in clathris nudentur, aut sæpe oculos ad ea, quæ extra confessionale aguntur, convertant, aut imaginem in confessionali appensam contemplantur, sat magna indicia præbent imperfectæ rationis. Unde nisi aliunde certiora indicia hauriantur, vel sub conditione, vel omnino non absolvendi erunt.

Qu. 8. An ad attritionem disponendi sint eiusmodi Pueri & Puella, & quomodo? Resp. 1. omnino id necessarium videri, cum experientia doceat, eos nihil minùs, quàm de tali dolore cogitare, imò sæpe non nôsse, quid sit dolor, aut quid ad confessionem requiratur. Resp. 2. modum excitandi eos ad attritionem optimũ videri, si non simpliciter & nudè quærantur, an doleant de peccatis? sed si v.g. quærantur, quot sint Diji & an diligant Dominum DEUM? & tunc subijciatur, an ideo doleant se peccasse, quod tam dilectum Patrem offenderint? item si quærantur interdum, quò veniant probi & innocentes, & quò mali? & postea subijciatur, an & ipsi statuunt deinceps vitare peccata, ut veniant in cælum, & non in infernum &c. nam in tali proposito jam vera attritio inclusa est, cum nullus statuatur vitare peccatum, qui non odit illud.

Qu. 9. Qualis & quanta pœnitentia iis imponenda sit? Resp. 1. non facile pœnitentiam per aliquot dies persolvendam imponi debere, cum vix sperari possit, eos recordatos, aut certè sufficientem ejus persolvendæ curam habituros esse; præstat ergo modicam illis pœnitentiam imponere, quam post confessionem finitam statim peragere jubeantur; sic enim & securior erit Confessarius de pœnitentiæ impletione, & ipsi assuescent post confessionem non statim templo excurrere, sed aliquod tempus orationi impendere. Resp. 2. si indulgentiæ aliqua eo die in templo illo vel alio sunt propositæ, optimè facturum Confessarium, si eas preces, quæ pro indulgentiis lucrands requiruntur, illis pro pœnitentia imponat; non tamen necesse erit multum laborare in intentione hac iis incalcanda, cum vix eam capturi sint, & aliunde juxta probabiliorem sententiam non requiratur intentio lucrandi ad hoc, ut quis eas obtineat. Resp. 3. nonnunquam posse illis imponi pro pœnitentia, ut in magno aliquo festo denuò confiteantur aut communicent, sic enim paulatim frequentationi Sacramentorum assuescent.

Qu. 10. An & qualis adhortatio absolutioni sit præmittenda in eiusmodi confessionibus? Resp. 1. plerumque nullam severiorem increpationem adhibendam esse, cum ex ea horrorem concipiant hujus Sacramenti, quem semel altius imbibitum, nec in adulta etiam ætate facile deponent. Quòd si nonnunquam à vitio, à quo in futuram ætatem grandia incommoda

timeri possunt, dehortari velit, aptissimè id præstabit brevis
 exemplo v. g. quinquennis adolescentis ob blasphemias et
 finu Patris à Dæmone ad inferos abstracti, aut alio simili
 R. 2. ut magnam de oratione, studio, obedientia, reverentia
 & modestia opinionem concipiant, proderit nonnunquam
 unum ex his capitibus commendare, ostenderèque, quantum
 laudem, præmium, amorem apud Parentes, Magistros, Co-
 gnatos, DEUM reportaturi sint, si ei studio se sedulo impo-
 dant; unde memoriæ juvandæ causâ possent ipsis quinque pri-
 maria virtutes eorum statui convenientes per quinque digi-
 tos designari, videlicet per pollicem devotio, per indicem
 obedientia, per medium digitum reverentia erga adultos &
 senes, per annularem diligentia, per parvum digitum mo-
 destia.

Qu. II. An si Puer aut Puella rationis capax in articulo
 mortis constituta sit, Confessarius precipere debeat, ut Communio
 illis detur, etsi vix septimum aut octavum annum egressi sint?
 R. Spectando quidem præceptum Ecclesiæ, non esse Com-
 munionem necessariam in tali casu, cum Vasq. Valent. Gran-
 Sotus, Ochag. doceant apud Dian. p. 5. tr. 14. resol. 50. no-
 minem ante duodecimum annum obligari ad Communio-
 nem. R. tamen 2. si consuetudo in contrarium non obstet
 & spes sit, posse Puellum & Puellam sufficienter disponi ad
 Communionem, fortè non obfuturum, si ad eam admittantur,
 cum ex una parte Suar. Tambur. & alij apud & cum Dia-
 na loco cit. putent, ad eam in tali casu Pueros ex præcepto ob-
 ligari; ex altera verò parte hoc ipso, quòd rationis & peccati
 mortalis sint capaces, etiam indigeant effectu illo, & robore
 propter quem potissimum in illo agone Sacramentum hoc
 per modum viatici accipitur.

CAPUT II.

QUID CIRCA CONFESIONEM ADOLESCENTUM OBSERVANDUM SIT?

Q. I. An examinandi sint? R. plerumque non esse exami-
 nandos, nisi fortè adverteret Confessarius, aliquos he-
 bete adeò intellectu præditos esse, aut aliud impedimentum ha-
 bere, quò minus peccata sua cognoscere & explicare possint.

enim examinari possent. 1. An suo tempore diligenter & attentè oraverint? 2. An obedientes fuerint Parentibus & Præceptoribus? 3. An debitam in studiis diligentiam adhibuerint? 4. An non tempus otiosè & nugis inutiliter consumperint? 5. An non inhonestis agnominibus alios læserint? 6. An non mentiti sint? 7. An non rixati &c.

Qu. 2. An saltem de numero, aliisque circumstantiis, maxime speciem mutantibus interrogandi sint? R. omnino consultum id videri, ut hac ratione discant peccata sua ritè Confessario explicare. Itaque si confiteantur, se blasphemâsse, jurâsse &c, interroget, quoties id fecerint? si dicant, se aliis detraxisse, quærat, num in materia gravi id contigerit? si dicant, se habuisse impudicas cogitationes, interroget, num deliberatè ipsi inhæserint, aut omnino decreverint desideria sua complere, si occasio daretur &c. imò nonnunquam prodesset, ut Confessarius ipsos specialiter instrueret, monerétque, ut hoc vel illud peccatum deinceps hoc modo confiteantur, & numerum, cujus recordari possunt, addant.

Qu. 3. An, quando, & quomodo ad eligendum statum, maxime Religiosum à Confessario adiuvandi sint? R. 1. ante majorem Syntaxin non facilè ullum ex istis ad electionem esse admittendum, sed si quis desiderium Religionis ostendat, interea confortandum in bono proposito, monendúmque, ut à DEO quoq; eandem confirmationem sedulò per preces petat. R. 2. si quis in majori Syntaxi, vel humanitate maturior, atque huic negotio aptior videbitur, poterit ei in primis per occasionem sive intra, sive extra confessionem ostendi, quantum momenti positum sit in hac electione statûs; subinde monendus erit, ut pro hoc negotio certum quendam Patronum eligat, & SS. Communionem frequenter obeat, ac post eam, ubi cum S. Paulo dixerit, *Domine, quid me vis favore?* audiat, quid loquatur ei in corde Dominus. Tandem aptus quidam electionis istius peragenda modus ex libellis passim obvijs, eúmque in finem impressis, v.g. Thesauro precum, Manuali Sodalitatis, & aliis ejusmodi, præsertim ex libello, cujus titulus est: *Methodus practica certi vitæ status delegendi*. Dilingæ. 1676. recuso ostendendus, diligentérque variis medijs & consilijs præmuniendus est, ne ulli Dæmonis fraudi pateat locus. R. 3. non minorem Confessario cu-

ram adhibendam esse, ut eos, qui elegisse statum legitime videntur, ad vocationem suam executioni mandandam iure, quam in ipsa electione direxerit. Itaque 1. & ante omnia studeat, ut scopum statui illi, quem elegerunt, proprium bene agnoscant. Subinde ut vitia, si quæ contraxerunt, consuetudinésque illi statui valde contrarias, maturè eruere studeant; uti è contrario virtutes eidem magis convenientes comparere; tandem ut difficultates, quæ occurrere in statu electo plerumque solent, maturè prævideant, atque ad eas generose sperandas salutaribus remediis, armisque animum committant.

Qu. 4. *An conducatur eiusmodi adolescentibus suadere, ut votum castitatis ad tempus faciant?* R. valde cautum & prudentem hac in re Confessarium esse debere. 1. Itaque non omnibus promiscuè id suadeat, sed iis tantum, quos maturiores esse novit, periculòque voti frangendi minùs obnoxios; hæc enim duo, si absint, damnum potius, quàm commodum ex tali voto reportabitur. Deinde non permittat ab initio, ut ad longiusculum tempus votum emittant, sed ad aliquot tantum dies, cum sic ex una parte minori periculo violationis sint obnoxii; ex altera verò semper, si constantes & firmi sibi contra vitium castitati oppositum videantur, votum suum renovare possint; imò novum semper solatium & augmentum amoris erga hanc virtutem ex frequentiori hac renovatione percepturi videantur.

Qu. 5. *An si talis Adolescens inconsulto Patre spiritali votum castitatis non quidem perpetuum emisisset, sed tamen ad longius tempus, quàm ei expediret, Confessarius id irritare possit?* R. si Adolescens talis pubertatis annos necdum sit ingressus? R. non posse, cum non sit propriè dictus illius Superior, potest tamen, si ita expediens videatur, ei suadere, ut Patri hoc votum significet, ab eoque irritationem petat; quòd si hoc nolit facere propter justas causas, ipse Confessarius vel dispenset, vel commutet illud.

Qu. 6. *An eiusmodi Adolescentes ad attritionem excitandi sint?* R. cum ordinariè à Magistris suis bene in hac materia instruantur, & etiam plerumque ante confessionale aliquandiu flectant, variásque preces passim in libellis ad hunc finem impressas recitent, meritò etiam Confessarium non magno

per follicitum esse debere de attritione procuranda. Quòd si tamen aliquos magis hebetes, aut parùm instructos adverteret, securiori via incedere, eosque ad attritionem breviter disponere posset.

Qu. 7. *Qualis penitentia talibus Penitentibus sit imponenda?* Resp. in his imponendis præclare acturum Confessarium, si studeat tales imponere, quæ conducant ad bonam consuetudinem talibus adolescentibus ingenerandam. Itaq; si constanter ei confiteantur, pro occasione quæret, an & quid mane aut noctu orare? quid sub Missa? quid ante & post studia soleant? quòd si deprehenderit aliquem passim negligere preces Sodalitatis, expediet ei imponere pro pænitentia, ut quotidie eas preces tam matutinas, quam vespertinas per octiduum v.g. aut diutiùs, si peccatorum multitudo id exigat, recitet. Alteri, quem Missæ parùm religiosè interesse advertit, imponat, ut sub Missa quotidie per certum tempus certas preces recitet; alij, ut Stationes per aliquot dies lucrari in templo nostro conetur, si fieri id commodè possit, uti potest in multis locis. Quòd si verò certæ quodam die Indulgentiæ sint propositæ, poterit eas ipsas preces pro pænitentia imponere, ut hac ratione peccatum quoad culpam & pænam deleatur.

Qu. 8. *An, & qualis adhortatio post peccatorum explanationem sit facienda?* Resp. ordinariè nullam (saltem longiorè) adhibendam videri, nisi fortè graviori alicui vitio, aut consuetudini Pænitens subjaceret, tum enim breviter illius peccati gravitas aut turpitude ostendi, aut unum, alterumve motivum aut modum suggeri poterit.

C A P U T III.

QUID CIRCA CONFESIONEM IUVENUM OBSERVANDUM.

Q. 1. *AN sint de numero, circumstantiisque speciem mutantibus interrogandi?* Resp. ordinariè non videri interrogandos, maximè de circumstantiis, cum prudenter supponi possint illas scire, atque adeò addituri fuisse, si peccatum aliquam annexam haberet; secus se res habet cum numero, quem si in peccatis manifestè mortalibus tam confusè expriment,

mant, ut Confessarius nihil inde de numero distinctè colligere possit, v.g. si dicant, se aliquoties fornicatos esse, se inebriasse &c. cum enim omnino interrogandi sunt, & monendo, ut distinctiùs numerum explacent.

Qu. 2. *Cùm eiusmodi Iuvenes frequenter vitio mollitiei sint subiecti, quòd remedium sit illis prescribendum pro eiusmodi vitio extirpando?* R. 1. ab expertis Confessariis non ceteri efficacius remedium, quàm frequentem confessionem, quæ fiat eidem Confessario, uti & Communionem crebam. Resp. 2. præter hoc etiam valdè efficax ceteri remedium, si moneantur, ut certis diebus ad honorem B. Virginis, aut Passionis Christi ab eo vitio abstinere statuant, hocque suum propositum etiam voto facto confirmet. Hoc enim remedio S. Bernardus gravissimum peccatorem à pessima consuetudine abduxit. Resp. 3. alio tempore pro pænitentia etiam imponi posse, aut certè per modum consilij suaderi, recitatione quotidianam Officij B. V. de Immaculata Conceptione, aut alias similes preces. Resp. 4. nonnunquam expediens fore, ut demonstretur gravitas hujus peccati & periculi ex eo imminentis; certè Toletus ait, esse omnium peccatorum emendata difficillimum, quia coram semper est & in promptu peccati hujus materia & occasio; tam autem esse universale, ut nulla alia ex causa arbitretur plures ad inferos devolui. Cantipratanus fœcem omnium peccatorum appellat hoc vitium. Joannes Benedicti ait, nullum, qui 33. annos in habitu hujus vitij vixerit, ad frugem redire posse, nisi extraordinariâ DEI gratiâ præveniatur. Ad majorem terrorem poterit exemplum de illo Juvene Canonico afferri, qui in juventute à Magistro quodam suo hoc vitium doctus, quondam post cœnam cum Consanguineis sumptam in lectum concessit, paulò post horrendum clamare, & auxilium implorare incipiens, cum ad confessionem à vocato Decano, & aliis Canonicis excitaretur, terribilibus oculis Decanum aspexit, dixitque: *væ illi, qui seduxit me! ad quid super me divinum adjutorium invocabo? Ecce jam video patulum infernum, præsentés Dæmones, & ad rapiendum me avidè inhiantes.* Tum clausis oculis faciem avertit, & cum diris clamoribus animam exhalavit.

Qu. 3. *Quales pænitentia eiusmodi Iuvenibus sint imponenda?* Resp. si gravioribus peccatis luxuriæ sint obnoxij, præter

remedia supra assignata, posse illis etiam imponi v. g. jejunium sabbathinum, lectionem quotidianam alicujus libri spiritualis v. g. Nicetæ, aut alterius in simili genere conscripti, quem ex Congregatione petere possunt, examen quotidianum per unam, alteramve hebdomadam &c. si aliis vitiis, maxime verò negligentiam in rebus spiritualibus, aut studiis subjecti sint, utile foret imponi quotidianam Missæ auditionem, recitationem precum Congregationis, studium quotidianum per unam, alteramve horam.

Qu. 4. *An adhortatio aliqua in sine talis confessionis sit ad-
iungenda?* R. ex instituto quidem ordinariè non videri instituentiam, in ipsa tamen pœnitentiæ impositione, posse nonnunquam insinuari unum, alterumve motivum, quod aptum videatur ad Pœnitentis correctionem procurandam, si v. g. studioso mollitiæ assuetudine dicat. Mi Domine, quandoquidem novit consuetudinem pollutionis, cui hactenus subjectus fuit, esse non modò DEO summè exosam, sed etiam salutis animæ maxime periculosam, ideo Dominus ad gravissimum hoc malum à se avertendum utatur medio, quod Doctores præcæteris esse efficacem judicant ad hunc finem, adeoque pro sua salutari pœnitentiâ post tres, aut quatuor hebdomades iterum confiteatur, & communicet. Sed & deinceps, quod tamen consilij tantum gratiâ dictum volo, sæpiùs hanc confessionem, & quidem apud stabilem Confessarium repetat, ego interea etiam pro Domini salute DEUM sedulò deprecabor, atque abundantem gratiam & seriam hujus vitij expugnationem impetrare conabor, quam ipsam ut & Dominus à DEO & B. V. læpiùs petat, etiam atque etiam hortor. Aliàs dicat: Dominus pro sua salutari pœnitentiâ dicat quotidie has vel illas preces per sequentes duas, tresve hebdomades ad impetrandam à DEO gratiam, quâ gravissimum mollitiæ vitium efficaciter aliquando detestari & fugere possit &c. Aut dicat: Dominus pro sua pœnitentiâ hoc octiduo audiat Missam quotidie ad donum castitatis, quod Studiosis tam necessarium, Deoque tam gratum est, per merita Christi & B. V. impetrandum.

Qu. 5. *An, & quomodo ad electionem statûs adhortandi & servandi sint eius modi Juvenes?* R. I. imprimis aliquot confessionibus Confessarium nihil dicere debere de hac electione

(nisi ipsi ultrò de hac loqui inciperent) sed tantùm attendere, an non ex hac ipsa confessione eorum propositum colligere possit. Resp. 2. si vel ex circumstantiis, vel aliorum relations, vel ipso etiam studio, cui se impendunt, probabiliter colligat, eos jam ad certum statum determinatos esse, non debet illi directè suadere novam electionem, aut examen præcedentis electionis, sed potius pro occasione data prudenter indagare, an maturâ & prudenti deliberatione eum statum elegerint, difficultatésq; in eo occurrentes bene perpenderit &c. Quod si factum esse comperiat, in eo maximè industriam suam ponat, ut eis salutare doctrinas pro eo statu necessarias paulatim suggerat, atque ad virtutes illi statui necessarias assuefaciat. Resp. 3. si necdum ad certum statum determinatos esse advertat, tum datâ occasione prudenter ipsis necessitatem hujus electionis ostendat, atque ut eam fructuosè instruant, modum facilem simul & solidum edoceat, aut etiam libellos eum in finem compositos suggerat; & si quidem ejus opera in negotio isto uti velint, ultrò eam offerat, nec minùs promptè exhibeat in omnibus iis officiis exercendis, quæ in tali negotio à prudenti & zeloso Confessario expectari possunt.

CAPUT IV.

QUID IN CONFESSIOE RUSTICORUM,
aliarúmque simplicium Personarum obser-
vandum sit?

Q. 1. AN Rustici tales examinandi sint? Resp. cum plerumque ipsi minùs apti sint ad peccata sua cognoscenda, probabiliorè videri sententiam, quæ docet, in tali casu Confessarium obligari ad examinandum Penitentem. Resp. 2. melius ferè facturum Confessarium, si, postquam quæsierit, quædam confessi sunt, mox ipse faciat initium quæstionum, ne vel multa inepta, aut certè impertinentia, & non satis explicita audire, iterùmque novas quæstiones formare cogatur; peccabit tamen interdum, maximè in Junioribus, audire, quibus de rebus ipsimet se accusent, ut hac ratione paulatim ipsi sua peccata enarrare assuescant.

Qu. 2. Quibus de rebus interrogandi sint? Resp. de sequenti-

bus ferè. 1. An nunquam blasphemaverint per Sacramenta. 2. An nunquam juraverint per animam suam, aut *Aluff mein* *Hyd*? 3. An Sacrum die festo culpabiliter non neglexerint? 4. An nunquam mortem, tonitrua, aut simile quid alteri imprecati sint? 5. An non gravem iram conceperint? 6. An non turpia agnomina aliis imposuerint? 7. An nunquam turpia verba locuti fuerint? nam de cogitationibus vix quæri debent, cum plerumque malitiam in illis non advertant. 9. An nunquam se voluntariè inebriaverint usque ad rationis privationem? 10. An suis Parochis & Dominis decimas & tributa integrè, fidelitèrque obtulerint? 11. An nullum in emendo aut vendendo deceperint? 12. An nunquam alteri detraxerint? Resp. 2. in ejusmodi quæstionibus formandis tria bene observanda esse. 1. Ut bene specificentur, ne frequentius interrogare sit necesse; hinc non dicat ordinariè Confessarius, an non blasphemasti? quia nesciunt ordinariè, quid sit blasphemare, & ideo respondent affirmativè, licèt tantùm agnomina dederint, aut malum imprecati sint. Potius ergo statim quærat? An non blasphemasti per Sacramenta? Pari modo non quærat simpliciter: An die festo non omisisti Sacrum? sed addat *ex negligentia*, vel culpabiliter: Nec quærat etiam hoc modo: An nunquam fuisti ebrius? sed addat, ut nesciveris, quid ageres? 2. Ut non putet hæc omnia semper interroganda esse, sed prout cujusque conditio fert; hinc mulieres non facilè de ebrietate, fraudatione tributi, turpibus tactibus quærendæ sunt, nisi fortè sint Juvenulæ. 3. Ut, ubi quæsit, quod quærendum esse putavit, quærat insuper, an non adhuc gravioris alicujus criminis conscientiam habeant?

Qu. 3. An de numero quærendi sint? Resp. 1. ordinariè non videri necesse in blasphemis, juramentis, detractionibus, turpiloquiis, cum sæpe talia apud ipsos defectu sufficientis intentionis à peccato mortali excusentur; & præterea, etsi quærantur, plerumque numerum convenientem assignare non possint; poterit tamen interdum Confessarius quærare, an quotidie ita blasphemaverint &c. Resp. 2. si ebrietatem, aut Sacrum ex negligentia omiserint, omnino quærendos esse de numero; cum hæc & similia non tam frequenter fieri soleant, atque adeò numerus faciliùs indagari queat.

Qu. 4.

Qu. 4. *An de circumstantiis interrogandi sint?* R. affirmative; saltem in ijs, in quibus circumstantiam talem explicare possunt, v. g. si dicant, se furatos, aut decimas integrè non dedisse; tunc enim omnino quæri debent, quanta fuerit materia hujus furti. Econtrario verò circa detractiones aut verba turpia rarò interrogandi sunt, quales fuerint, cum plerumq; discernere non soleant, an damnum aliquod ex detractione secutum sit, & an verba inhonesta contra honestatem aut charitatem, an ex levitate tantum quadam & consuetudine prolata.

Qu. 5. *An, si accusent se de quibusdam peccatis, qua in se peccata non sunt, quærendi sint, an putaverint esse peccata, & an talis erronea conscientia ipsis eripienda sit?* R. si dicant, se aliqua peccata, v. g. blasphemias, rixas, & similia in ebrietate commisisse, quæ ex aliorum relatione didicerunt, non esse quærendos, nec corrigendos, cum ejusmodi actus peccaminosi non sint ordinariè; & prudenter cogitari non possit, quòd ideo se inebriaverint, ut ejusmodi peccata committerent. Quòd si verò se de lusu, saltu, vomitu, comestione ante Sacrum die festo, neglecto Sacro ex justa causa, inimicitia (id est, lite coram Judice, quam ipsi inimicitia nomine intelligunt) & similibus accusent, omnino quærendi sunt, an pro peccato gravi tales actiones habuerint; & si affirmant, quoties tale peccatum commiserint? quo intellecto inonendi sunt de errore, & qua ratione licita sit talis actio, breviter explicandum.

Qu. 6. *An, si confiteantur, se ad pecora curanda variis incantationes adhibuisse, aut petisse ab aliis, ut adhiberent, censendi sint mortaliter peccasse?* R. si ipsi adhibuerint ejusmodi incantationes aut benedictiones, omnino quærendos esse, quales fuerint; & si quidem nomina ignota, vel verba falsa, aut apocrypha, aut certus numerus, horæ, & similia adhibeantur, plerumque ut inepta, & vanam observationem olentia reprobari debent, eorumque loco suaderi, ut vel aquam benedictam, vel Ignatianam, vel certas preces DEO, B. Virgini aut alteri Sancto promissas & persolutas adhibeant. R. si si ab aliis petiverint incantationes illas adhiberi, plerumque periculum esse vanæ observantiæ, atq; ideo consulendum, ut deinceps ab hujusmodi auxiliis petendis abstineant, & potius ad spi-

ad spiritualia, aut certè corporalia usitata confugiāt, eò quòd raro DEUS suam benedictionem impertiat ijs, qui sepositā in ipsum fiduciā, humanam opem & media illicitis modis conquirunt. R. 3. de numero talium peccatorum inquitendo Confessarium non nimis sollicitum esse debere, cum, teste Busenbaum l. 3. tr. 1. du. 2. re. 7. ut plurimum in similibus, in quibus tacitum est pactum, venialiter tantum peccati, doceant Sanchez, Cajet, Armilla & alij Authiores. R. 4. neque de specie superstitionis multum sollicitum esse debere, cum eas specie inter se non distingui, Diana p. 1. tr. 7. re. 44. & 66. cum Reginaldo, Soto & aliis doceat.

Qu. 7. An, si quarant, num in festo S. Stephani equis sanguinem mittere, aut eosdem ter circa templum alicuius Sancti circumducere liceat, Confessarius id permittere possit? R. affirmativè, si faciant id devotionis majoris gratiā, & ut effectus Sanctorum meritis adscribatur. Quare prudentis Confessarij erit, intentionem sui Pœnitentis inquirere hac in parte.

Qu. 8. An, si querant, num ad maleficium, quo pecus infectum est, dissolvendum, possint operā Rustici alicuius in maleficiis dissolvendis famosi uri, possit Confessarius id concedere? R. cum pletumque dubium sit, utrum tales homines possint maleficium sine novo maleficio tollere; ordinariè non esse suadendum, ut eorum operā utantur Rustici: posset tamen Confessarius tali Pœnitenti suadere, ut illos homines quærat, utrum naturali & licito medio maleficium hoc tollere possint? & si quidem affirmant, eorum operā utatur; hoc enim licitum esse Sanch. Palao, Lessius & alij apud Busenbaum concedunt. licet ego semper suaderem, ab hujusmodi mediis abstinendum (nisi evidenter constaret, licita & naturalia esse) fiduciāque in DEO & Sanctis, aut aliis mediis licitis tantæ celestibus, quàm terrestribus ponendam.

Qu. 9. An, si Confessarius nullum particulare peccatum per quæstiones elicere possit à Rustico, nihilominus eum absolvere possit ac debeat? R. affirmativè cum Lugone & aliis apud & cum Dicastillo d. 9. du. 9. n. 744. cum tales impotentes censentur ad peccata in specie explicanda, atque ad eò perinde absolvi debeant ut moribundi, qui per signa tantum de peccatis in communi se accusarunt. uti & P. Gobat tr. 6. n. 479. sic loquens: Negat P. Corinck. l. 6. n. 98. esse probabilem opinio.

opinionem opinantium, quando adest tanta turba confitenti
volentium pro aliquo celebri Festo, ut Sacerdos nequeat om-
nibus satisfacere, audiendo omnes integrè, posse singulis
dicere, ut aperiant solùm graviora è mortalibus, reliqua dif-
ferant in aliud tempus. Censeo ego (pergit cit Author) sal-
vo meliori iudicio, eam opinionem posse probabiliter susti-
neri casu, quo multi advenissent è longinquo obtinendæ ali-
cujus grandis indulgentiæ Confessionem & Communionem
requerentis causâ. Certè si probè examinentur causæ, ob quas
hactenus diximus, ex omnium aut multorum sensu posse di-
midiari Confessionem, & singulariter, quòd ordinatiæ occu-
pationes Superioris præbeant ex multorum opinione causam
audiendi, absolvendique sola reservata, remittendo Peniten-
tem ad inferiorem pro non reservatis, apparebit, non posse
consequenter negari probabilitatem speculativam & pra-
cticam huic meæ restrictivæ opinioni. Ita ille.

Qu. 10. *An si magnus sit Rusticorum accursus, dimidiari
possit confessio, potioribus tantùm peccatis auditis, & reliquis in
aliud tempus dilatis?* R. ita quidem sentire aliquos apud Co-
ninck d. 7. du. 9. n. 93. quorum sententiam Laym. l. 5. tr. 6.
c. 13. n. 10. non omnino improbare videtur. Paulò aliter re-
spondet P. Georgius Gobat tr. 7. n. 430. in hæc verba: Pro-
ponendæ sunt tali homini aliqua species communium pec-
catorum, quas omnes si neget, dici potest, imò juxta Layman-
num l. 5. tr. 6. c. 8. n. 8. debet: Ergo, mi bone vir, quia nihil
vis confiteri, non possum te absolvere; abi in nomine Domi-
ni. Nec dubitandum, quin plures ex his sint immunes ab
omni gravi noxa. Et verò aliquoties id feci, sed aliquando
tum eo fructu, ut metus excidendi jure absolutionis excitaret
ad meliùs cogitandum de admisis, & nominârit unum, al-
terùmve. Communiter tamen vel quæro ex talibus, quæle-
nam peccatum sint confessi in postrema aut prioribus confes-
sionibus, extorqueo que facile unum, at non reor, me habere
sufficientem materiam confessionis, nisi iis dicam: Ergo inter-
rum accusas te de hoc peccato, & petis à DEO veniam? Vel
sciscitor, an nunquam in pueritia fuerit mentitus, convitiis
alios affecerit, parentibus non fuerit causa iræ, & tunc ferè
infallibiliter reperio materiam, mòdò subdat se rursùm talia
confiteri. Gregorius Teretius in Instruct. Idioræ c. 1. §. 2. q. 1.
scribit

*Ms. fac. de peccatis et de
Euglenim gram.*

scribit, quando advertit rudem illum esse bonæ mentis, & à non longo tempore confessū, posse elicitò actu contritionis, ad quem ut illum quasi manu ducas, hortatur, sine absolutione dimitti post *Misereatur & Indulgentiam*. Si verò diu distulit confessionem, e.g. per dimidium annum, tutius esse, si impertiat illi absolutio, prius tamen interrogato, an non doleat, quòd, cum sine dubio multa saltem venialia commisit, ita tamen incuriè vixerit, ut ad tam multa peccata nullo modo attenderit; si cognoscat, se planè incuriè vixisse, & in posterum meliùs ad suas actiones attenturum, censet rectè hic Theologus, posse donari absolutione, etenim talis incuria absque dubio continet aliquam culpam. Hucusque P. Gobat, quæ omnia probari possunt, antequam ad practicandam priorem sententiam accedatur. Verùm meo iudicio rectiùs faciet Confessarius, si ad expediendos citiùs Pœnitentes observet sequentes industrias. Et 1. quidem omittat quæstiones aliquas de peccatis, de quibus plerumque certum est, quòd venialia duntaxat sint apud ejusmodi homines, uti sunt ira, agnomina, detractio, & similia. 2. Omittat colloquia, adhortationes, quas alioqui fecisset, si tempus & orium habuisset. 3. Si rudiores aliqui sint instruendi, instructionem differat in aliud tempus, moneatque, ut redeant vel ad se, vel ad alium. 4. Abscindat narrationes longiores & importunas ambages Pœnitentum; & si tales nactus sit, ipse potiùs formet quæstiones, quàm ut illos peccata explicare sinat. 5. Omitat orationes pro absolutione dici solitas, exceptâ illâ, quæ essentiam absolutionis continet. 6. Poterit, si velit, sequi sententiam Vasquezij & aliorum docentium, non teneri Confessarium interrogare Pœnitentem, atque ad eò uno, alteròve peccato intellecto mox interrogare, an nihil ampliùs conscientiam gravet; & si quidem affirmet, mox ad pœnitentiam injungendam, absolutionemque proferendam procedere.

Qu. II. *An, & qualis adhortatio Confessioni Rusticorum subiungenda sit?* R. 1. longiorem adhortationem non facile adhibendam esse, cum plerumque eam vel non satis intelligant, vel certè modico cum fructu percipiant; nam rationum rarò sunt capaces; historias verò quibus facilius moventur, tempus recensere non finit. R. quandoque si uni vitio periculoso v.g. ebrietati aut luxuriæ sint dediti, brevem adhorta-

tionem subnecti posse, quæ tamen ferè ex spe præmij & timore pænæ sive æternæ sive temporalis petenda est. R. 3. optimas esse adhortationes, quæ quandoque ipsi confessioni interferuntur, ut si, cum queruntur filios suos, aut domesticos valde immorigeros esse, subjiciat Confessarius: hinc colligimus bonæ viri, quantopere DEO displiceat, si nos, qui potius longè jure ei servire obligati sumus, illi tam inobedientes simus.

Qu. 12. *Qualis penitentia eiusmodi Rusticis sit imponenda?*
R. plerumque preces tantùm illis imponendas esse, & quidem tales, quas vel statim post confessionem, aut proximo festo recitare possint. Interdum tamen potest etiam Confessio & Communio pro aliquo festo, aut etiam frequentatio Concionis aut Catechismi illis imponi. Illud autem observet Confessarius, ut, si graviora peccata attulerunt, ordinariè illis Rosarium ad minimum imponat (licet alioquin propter spem Indulgentiarum minùs posset imponere) quia alioquin putant nimis parvam sibi penitentiam injunctam esse, utrumque peccata confitentur.

C A P U T V.

*QUID CIRCA CONFESIONEM EORUM,
qui integrè confiteri, ex pudore vel pertinacia
nolunt, sit observandum?*

Q. 1. *Quanam integritas requiratur ad confessionem?* Proponitione notandum est, duplicem esse integritatem, materiale scilicet, & formalem. Materialis est, quæ exprimitur omnia, quæ sunt ex præcepto Christi, per se loquendo, exprimenda, nimirum omnia peccata mortalia memoriam occurrentia, non confessa, eorumque numerus, & circumstantiæ, quæ speciem mutant: Formalis integritas est, quando præcisè ea in confessione exprimitur, quæ confitentia hinc & nunc dicitur exprimenda. Hoc supposito responsionem esse, uti habet communis sensus Authorum, & colligitur manifestè ex Concilio Tridentino s. 14. c. 5. & quidem, ut ex eodem Tridentino P. Gobat tr. 6. n. 340. colligit, quædam

plicem, scilicet *Specificam*, in qua peccatorum mortalium species: *Circumstantificam*, in qua circumstantiæ: *Numericam*, in qua numerus: & *Dubiam*, in qua dubia moralia continentur.

Qu. 2. *Quando integritas formalis sufficiat ad confessionem?*

R. In genere loquendo, tunc confessionem formaliter integram sufficere, quando materialis integritas vel physicè non est possibilis (uti fit in mutò & sardo scribere non potente, aut surdo, aut ignaro idiomatis, aut moribundo omnia explicare non valentibus; aut etiam eo, cui peccatum unum vel plura post diligentem discussionem in memoriam non veniunt; aut certè ipso tempore confessionis iterum excidunt è memoria) vel certè moraliter est impossibilis, id est, sine gravi damno proprio aut alieno, v. g. vitæ periculo, violatione sigilli, amissione famæ &c. haberi non potest, & aliunde necessitas urget ad confessionem peragendam; uti fusiùs apud Casistas videre est.

Qu. 3. *Quanam potissimùm sint obstacula, qua impediunt integritatem confessionis?* R. septem plerumque numerari.

1. *Negligentia in conscientia examinanda*; unde mirum non est, si aliqua peccata memoriam subterfugiant. 2. *Verecundia & pudor*; sic Dæmon ipse olim fassus, se, dum Homines peccare solent, verecundiam illis eripere; restituere verò, cum eadem confiteri deberent. 3. *Timor Pænitentia*; sic Joannes Major in Speculo Exempl. V. Confessio ex. 27. narrat, Principem quendam semper à confessione abstinentem, eò quòd timeret, ne gravis ipsi pænitentia imponeretur, post mortem titutionis instar denigratum uxori apparuisse, dixisseque; Jam certus sum, quia infernus datur (hoc enim priùs nolebat credere, figmentum Sacerdotum esse dictitans) & timor, quem habui ad agendam pænitentiam, me illuc deportavit. 4. *Metus restitutionis faciendæ*: ita jam olim tres Dæmones in obfesso adjurati fassi sunt, dum dixerunt, tres in eo homine Dæmones sedem suam fixisse, quorum primus vocetur *claudens cor*, eò quòd officium illius sit impedire, ne Peccator in corde contritionem de peccato commisso eliciat: Secundus verò *claudens os* appelletur, eò quòd ipse conetur impedire Peccatorem, ne ore sua peccata Sacerdoti aperiat, & confiteatur: Tertius autem *claudens bursam* nomen & officium accepit,

instruè. V.

I

ceperit,

ceperit, eò quòd ipse post factam confessionem efficere conetur, ut restitutio ablatorum non fiat, sicque tota confessio irrita reddatur; & hunc plùs, quàm reliquos duos efficere, eò quòd difficiliùs plerumque Hominibus accidat, injustè confessà restituere, quàm contritionem elicere; aut peccata confiteri, uti fusiùs in cit. Spec. V. Contritio. ex. 10. refertur. *Timor infamia apud Confessarium incurrenda*: quod impedimentum experta est Monialis illa, de qua idem Speculum V. Confessio. ex. 24. narrat, quòd post mortem Abbatissæ appa-ruerit, falsaque sit, se æternùm damnatam esse, eò quòd impuræ tentationi erga Juvenem quempiam consensum protulerit, &, quia à Confessario & aliis castissima putabatur, metu hujus famæ amittendæ peccatum illud confiteri neglexerit. 6. *Diffidentia & desperatio peccati vitandi*: quo impedimento olim S. Augustinus retardabatur, falsò sibi persuadens, se castitatem servare non posse. 7. *Permanens quadam & obstinatio in odio erga inimicum concepti*: uti videtur est in muliere illa, de qua sæpe citatum Speculum V. Dimittere. ex. 6. narrat, quòd, cùm Sacerdos ipsi Viaticum poringeret, vultum averterit, dixeritque: Sicut ego me averti ab aliis nolens ignoscere, sic DEVS se nunc avertit à me nolens parcere: & his dictis expiravit.

Qu. 4. *Quomodo primum impedimentum negligentia removendum est?* R. triplici potissimùm remedio id removendum esse. 1. Ostendendo gravitatem hujus negligentia, ut quæ non minùs faciat, ut Confessio sit irrita, & sacrilega, ac si deliberatè & scienter peccatum aliquod in confessione quis commisisset. 2. Ostendendo, stultitiam ejusdem negligentia, quam quidem Cardinalis Bellarminus conc. 9. rectè sequenti discursu demonstrat: Quæso te, inquit, si reum aliquem ante tribunal Judicis constitueres, & nihil diceres aliud, quam: *Iste egit contra legem, rogo, ut velis ferre sententiam*: quid respondex iste responderet? an non putaret, se irrideri? iste egit contra legem, inquis? contra quam legem? *Stulte, quam sententiam feram, si, quod eius sit peccatum, ignorem?* Pari ratione, si Medicum adeas, & dicas: *Mihi aliquid dolet, adhibe quæso Medicamentum*: quid ille? nonne dicet: *Stupide, quid est, quod tibi dolet? caput, oculi, dentes, renes, pedes? an putat omnia medicamenta omnibus malis convenire? quid si in pro-*

agrâ labores, & ego medicamentum dentibus adhibeam? Atque idem facit, qui à Confessario judicari & sanari petit, nec tamen peccata sua eidem, ut oportet, explicat. 3. Ostendendo, necessitatem emendandæ hujus negligentia; utpote quâ stante frustra est omnium aliorum peccatorum confessio, cum unum sine alio non dimittatur, quamdiu adest possibilitas moralis omnia confitendi.

Qu. 5. Quomodo secundum impedimentum verecundia removeri debeat? R. sequentia ferè remedia à Confessariis prudentibus & expertis præscribi. Primum S. Franciscus Xavierius, ut videre est l. 4. vit. c. 23. suggestit, dum Confessarios magnopere hortatus est, ut in confessionibus audiendis, animorum sanandorum cupidine accensi, comiter, benignèque confitentes exciperent, quò spiritualium Medicorù lenitas eos pelliceret ad omnia cōscientia sue vulnera haud cunctanter aperienda. Proinde ne initio præsertim confessionis, gravitatem, severitatēque præferrent, sed facilitatem potius ac lenitatem. Hinc P. Casparo Barzæo Armuziam ituro hoc præceptum dedit: Videndum est, etiam atque etiam, ne inter audiendas confessiones metus obstet libertati, severè excipiendo delicta; sed pugnandum potius, ut timidis animum comitas addat, diuinam afferendo clementiam, hominūque noxas elevando, donec libero animo atque ore peccatorum omne evomuerint virus. Et in hoc genere cautio adhibenda est vel maxima; neque enim desunt, qui pudore impediti commissa scelera majore scelere suppressant. Alterum remedium idem Sanctus subministravit his verbis: Adversus existialem illam verecundiam omni ope & arte certandum est. Flagitiis eliciendis non alia via expeditior, quàm denuncia- te, nos longè fœdiora, gravioraque aliorum cognovisse faciora, & simul illa ipsa, quæ timidè, cunctantèrque exposuerint, aptis extenuare verbis, ut facilitate confirmatus pudor fidentius reliquas aperiat vitæ labe. Tertium est, ut pudor olim coram toto humano genere, imò & Angelis universis sustinendus ob oculos ponatur, & sic pudor coram unico homine tolerandus illo universali pudore, velut clavus clavo pel- latur. Quartum est, ut unum, alterumve tragicum exem- plum eorum, qui ob pudorem talem æternum perierunt, qua- le v. g. est illud, quod ex Scala cæli ex. 32. in magno Speculo

Exempl. legitur de muliere conjugata, quæ, licet tot eleemosynas dederit, ut vulgò Mater Pauperum diceretur; tamen quia Filium ex adulterio cum Famulo suo conceptum occidit, & hoc peccatum ex pudore semper reticuit, post mortem Filio suo Religioso apparuit cum horrendis duobus Draconibus, qui pectus, totumque corpus horrendè lacerabant, & que ob peccatum silentio suppressum damnatam dixit. Quintum iterum S. Franciscus Xaverius l. c. suggessit sic loquens: Illud verò ad liberam vocem exprimendam ultimum (et si raro assumendum, cautèque) auxilium est, ut tua Superioris vitæ peccata, generatim scilicet, universèque significes, quod ita esse, ipse te usus docebit, ac dies. Certè S. Ignatium hoc medio sceleratum aliquem Sacerdotem ad confessionem integram faciendam perduxisse, ex primo libro vitæ illius constat.

Qu. 6. *Quomodo tertium impedimentum, scilicet timor pœnitentiæ removeri debeat?* R. sequentia ad hunc finem melius non parùm profutura. 1. Si leviozem ei pœnitentiã, quam putabat, impositurum se promittat; id quod juxta probatos Authores potest in tali casu facere, cum secundum hos non facillè dimittendus sit Pœnitens, qui vel modicam vult pœnitentiã acceptare; præstetque illum cum modica pœnitentiã ritè persoluta mitti ad purgatorium, quam cum grandi non persolvenda ad infernum. 2. Si ipse Confessarius possideatur, se partem pœnitentiæ in se suscepturum, quæ charitas non modicas habet vires ad durum & timidum cor Pœnitentis expugnandum. 3. Si opera pro Indulgentiis plenariis obtinendis præscripta, quæ plerumque facili labore persolvuntur, se illi injuncturum promittat. 4. Si illi in memoriam revocer, pœnam pro peccatis commissis aut in hac, aut in altera vita subeundam esse, simulque gravitatem horum præ illis paulò clariùs demonstrans, tandem illa Servorum ad Nazarian Herum suum prolata verba 4. Reg. 5. repetat: *Pœnitentiam, nisi rem grandem tibi dixisset Propheta, certè facere debuisset, quanto magis, quia nunc dixit tibi: lavare, & mundabor.* Quis Reorù optione facta ad eligendù unum ex duobus iudicibus, severissimo uno, altero lenissimo, & ipsius Rei amantissimo, illum præ isto eligeret? cur ergo Pœnitens facta potest stare, ut vel à Confessario, qui ipsum singulariter diligit, & zelpe-

respectu DEI lenissimus est, vel ab ipso Christo Iudice olim venturo, & cuncta strictissime discussuro, ac punituro, iudicari possit, non libentius Confessarii, quam Christi iudicio se subijciat?

Qu. 7. *Quomodo quartum impedimentum, videlicet metus restitutionis facienda removeri debeat?* R. si unum vel alterum ex iis motivis, quæ supra p. 1. c. 1. §. 1. de quinta obligatione Confessarii ad restitutionem imperandam q. 6. allata sunt, ei proponat; quæ proin ibidem videri possunt.

Qu. 8. *Quomodo quintum impedimentum, scilicet timor infamiae apud Confessarium patiendae removeri debeat?* R. 1. si ei ostendat, quàm vanus sit hic timor, cum Confessarius eum potius ob tam generosam sui victoriam, & emendationis desiderium magni æstimaturus, majusque cum Angelis gaudium super ipso utpote Pœnitente, quàm super aliis nonaginta justis levia duntaxat peccata consentibus sit habiturus. 2. Si ei in memoriam revocet, quàm non solum non probrosum, sed summè potius honorificum fuerit S. Petro, S. Paulo, S. Mariæ Magdalena, S. Augustino, aliisque gravibus Peccatoribus, quod post lapsus graves toti Orbi manifestatos insignem pœnitentiam egerint; quidni ergo & ipse honorè potius speret ex serâ confessione & emendatione, quàm infamiam, credâtque in se impletum quodammodo iri, quod DEVS Apoc. 2. promisit dicens: *Vincenti dabo manna absconditum (id est, insignem in animo delectationem) & dabo illi calculum candidum, & in calculo nomen novum scriptum, quod nemo scit, nisi qui accipit?* 3. Si ei ostendat, Confessario nihil novi esse, si ejusmodi peccata audiat, notâmq; illi satis tam humanam fragilitatem, quàm Diaboli ad lapsum impellentis potentiam & astutiam esse; imò suâmet hoc in genere debilitatem quotidie experiri, ac proin meritò illa S. Augustini in psalm. verba ad Pœnitentem usurpare ac dicere posse: *O Homo, quid times confiteri? illud, quod per confessionem scio, minus scio, quàm illud, quod nescio. Cur confiteri erubescis peccata tua? Peccator sum, sicut & tu. Homo sum, humani nihil à me alienum puto. Confitere homo homini, homo peccator homini peccatori: Elige, quod vis; si non confessus lates, inconfessus damnaberis. Ad hoc DEVS exigit confessionem, ut liberet hominem humilem; ad hoc damnat non confitentem, ut puniat*

superbum. 4. Si ei ostendat, etsi peccata illa, quæ confiteri erubescit, hominem lateant, DEO tamen intimè perspecta esse, atque adeò infamiam apud illum contractam, quæ magis fugienda est, quàm infamia apud omnes Homines & Angelos contracta, non effugiturum; an non ergo vel ipsa ratio dicat, hanc infamiam totis viribus esse propellendam, atque adeò confessionis remedium, quod unicè necessarium & efficacax est ad hunc finem, magna promptitudine & humilitate esse arripiendum? 5. Si cum considerare jubeat, quòd hæc ipsa peccata, quæ jam confiteri erubescit, olim sint omnibus Hominiibus & Angelis manifestanda; si ergo infamiam apud unum hominem subeundam tantopere timeret, & à se amoliri conatur, quantò magis infamiam coram omnibus Hominiibus & Angelis subeundam timere, & ut per confessionem factam avertat, laborare debet? 6. Si ei ex una parte gravissima damna, quæ tam ex amissione tot meritorum in hac vita; quàm pænarum in altera vita æternùm tolerandarum supplicio orientur, ostendat; ex altera verò parte demonstret, quàm leve sit infamix damnus, quod incurrere per confessionem faciendam timeret, cum planè hæc infamia sit unica Confessarii cogitatio, quam de ipso ut Peccatore concipiet, quæ tamen tam parùm ipsi, si confessus fuerit, nocebit, quàm parùm Homini justo noceret, sive in corpore, sive in anima, si omnes Homines eum gravissimum esse Peccatorem crederent. 7. Ostendat ei, quàm grave tormentum ex hac suppressione sit passurus, simile scilicet illi Homini, qui grave ulcus occultis in partibus sortitus, Chirurgus illud revelare nollet, sicque malum semper invalescere permitteret; quantum verò è contrario solatium percepturus sit, si ulcus hoc Confessario aperire, medicinamque admittere conabitur. Eum in finem historia illa decantata de Cive locuplete Anverpiensi, quam fusè narrat Joannes Crombecius l. 2. de pecc. c. 2. & alii, in memoriam revocari poterit, qui, cum audiret, neminem obligari ad ea peccata in confessione explicanda, quæ facta debita discussione memoriæ non occurrunt, omnia media adhibuit, ut peccatum aliquod, quod manifestare ipsa morte & damnatione graviùs illi acciderat, oblivisceretur. Sed cum frustra omnia tentasset, & tandem in Patrem quendam è Societate JESU incidisset, ab eoque per-

pium Stratagemata ad confessionem perductus esset, in has demum voces erupit: *Quantum bonum est, mi Pater, peccatorum confessio! quam securum me, letumque reddidit! quam multa tristia sum passus, confessionem fugiens, qua facile evadere potuissem, si conscientia parere voluissem!*

Q. 9. *Quomodo sextum impedimentum diffidentia & desperationis de vitio certo, aut tota vita emendanda removeri debet?* R. 1. Si ei ostendatur, quam multi homines ab eo vitio, cujus fugam ipse impossibilem putat, sine difficultate abstineant; imò & ipsemet aliquando, quando in morbum aliquem graviolem incidit, ab eodem facile sibi sit temperaturus, & mox inferatur; an ergo tu non poteris, quod isti & istæ potuerunt? an gratia DEI & generosa resolutio animi non poterunt, quod infirmitas corporis potest? 2. Si ei demonstrat, quam paratum à DEO ad hoc vitium debellandum auxilium habeat, si modò illi cooperari velit. Quem in finem proderit illi narrari historiam de Juvene, qui, cum de vitio quopiam superando desperaret, immanem contra se in visione quadam Gigantem stare, sed simul etiam Angelum sibi assistentem, & ut Gigantem invaderet, adhortantem conspexit. Cum verò Juvenis timore correptus, impossibilitatem victoriae objiceret, respondit Angelus, invaderet modò ipse Gigantem, mox se ipsi auxiliatrices manus præbiturum, quod & fecit. Quâ visione Juvenis mirè erectus est, utpote intelligens, per hunc Gigantem vitium suum, per Angelum verò assistentem paratum DEI fortissimum auxilium significari. 3. Si ei narret piium Stratagemata, quo Pater quidam è Societate JESU ad Hominem quempiam à vitio iracundia abducendum est usus, & à P. Petro Manrique in libello *Sacrae Tempe* inscripto c. 2. exemp. 4. sequentibus verbis refertur: Unus quidam extremè iracundus versabatur in hoc secessu, cumque Pater spiritualis apud eum de hoc vitio ageret corrigendo, contrà tendebat, Pater, inquit, *cuique suum vitium, mihi meum; hoc sum ingenio, huc Natura me impellit, quam non expello.* Pater spiritualis malo remedium nullum videns, quoad ista mentis illusio discuteretur, quæsit ex eo, *ecquid alterum in urbe mentis impotentia similem sciret? Vix inveniam,* inquebat ille, *verumtamen in adibus meis est, qui tantundem, & me vehementius hoc vitio infestatur: & non*

men edidit. Tum Pater, *si*, inquit, *pro illo remedium inveniam, numquid manifestum erit, emendari te posse.* Ajente illo, Pater abijt, Hominem quæsitum, quem, ubi nactus est de Mediatinis egentem, pactus est ei certum pecuniæ numerum, si patienter devorare possit ternas injurias, & cum dicto docuit cum examen particulare. Accepta conditione, doctrinæque abijt ille, cupiens offerri ad versa, ut citius potiri nummis posset. Diebus haud multis elapsis, oblata est iræ occasio duobus illis iracundis, quorum alter indignatione commotus multis asperis verbis alterum incessivit, tum hic promissæ memor pecuniæ quievit insolente modestia. Ille injurius novitate rei perculsus, ac ratus, quæ præmii erat cupido, virtutem esse patientiæ, mox veniam rogavit, reversusque ad Patrem spirituales ait, demonstratum esse, vitium suum corrigi posse, quando vidisset emendatum alterum magis iracundum se; quamobrem admittit idem usum examinis particularis, brevi-que tempore Victor morbi sui evasit insignis. 4. Si ei ostendat, quam grandia damna ex tali vitio patiat, quàmque adeo æquum sit, ut confessionis remedium, quod ad ejusmodi vitia delenda, atque ad relapsum in ea cavendum præcipue institutum est, studiosè potiùs usurpet, quàm declinet; cum duplex illi in Confessionali Medicus paratum offerat sese, Christus scilicet utpote Author hujus Sacramenti; & Sacerdos, qui Vicarium agit Christi. 5. Si eum sequenti pij Ascetæ Claudij Viexmontij adhortatione alloquatur p. 5. de pæn. c. 6. Duo sunt vascula, Frater charissime, quæ sæpiùs luto inficiuntur: quorum unum sæpiùs lavatur, alterum verò in sordibus suis obdurescere finitur, utrum horum sordidius dices, & unde sordes avellentur difficiliùs? nimirum illud, quod sæpe inficitur, & nunquam abluitur. Id ergo ad tuum transfer animum. Putasne feliciùs multò tecum actum luto, impænitens, inconfessusque non cesses peccata peccatis addere, quàm si sæpe recidens sæpe etiam resurgas, & Pænitentium peccatorum veniam sæpe habeas? Qui frequenter resurgit, non tam frequenter recidit, quia ex frequenti pænitentia à multis peccatis avocatur, & ad DEI offensam timidior reciditur: nec tam multis peccatis est onustus, quòd de multis pænitentiam fit à DEO absolutus. Qui verò à peccatis suis resurgere non curat, eum gravis omnium peccatorum sarcina,

na gravat, & ex malevola voluntate penè incessanter peccat, & plerumque ipsi in peccatum vertitur, quod viro justo causa meriti efficitur. Velut aranea, si quid sani comederit, illud statim in veneni malignitatem convertit, & sicut ne somnus quidem Sanctorum caret merito, quòd timentibus DEVM omnia cooperantur in bonum, & bonis bona sunt omnia, quæ malis essent mala.

Qu. 10. *Quomodo septimum impedimentum, scilicet odii & inimicitia sit removendum?* R. 1. per ea omnia media, quæ in Instruct. pract. 3. de conversat. privata. c. 3. §. 7. universim observanda dixi cum iis, qui inimicitias deponere nolunt. 2. Si eidem ostendat, continuando odium, & confessionem protrahendo, eventurum illi, quod Echino contingere solet, qui, quia ob prolium egredientium aculeos partum differt, crescente factu majores dolores pati cogitur, & sæpe omnino rumpitur. 3. Si ei demonstret, quantorum bonorum jacturam faciat interea, dum confessionem differt, & inimicitias fovet, cum nullum illius opus, quamdiu in hoc statu permanet, Deo gratum & meritorium esse possit juxta ipsius Christi testimonium. Matt. 5. dicentis: *Si offers munus tuum ad Altare, & ibi recordatus fueris, quia Frater tuus habet aliquid adversum te, relinque ibi munus tuum (tanquã ingratum Deo) & vade prius reconciliari Fratri tuo, & tunc veniens offeres munus tuum.*

CAPUT VI.

QVID CIRCA CONFESIONEM INVETERATORUM Peccatorum observandum sit?

Q. 1. *Quinam hoc loco per inveteratos Peccatores potissimum intelligantur?* R. 1. in genere eos intelligi, qui eadem quotidie peccata committere solent, nec ullum serium emendationis procurandæ propositum concipiunt; licet enim quandoque dicant, se propositum habere, revera tamen non habent, eò quòd illa remedia, quæ ad vitanda peccata adhibere tenentur, v. g. fugam occasionum & similia, usurpare nolint, sicque verificent id, quod S. David ps. 36. dixit: *Mentita est iniquitas sibi.* R. 2. In specie tria potissimum esse genera ejusmodi inveteratorum peccatorum. Primum est eorum, qui odia & inimicitias deponere nolunt. Alterum eorum, qui restituere nolunt injustè possessa, etiamsi sine gravi

damno id facere possint. Tertium est luxuriosorum, qui aut consuetudinem secum ipsis peccandi contraxerunt, aut in occasione proxima cum aliis peccandi constituti, nolunt eam deserere, licet possint, & debeant. Quibus interdum etiam quartum genus Ebriosorum; vel etiam quintum Usurarium, aliorumve injusta lucra sectantium addi potest.

Qu. 2. *Quid unversim circa eiusmodi Personas observandum sit Confessario?* R. Generatim omnes industrias & præcepta, quæ à peritis Confessariis cum eiusmodi Personis adhibendæ præscribuntur, ad tres Classes revocari posse; nam quædam adhibendæ sunt antè, quàm curatio suscipiatur; aliæ ipsius curationis tempore usurpandæ sunt. Et aliæ denique post factam curationem sunt observandæ; de quibus proinde majoris claritatis gratiâ per diversas quæstiones agendum erit. Itaque

Qu. 3. *Quid ante curationem Confessarius ex sua parte observare debeat?* R. sequentia videri observanda. 1. Ut crebrò & ardentè oret pro tali Pœnitente, maxime quando Christum sub Sacro in manibus habet, quod Pater quidam nostræ Societatis mirè sibi profuisse comperit, dum in simili casu ad Christum in manibus retentum dixit: Obsecro, Domine, si inveni gratiam in oculis tuis, dona mihi animam, pro qua rogo. Et mox rediens ad ægrotum audiit eo ipso tempore, quo orationem hanc ipse peragebat, penitus immutatum fuisse, Confessariumque petiisse. 2. Ut in subsidium vocet S. Angelum Custodem, cæterosque Patronos Pœnitentis, quo remedio P. Petrus Faber plerumque non sine felici successu usus est. 3. Ut pro impetranda Pœnitenti gratia efficaci conversionis certa opera pro animabus purgantibus offerat, sicque ipse consilium S. Danielis secutus, peccata Pœnitentis hoc præstantissimo elemosynæ genere redimere conetur; quod medium mirè sibi profuisse, non pauci sunt experti. 4. Ut singularem erga Pœnitentem condolentiam, charitatem & mansuetudinem ostendat; sic enim & Pœnitens mutuo amore accendetur, & tum ad remedia paratiorem adhibebit animum; tum etiam timebit, tam dilecto Patri tiosâ suâ consuetudine & pertinacia tam gravem dolorem creare. 5. Ut non abijciat animum, nec desperet de emendatione Pœnitentis; si enim Medicus desperet, quid ægrotus faciet?

faciet? si Dux pugnae fugit, quid Miles faciet? *Certe in rerum natura, teste S. Basilio reg. 10. fuf. nihil est, quod non diligentia corrigatur: neque vitium ullum adeo grave, quod non DEI timore pervincatur. Quod si Agri cultores viam & rationem invenerunt, qua amygdali alias acerba dulcia proferant amygdala, cur via non inveniatur ad vitiosos mores mutandos?* Et forte, ut sapienter advertit S. Chrysostomus ho. 41. in gen. *si hodie verbis tuis non obtemperat, postea obtemperabit; & si neque secundo & tertio admonenti obtemperabit, iterum tamen te videns urgentem forte erubescet, & reveritus tuam curam ab his, qui offendunt, desistet. Non videtis, quanta DEVS longanimitate nos tolerat, & quomodo quotidie negligimus obtemperare mandatis eius, & neque sic cessat a cura nostra? simili modo & nos erga Fratres nostros bene affecti magnam faciamus diligentiam, & reluctemur maligno illi Daemone, ut irritos faciamus eius conatus.*

Qu. 4. *Quid in ipsa curatione observandum sit?* R. universam Confessarium meminisse debere, se quoad hoc Medici munus & partes sustinere, atque adeo similes quoque industrias adhibere debere, quales Medici in curandis corporibus usurpare consueverunt, quae quidem ad quinque ferè reducuntur, scilicet 1. Ad morbi cognitionem. 2. Curandi ordinem. 3. Mediorum inventionem seu electionem. 4. Eorundem applicationem. 5. Temporis observationem, quae omnia ex sequentibus quaestionibus clariùs elucebunt.

Qu. 5. *Quid circa morborum cognitionem sit observandum?* R. sequentia ferè studiosè observanda esse. 1. Ante omnia indagandum est, quibus peccatis maximè sit obnoxius Pœnitens, id quod tum ex confessione ipsius, tum ex aliorum relatione, tum verò interdum etiam ex propria experientia, variiisque indiciis, quae nec ipse Pœnitens satis agnoscit, cognosci potest. 2. Etiam ingenium & complexionem naturalem Pœnitentis indagare oportet; uti S. Gregorius monet: nam & hæc non parùm conducit ad medicamenta postea fructuosius applicanda. 3. Tempus quoque, quod Pœnitens in peccatis consumpsit, negligendum non est; cum difficilior utique sit curatio illius, qui longo, quam qui modico tempore in consuetudine perseveravit. Hinc Salomon Eccl. 10. ait: *Langvor prolixus gravat Medicum; brevem languorem praecidit.*

Medi-

Medicus. Unde & ipse Christus lunaticum & furiosum curaturus, Parentes illius quæsit, quantum temporis esset, quo ei id acciderat? Marc. 9. 4. Præ reliquis tamen radix morborum indaganda est; quia, ut sapienter pronuntiavit S. Chrysostomus, serm. 2. in Paralyt. demissum; *Mos est Medicorum, ut non prius morbos abigant, quam eorum fontes occludant; frustra enim, ut S. Ambrosius in ps. 61. ait, cicatricem curaverit, si serpent interiora contagia: imò acerbatur vulnus, si fori clauditur, cum interius vulnus exastuat.* Quænam autem sint potiores vitiorum radices, breviter his verbis indicavit S. Bernardus: *Si vis videre, qualis tua sit conversatio, & quam verè solida, vide, quid diligas, quid metuas; unde gaudens, unde tristis.* Quia verò iudicium & voluntas propria sunt quasi Duces omnium internarum inordinationum, & operum, quæ exteriùs erumpunt, & quæ maximè curationem retardant, ideo in his ordinandis etiam præcipua cura Confessarii versari debet. 5. Non contentus esse debet, ut ipse duntaxat morbos & radices Pænitentis agnoscat, sed insuper etiam laborare debet, ut eorum notitiam ipse quoque Pænitens acquirat, siquidem in cognitione sui initium remedii consistit, teste S. Gregorio ho. 4. in Ezech. Quamobrem multum refert, inquit Ludovicus de Ponte to. 4. de perfect. tr. 5. c. 12. §. 1. ponere illi ob oculos aliquod speculum aut picturam, in qua animæ suæ dispositionem intueatur, afferendo illi aliquas sententias, sive exempla S. Scripturæ, cum in modum, quo Christus Dominus noster Parabolas proponebat Pharisæis, in quibus ipsorum vitia cum omnibus circumstantiis depingebat. Hinc e.g. dicit inveterato & consuetudinario Peccatori: *Dicito, bone vir, si hominem videres ea, quæ paulo antè comederat, magna cupiditate iterum devorare, an non horreres & insanire eum diceres? cur ergo tu peccatum, quod per confessionem toties evomisti, toties resorbes? Item si videres hominem cum porcis habitare, & eorum filiquis pasci, quid de illo sentiret? atqui tu es ille vir.* Nonnunquam crudeles historiarum narrari possunt, v. g. Filii, dum in vineam à Patre exire iuberetur, eundem in via invadentis, prostermentis, & crudeliter interimentis: aut Christi in cruce aures obturantis, quando preces fiebant pro eo, qui prius ad vocationem surdus fuerat; item eiusdem Christi sanguinem è la-

tere educentis, & in os Adolescentis obstinati proijcientis cum hoc dicto: Sanguis meus sit tibi in perditionem. Hæc, inquam, & similia per occasionem quasi aliud agendo narrari possunt, ut per illa statum suum Peccator agnoscat, & manum medicam Confessarii tantò faciliùs admittat.

Qu. 6. *Quid circa Ordinem curationis observandum sit?*
 R. quatuor præcipuè. Primum est, ut non omnes morbos simul curandos suscipiat, sed sensim & paulatim. Sic enim & Christus exemplo suo docuit, qui, licet potuisset ab omnibus semper malis curare, non tamen id fecit, ut apparet in cæco illo, cui bis manum imposuit super oculos, ita ut primò aliquid tantùm videret, postea verò plenum oculorum usum reciperet; ut significaret, inquit Ludovicus de Ponte l. c. §. 2. licet Confessarii in Sacramento Pænitentiae totam animam sanam reddant quoad remissionem peccatorum lethalium, vitiorum tamen & passionum reliquias eos non simul, sed paulatim curare debere; quemadmodum & Moyses de Nationibus sibi inimicis dixit, Deut. 7. *DEVS magnus & terribilis, ipse consumet nationes has in conspectu tuo paulatim, & per partes non poteris eas delere pariter.* Alterum est, ut morbos magis periculosos (quales sunt plerumque, qui internum statum animæ concernunt) priùs curandos suscipiat. Sic S. Isidorus Pelusiota monet, dum ait: *Quemadmodum optimus Medicus ad agrotantis naturæ subsidium arte instructus & armatus, cum variis morborum generibus obsidetur, adversus eum, qui acrius urget, in procinctu stans, eos, qui dilationem admittunt, in posterius servat, eodem modo tu quoque medendarum animarum scientiam prudentiâ temperans; ad id, quod amplius urget, oculorum aciem intende; nam eo sanato spes est fore, ut reliquæ etiam sanentur.* Quòd si tamen aliqui defectus non internum tantùm animæ statum concernerent, sed foràs etiam prodirent, Proximòque graviter nocerent, v. g. si exorbitaret in lingua graviter aliis detrahendo; aut cupiditate vindictæ exardescens gravia aliis damna inferret, tum vel ipsa lex charitatis, & ratio postulat, ut ad hos curandos prima Confessarii cura se extendat. Tertium est, ut, quemadmodum Medicus non tantùm ipsos morbos, sed etiam morborum occasiones, causas, & reliquias seu radices auferre studet; ita & Confessarius, non tantùm contentus sit, ut à peccatis Pænitentem absolvat, sed

sed etiam habitus vitiosos, passiones inordinatas, & occasiones peccandi extrinsecas tollere conetur; hoc enim est, quod DEVS per Ieremiam jam olim c. 5. indicavit dicens: *Ecce constitui te hodie loco meo, ut evellas* (peccata scilicet ex anima Pœnitentis per Sacramentalem absolutionem) *& destruas* (habitus videlicet vitiosos & consuetudines per frequentem peccatorum repetitionem contractas) *& disperdas* (passiones & inclinationes inordinatas, quæ sunt quasi radices & reliquiæ peccatorum) *& dissipas* (occasionem videlicet extrinsecas, proximas præcipuè, à quibus Pœnitens ad lapsum impellitur, & in antiquam miseriam protrahitur. Quartum est, ut inter ipsas etiam Personas curandas Ordinem charitatis, & necessitatis servet, utque primùm succurrat, quibus magis sive charitatis, sive necessitatis titulo obstringitur; nam, ut sapienter S. Augustinus de spir. & lit. ait: *Omnes homines a quo diligendi sunt, sed cum omnibus prodesse non possis, his potissimum consulendum est, qui pro locorum, & temporum, vel quarumlibet rerum opportunitatibus constrictius tibi, quasi quadam sorte iunguntur.*

Qu. 7. *Quid circa Mediorum electionem observandum sit?* R. quatuor itidem observanda. Primum est, ut in genere bene cognoscat medicinas, quæ pro variorum morborum curatione adhiberi possunt. Quemadmodum autem Medici duplicis potissimum generis medicinis utuntur, lenibus scilicet, & amaris; ita spiritualis quoque Medicus seu Confessarius similia media pro exigentia morborum, & Personarum eligere debet. Inter lenia remedia pro eiusmodi Personis plerumque sequentia reputantur. 1. *Crebra ad DEVM seu spiritalis seu oratio*: quibus liberari petat ab inveterato suo morbo, & servitute tam crudeli ac periculosa Diaboli; ut enim olim Israelitas gementes, atque à captivitate sua liberari cupientes exaudivit tandem, & Moysen, qui eosdem eriperet, misit, Exod. 2. & 3. ita iis quoque, qui sub captivitate Diaboli gravissima opera (scilicet peccatorum gravium) imperantis suspirant, atque ad DEVM sincero affectu, & liberationis obtinendæ desiderio vociferantur, mittet DEVS Confessarium qui eosdem à tam molesta servitute educat. Et hoc videlicet Servatorem nostrum jam olim apud S. Matthæum c. 17. promississe P. Ludovicus de Ponte existimat, dum dixit: *Si ha-*
bueritis

fuerit fidem sicut granum sinapis, dicetis monti huic: transi
 hinc illuc, & transibit: & nihil impossibile erit vobis: Et ite-
 rum apud S. Lucam c. 17. Si dixeritis huic arbori moro: era-
 dicare & transplantare in mare, obediet vobis. Quasi dice-
 ret: Et si peccata vestra quasi mons magnus moveri & deijci
 non posse videantur; aut sint arbori profundè radicatae simi-
 les, quæ non nisi labore maximo evelli potest, non difficulter
 tamen utrumque obtinebitis, si gratiam istam per ferventem
 & constantem orationem à me petiveritis. Secundum est
 S. Communionis & Confessionis frequens usus: quod, ut alibi
 dictum est, plerique Confessarii contra vitia quidem omnia,
 sed carnis præcipuè efficacissimum esse medium judicant;
 hinc S. Bernardus de Evchar. in l. 1. de pœn. Domini discursus
 duo, inquit, in nobis hoc Sacramentum operatur, ut &
 sensum minuat in minimis, & in gravioribus peccatis tollat,
 omnino consensum. Si quis vestrum non tam sæpe modo tam
 acerbos sentit iracundia motus, invidia, aut luxuria, aut cete-
 rorum huiusmodi, gratius agat corpori aut sanguini Domini,
 quoniam virtus Sacramenti operatur in eo. Nimirum sicut
 adversus morbum caducum censetur præsens remedium, si
 sanguis humanus ab ægro hauriatur; ita multò magis simi-
 les vires pro relapsu in peccatum habebit sanctissimus Christi
 Sanguis per Sacramentorum usum pium animæ applicatus;
 de hoc enim jam olim exhibat virtus, & sanabat omnes. Ter-
 tium est Certorum Sanctorum in Patronos electio & invocatio
 devota; si enim hi tam promptos se exhibuerunt hactenus ad
 morbos corporales depellendos, uti passim in templis eorum
 honori consecratis suspena anathemata testantur; quantò
 magis suum auxilium non negabunt, si hoc pro spiritualium
 morborum depulsione exigatur, eumque in finem à vitio, cui
 Pœnitens præcipuè subjectus est, abstinentia saltem aliquan-
 to tempore suadeatur; sic Eremitam quendam Latroni cui-
 piam, ut neminem die Sabbathi occideret, ad B. Virginis ho-
 norem; alium alteri, ut jejunaret illo die; alium cuidam, ut
 unicam tantum salutationem ad ejusdem DEIPARÆ hono-
 rem recitaret; S. Bernardum denique inveterato cuiquam
 Peccatori, ut primo triduo ad honorem SS. Trinitatis, quarto
 ad honorem Christi Crucifixi abstineret, persuasisse, & omnes
 ope dictorum Sanctorum à pessima sua peccandi consuetudine
 felici-

feliciter liberatos esse, varii Scriptores testantur. Quartum est, ut *miseriordia erga Pauperes*, specialiter erga Defunctos commendetur; sic enim jam olim etiam Daniel Nabuchodonosori suaserat dicens: *Peccata tua elemosynis retine, & iniquitates tuas misericordiis Pauperum: forsu an ignoscet delictis tuis.* Certè misericordiam animabus purgantibus præstitam, maximè per indulgentiarum menstruarum applicationem eâ intentione, ut prædictæ animæ pro offerentis salute & conversione DEO in cælos receptæ deprecantur; plurimum ad hunc finem profuisse, frequenti experientia comprobatum est. Quintum est, ut *Examinis particularis usus*, aut si Pœnitens ad hoc capiendum minùs aptus videtur, saltem contritionis & examinis nocturni exercitium commendetur; aut aspectus Crucis cum hoc vel simili cogitatione, quasi Christus è cruce pëndens diceret: Fili mi, nondum me vulnerasti satis peccatis tuis? Parce, quæso, Fili mi, parce Patri, parce Redemptori tuo. Vel: Ecce Fili mi, expando brachia mea paratus amplecti te, & tu Parentis ac Servatoris tui amplexum recusabis? Vel suadeatur, ut eliciat actum fidei contritioni mixtum dicendo: O mi JESU, credo, quòd quondam me de peccatis omnibus coram toto orbe judicabis. Ah miserere mei, Domine, & propitius esto mihi maximo Peccatori. Vel præcipiatur, ut, si potest, has strophas per aliquot dies quotidie semel ore & animo volvat: *Iudex ergo cum sedebit, quidquid latet, apparebit, nil inultum remanebit. Quid sum miser tunc dicturus, quem Patronum rogaturus, cum vis injustus sit securus?* Sextum est, ut, si legere sciat Pœnitens, lectio ei quotidiana de æternitate, novissimis, aut aliâ quâpiam simili materiâ per aliquod tempus peragenda præscribatur; etsi enim talis lectio unius tantum sæpe sit folii, comperta tamen est, miram habuisse efficaciam, cum libri hî sint velut muti Concionatores, qui, uti minore verecundia & strepitu, ita majore plerumque fructu etiam audiuntur. Atque hæc quidem & similia media meritò inter lenia numerantur, quia facili plerumque conatu, & absque speciali difficultate adhibentur. Inter acriora verò sequentia ferè numerantur 1. Afflictiones corporis, puta jejunia, cilicia, flagellationes, & similia, quæ, uti sectioni vel ultioni in corporali cura interdum adhiberi solitæ æquiparantur; ita etiam

prudenter & cautè, ut illæ, usurpari debent. 2. *Territationes*: quæ quidem amaro potui, aut alteri simili medicinæ similes sunt. De quibus adhibendis sic olim Confessarios instruxit S. Franciscus Xaverius, uti vit. l. 4. c. 23. videre est. Alia, in- quiebat, ratio tenenda est adversus diutinis flagitiis sceleribusque implicitos. Donec confitens delicta omnia evomisset, inter fiduciam, metumque hæsitanti animos facerent divinæ clementiæ, misericordiæque commemoratione, nominatimque proferrent homines nefandis sceleribus infames olim in gratiam DEI receptos, in quorum numerum ipse quoque venire possit, si pari ingenuitate ac dolore sua confiteatur peccata. Ad ultimū perspectis omnibus conscientiæ vulneribus, eorum gravitatem ac turpitudinem acriter ostenderent, fluctuantemque animum impendenti Numinis irâ, suppliciiisq; in homines consceleratos divinitus expetitis territando, ad odium, dolorémque compellerent, peccatorum absolutione etiam, si res poscat, in aliud tempus dilata. Obstinati verò animis non modò æterna Inferorum supplicia, sed etiam pœnas in hac vita ab Hominibus facinorosis exactas proponi volebat, nominatimque notos aliquot appellari, qui sua demum scelera gravibus & atrocibus luerint suppliciis ut documento sui similibus forent. Ac se usu doctum ajebat, tales homines longè plus præsentibus corporum, fortunarumque detrimentis commoveri, quàm futuris animorum cruciatibus, qui procul abesse videntur. Hucusque S. Franciscus Xaverius; quibus tamen saluberrimis monitis rectè additur illud Ludovici de Ponte to. 4. de perfect. tr. 4. c. 10. n. 6. quòd Confessarij ita debent duris corde metum injicere, eosq; ter- rere, ut tamen semper etiam invitent ad spem veniæ consequendæ, nisi ipsi velint sibi deesse; quemadmodum fecit Pro- pheta Daniel, cum Nabuchodonosori Regi supplicium & pœ- nam à DEO infligendam proposuit, nam statim etiam elec- mosynam illi suavit, quâ peccata sua redimeret. 3. *Corre- ptiones*: pro quibus melius intelligendis, bene notandum est ex eodem Ludovico de Ponte l. c. in principio capitis, hæc tria officia *exhortari, corripere, reprehendere*, etsi idem signi- ficare, & involvere videantur, revera tamen non parùm di- versa esse, nam *exhortari* est animum addere in executionem illius, quod intenditur, adductis rationibus ad persuadendum

Instr. V.

K

idoneis:

idoneis : *corripere* est monere de aliqua culpa, ut emendetur ; *reprehendere* autem est deformitatem peccatorum proponere, cum aliquo modo asperitatis aut minis ad pudorem & confusionem excitandam ob ea, quæ sunt admitta ; & timorem, ne in eadem recidatur. Et hoc est proprium habentium aliquam auctoritatem supra eum, quem reprehendunt ; nam Subditus bene potest (ut S. Thomas 2. q. 33. a. 4. docet) corripere suum Prælatum, monendo cum reverentia & charitate de defectu ab eo admisso ; sed, cum non possit illum punire, idè non proprie potest illum reprehendere. Hoc notato rectè inter varia remedia, quæ Confessarius erga ejusmodi Pœnitentes adhibere debet, etiam correptio numeratur, quia utique ad illum spectat emendationem Pœnitentis procurare, atque adè non absolvere tantùm à peccatis, sed etiam periculum, in quo versatur, nisi ea maturè emendet, & ipsas etiam radices eorum evellat, ostendere. 4. *Reprehensiones* : quæ ad Confessarium, ut qui est verè in hoc Tribunali Superior Pœnitentis ; propriè spectat, utilitèrque adhibetur interdum, modò sequentes regulæ à citato Ludovico de Ponte l. c. & aliis sapientes præscriptæ observentur, ut scilicet semper *Personarum*, quæ reprehendendæ sunt : *Peccatorum*, propter quæ hoc remedium adhibetur : *modi & temporis*, quo usurpandæ sunt, ratio habeatur. Nam *Personas* quidem quod attinet, non omnes præmiscuè reprehendendæ sunt, etiam si peccatis gravibus onustæ deprehendantur ; non enim primò decet Seniores magnamque habentes auctoritatem, sive Ecclesiasticam, sive Sæcularem reprehendere, uti monuit S. Paulus 1. Tim. 5, dicens : *Seniorem ne increpareris, sed obsecra ut Patrem*. Si enim cum hac reverentia agas, magis eum incitabis ad suum peccatum deserendum. Idèmq; confirmat S. Leo epist. 28. dum monet, ut, cum *Sacerdotes peccant, plus erga corrigendos agat benevolentia, quàm severitas : plus cohortatio, quàm comminatio : plus charitas, quàm potestas : nisi delicti atrocitas maiorem exigeret sententiam*.

Secundò nec ij, qui magnæ signa contritionis, & ferventis propositi emendationis præferunt, duriùs increpandi sunt, cum finis, qui per ejusmodi reprehensiones intenditur, jam obtentus videatur. Hinc ipse quoque Christus S. Magdalenam licet grandem Peccatricem non graviter increpuit ; rec-

Pater

Patet ille Evangelicus Filium suum prodigum redeuntem durius allocutus est, sed potius cecidit super collum, & osculatus est, quia utraque hæc Persona, extraordinaria Pœnitentiæ indicia præferebat. Sed nec tertiò iis, qui timidioris & pusillanimis conscientia sunt, aut etiam ingenij exulcerati, hoc reprehensionis remedium adhibendum est, ut, sicut de Servatore Isaias c. 24. prædixit, lignum quassatum non conterat, & lignum fumigans non extinguat; sed potius benigna adhortatione, animique charitate & condolentiâ pleni significatione erigat, & conservet. Soli vero Pœnitentes durioris naturæ, & exiguæ capacitatis hoc medio curandi sunt, ut, qui talem stylum duritiei ac pertinaciæ ipsorum proportionatum magis sapiant.

Jam verò *Peccata*, ob quæ Pœnitens reprehendendus est, quod attinet, rectè monet Ludovicus de Ponte l. c. n. 7. si plura afferat Pœnitens, eum non de omnibus in confuso, nec de singulis in particulari increpandum esse, sed duo aut tria graviora accipienda, eaque gravius reprehendenda; nam doctrina quidem universalis parùm utilis, experienciâ ipsâ docente, comperta est; si verò ad particularia multa descendatur, nimis gravis accidit, applicata autem de ea, quæ sunt magis noxia, fructuosior plerumque existit. *Modus* quoque reprehendendi ordinariè parcus potius, quàm prolixus; benignus, quàm severus; Patris potius, quàm Judicis affectum præferens sit, oportet, ut jam olim sapienter monuit S. Gregorius Nazianzenus orat. 26. dicens: *Hanc rationem tene, ut partim illum corrigas, idque leniter & humanè; non ut hostis, neque ut durus & rigidus Medicus. Christi Discipulus es mitis & benigni, qui nostras infirmitates pertulit. Tempus* denique in reprehensione attendendum esse, jam supra ex S. Francisci Xaverij sensu ostensum est, ut scilicet reprehensio, ubi opus fuerit, non in principio confessionis, aut, dum Pœnitens peccata narrare pergit, adhibeatur, sed in finem differatur, ne alioqui Pœnitens timore gravioris reprehensionis absterritus reliqua peccata silentio supprimat. Ob quam ipsam causam rectè monet Ludovicus de Ponte, etiam à signis admirationis, indignationis, aut tristitiæ, aut suspirijs sollicitè abstinendum, sed potius animandum esse, ut reliqua vulpera appetat, dicendumque cum Josue. Jos. 7. *Elimi, da gloriam*

DEO, & confitendo, atque indica mihi, quid feceris, ne abscondas. Atque hoc videlicet primum est documentum circa medicorum electionem observandum, quod tantò fusiùs propositum est, quantò majorem spondet utilitatem, si ritè observetur. Alterum est, ut non omnes morbos & vulnera eadem medicina & modo curare satagat, quia, sicut inter vulnera, quæ tolerabilia sunt, lenioribus cedunt medicamentis; quæ verò putrefacta sunt, & incurabilia, quæque reliquum corpus depascuntur, acumine ferri; flammæque indigent; sic & inter peccata erga quædam prolixiore cohortatione est opus, cætera durioribus sunt reprehensionibus castiganda. Unde, teste S. Chrysostomo serm. in eos, qui habent eundem spiritum fidei: *Medicus sæpenumero multa contraria facit, sed non contrariâ ratione, in eadem & conveniente. Sape enim urit, & non urit: secatur, & non secatur idem corpus: nunc amara, nunc dulcia pharmaca ad libendum offert. Et facit idem contraria, sed simili ratione atque eadem; unum enim finem spectat, nimirum agris sanitatem.* Tertium documentum est, ut, quamdiu opus non fuerit, suaviora potiùs media, quam acerba eligat; ut S. Laurentius Justinianus sapienter monuit dicens: *Christo mandante Frater blandè & dulcitur corripendus est; nam in delictibus potiùs, quam duris sermonibus compungitur animus delinquentis.* Quartum denique documentum est, ut, ubi leniora nihil proficiunt, acrioribus non parcat, juxta S. Isidori l. 3. de summo bono c. 46. consilium dicentis: *Qui blando verbo castigatus non corrigitur, acriùs necesse est, arguatur: cum dolores sunt abscindenda, quæ leniter sanari non possunt.*

Qu. 8. Quid circa applicationem medicorum sit observandum? Resp. sequentia ferè. Ut cum charitate atque condolentia medicinam correptionis vel reprehensionis applicet, eumque in finem saluberrimam S. Augustini tr. 7. in Epist. S. Joanni sententiam in mente semper habeat: *Semel breve præceptum tibi præcipitur: Dilige, & fac, quod vis. Si ve taceas, dilectione taceas: si ve clames, dilectione clames: si ve emendes, dilectione emendes: si ve parcas, dilectione parcas: radix sit intus dilectionis, non potest de ista radice non bonum existere.* 2. Ut non violenter, sed paulatim & moderatè media applicentur: ita S. Chrysostomus epist. 5. ad Theod. monuit dicens: *Quemadmodum optimi Medici eos, qui difficili, diuturnoque morbo*

decumbunt, variis medicinis ad sanitatem restitunt, non semper utentes arte (interim enim non nihil cupientibus diversa obsecundant) sic DEVS corruptos non magna vi impellit ad virtutem, sed mansuetè & sensim promovet; imò plerumque portat ovem inventam, non percussam, ne immanior scissura fiat, aut error productior. Eleganter in eundem finem S. Gregorius 3. past. c. 26. admonendi, inquit, sunt Pastores, ut considerent, quòd fructu: is recentibus necdum solidatis, si rigorum pondus superponitur, non habitaculum, sed ruina fabricatur. 3. Ut pudori consulat Infirmi, non publicè revelando vulnus, quod occultè curari potest, id est, defectus suorum Pœnitentium non publicè propalando, nec publicè corrigendo; nam, ut rectè S. Augustinus super c. 18. Matth. ait, qua coram omnibus peccantur, coram omnibus corripienda sunt, ut omnes timeant: qui autem secretò peccavit in te, secretò corripe; alioqui si tu solus nòsti, & eum vis coram aliis arguere, non es corrector, sed proditor. 4. Ut, si fortè Pœnitentes contra applicationem talium mediorum obmurmurent, absterri se non sinat, sed potiùs memor sit doctrinæ à S. Augustino in epist. ad Bonifacium datæ, dum ait: Molestus est Medicus furenti phrenetico, & Pater indisciplinato Filio; ille ligando, hic cadendo, sed ambo diligendo. Si autem istos negligant, & perire permittant, ista potiùs falsa mansuetudo crudelis est. Extat quoque egregium hac de re præceptum P. Caspari Barzæo à S. Francisco Xaverio datum, ut cap. ult. l. 4. vit. videre est: Si tibi, inquit, pia ministeria obeunti, ut fit, obrectent improbi, de illorum vocibus non magnopere laborabis: ne quis animadvertat, te Homuncionum vocibus à DEI obsequio absterri, id verò laborabis. Nam quicumque talibus in rebus falsam infamiam, sermonesque hominum extimescunt, mundi veriùs, quàm Christi milites sunt, utpote quos humanus respectus magis moveat, quàm divinus.

Qu. 9. Quid circa tempus in applicatione mediorum observandum sit? Resp. quatuor præcipuè monita esse observanda. 1. Ut Medicinam & curationem non diu nimis differat, juxta notum illud distichon:

Principiis obsta, serò medicina paratur,

Cùm mala per longas invaluere vias:

Noli dicere (inquit S. Chryostomus serm. in eos, qui Pascha jejnant) unus est, sed unus contemptus morbum transmittet ad ceteros.

cateros. Medicum enim fermentum totam massam corrumpit; atque hoc est, quod omnia perdit, ac destruit, quod pusillos aspernemur: propterea magna sunt ulcera, quemadmodum fere fit, ut magna fiant exigua, si conveniens cura sit adhibita. 2. Ut non incipiat curationem, donec morbum bene cognoverit, & ipse etiam aeger audiatur. Sic S. Isidorus Pelusiotal. 3. epist. 8. monet: Eos, inquit, qui calamitates suas commemorare cupiunt, blandè ac suaviter admittere oportet, ac postquam illi per huiusmodi sermonem dolore levati fuerint, tum deum eam, quam par est, medicinam adhibere; nam si confessio illis ora obstruamus, tum inhumanorum Hominum estimationem colligemus, tum remedium imbecillum atque invalidum reddemus, nimirum ipsam doloris flammam illud repellente. 3. Ut certa curationis tempora diligenter observet, nam & Medicus, teste S. Ambrosio in ps. 93. non statim adhibet medicamentum languori; si dolor feruet, fomenta adhibet, ut mitescat dolor, si febris exstuat, remedii tempus expectat. Sed & S. Chrysostomus l. 7. epist. 112. Medici, ait, qui curam gerunt de corpore; quadam adiutoria recenti adhuc concoctione formata indigenti non offerunt, sed maceranda temporibus derelinquunt; nam si immaturè quis dederit, dubium non est, quin fiat causa periculi res salutis. 4. Ut non perpetuò medicinam applicet, sed prudenter curam ad tempus omittat: nam, teste S. Bernardo ep. 25. Censura nunquam quidem remissa, intermissa tamen plerumque plus proficit. Sed & Cicero l. 2. offic. agnovit, non modo liberale esse, paululum de jure suo cedere, sed interdum etiam fructuosum. Hinc S. Franciscus Xaverius P. Caspari Barzæo inter cætera etiam hoc monitum dedit l. 4. c. 23. vit. Confessionem non continuò sequetur absolutio, sed bi-duum, triduūve dabitur eorum pectoribus certarum rerum meditatione preparandis, ut interim animorum maculas lacrymis ac voluntariis eluant pœnis. Si quid cui debent, restituant; simultatibus, si quas habent, depositis, redeant cum inimicis in gratiam, à libidinis consuetudine, cæterisque, quibus implicati sunt, flagitiis expediantur. Hac omnia absolutionem præcedunt rectius, quàm sequuntur. Namque istiusmodi Homines in ipsa confessione promittunt, se cuncta facturos: post absolutionem fidei data immemores, promissa irrita caderopatiuntur. Præter elabi-

elaborandum est, ut hi absolvendi representent, quod prestare debent absoluti.

Qu. 10. Quid post curationem susceptam faciendum sit Confessario? Resp. 1. Ante omnia Confessarius super omnes suas actiones in curatione animarum sibi commissarum susceptas se reflectat, & Medicorum more examinet, quem effectum habuerint, ut sciat, quæ multum aut parum efficaciam habeant in Ordine ad hoc vel illud vitium curandum. 2. Diligenter caveat, ne aut labore in curatione suscepto defatigatum se ostendat, aut certum divinæ misericordiam, justitiæque tempus præscribat, ne, sicut in hoc Presbyteros Bethuliam imitaretur dicentes: *Quinque dies expectemus à Domino misericordiam: si autem transactis quinque diebus non venerit adiutorium, irademus civitatem:* ita & audiat cum iisdem: *Posuistis vos tempus miserationis Domini, & in arbitrium vestrum diem constituistis ei. Non est iste sermo, qui misericordiam provocet, sed potius, qui iram excitet.* Judith. 8. Potius ergo Cultorem vineæ imitetur, qui cum Dominus vineæ ficulneam sterilem reperiens, succidi iussisset, dixit ad illum: *Dimitte illam & hoc anno, usque dum fodiam circa illam, & mittam stercorea; & si quidem fecerit fructum; sin autem, in futurum succides eam,* Quam doctrinam egregie iterum observavit, & sociis suis commendavit S. Franciscus Xaverius, dum, ut l. 4. vit. c. 23. refertur, eosdem sedulo monuit, ut in novis Christianis excolendis non fortius, quam perseverantius, eorum perferrent vitia, infirmitatem sustinerent, frugemque sementis factæ, laborumque, quamvis seræ spei, fructum velut boni Christi Domini Agricola expectarent, haud ignari eos, qui seminant in lacrymis, in exultatione messuros. Quod si talibus initio Christianis non uterentur, quales expeterent, ita se cum ijs gererent, ut cum improbis Filijs boni Parentes, Deique benignitate freti, qui Hominum mentes suo demum tempore ad bonam perducit frugem, non diffiderent aliquando tales fore, quales optarent. Proinde nunquam desinerent, illos omni studio colere, præsertim cum DEUS communis omnium Pater, quamvis læsus à nobis, benignè tamen omnibus facere non desistat. 3. Ut non turbetur, si per media nihil omnino se profecisse advertat, sed potius, uti S. Ignatius Loiola. teste Ribadeneira l. 5. vit. c. 11. suavisse fertur, SS.

Angelos imitetur, qui, quos à DEO sibi commissos habent
 monent, quoad possunt, defendunt, regunt, urgent, ad bonum
 juvant; sed si illi voluntatis libertate abutantur, & inoble-
 quentes & obstinati sint, propterea tamen nullo anguntur
 mœrore, nullâ afficiuntur molestiâ dicentes: *Curavimus Ba-
 bylonem, & non est sanata.* Ad cuius moniti confirmationem
 non parùm proderit memorabilem S. Bernardi sententiam
 l. 4. de compunct. c. 7. bene ponderâsse: *Noli diffidere, inquit,
 curam exigeris, non curationem. Dn̄ique audisti: curam illius
 habe, & non cura, vel sana illum. Verum dixit quidam: Non
 est in Medico semper, relevetur ut ager. At melius tibi propo-
 de tuis. Paulus loquitur: plus omnibus laboravi, non, aut, plus
 omnibus profui, aut plus omnibus fructificavi: verbum insipientis
 religiosissimè vitans. Aliàs autem noverat Homo, quem docuit
 DEVS, quia unusquisque secundùm laborem accipiet, non secun-
 dùm proventum. Ita, quaeso, & tu fac, quod tuum est; nam
 DEVS, quod suum est, faciet: satis absque tua sollicitudine &
 anxietate curabit. Planta, riga, fer curam, & tuas exple vili-
 partes. Sanè incrementum, ubi voluerit, dabit DEVS, non tu.
 Vbi fortè noluerit, tibi deperibit nihil, dicente Scriptura Sap. 10.
 Reddet DEVS mercedem laborum Sanctorum suorum. Securus
 labor, quem nullus valet evacuare defectus. Quod ipsum etiam
 B. Virgo quondam S. Birgittæ sequentibus verbis insinuat:
*Amici DEI non debent attendari in servitio DEI, sed laborare,
 ut homo malus fiat melior, & homo bonus veniat ad perfectiora.*
 Nam quicumque voluntatem haberet sibilandi in aures omnium
 transeuntium, quod IESVS Christus esset verè Filius DEI, & fa-
 ciendo conaretur, quantum posset, ad aliorum conversionem, ac-
 cet nulli vel pauci converterentur, nihilominus eandem mer-
 cedem obtineret, ac si omnes converterentur. Sicut per exemplum
 dico tibi: Si duo mercenarii ex præscripto Domini foderent mer-
 tem durissimum, & alius inveniret aurum electum, alius vero
 nihil, isti propter laborem & voluntatem digni essent aequali
 mercede. Sed & S. Chrysostomus alia similitudine id ipsum
 conc. 1. de Lazaro declarans ait: *Vtinam oratio nostra aliquam
 profectus afferat! Quod si post longam admonitionem in istis
 vitiis perseveraverint, ne sic quidem nos desistemus illis, quod re-
 ctum est, consulere; quandoquidem & aquarum vena, etsi nul-
 lus veniat, aquatum, manant tamen; & fontes, quamvis hinc
 riant**

viat nemo, tamen scatebras emittunt: & omnes, et si nemo bibat, nihil secius fluunt: sic oportet & illum, qui concionatur (aut alio modo hortatur) quamvis nullus auscultet, tamen prestare, quidquid in ipso situm est.

CAPUT VII.

QUID CIRCA CONFESIONEM PERSONARUM pie vivere violentium sit observandum?

Q. I. AN Confessarii Officium sit, Penitentes suos non tantum à peccatis absolvere, sed etiam ad pie & Christianè vivendum incitare, & iuvare? R. affirmativè: sic enim colligitur ex triplici officio, quod ei incumbit, scilicet *Judicis*, ratione cujus spectat ad Confessarium, Penitentem à peccatis, & censuris, si potest, absolvere: *Medici*, ratione cujus ad ipsum pertinet, varia Media pro peccatis deinceps fugiendis præscribere; *Doctoris*, ratione cujus ipsi incumbit, Penitentes suos in iis, quæ ad eorum statum & perfectionem pertinent, instruere, & erudire. Hinc jam olim DEUS Jeremiam ad curandas animas missurus, non solum eidem imperavit, ut eveleret, & destrueret, dissiparet, & perderet; sed etiam, ut ædificaret, & plantaret, præcepit. Quid autem est ædificare, nisi juvare, ut Christiani non primam duntaxat justitiæ Christianæ partem, quæ hortatur ad declinandum malum, sed etiam alteram, quæ jubet facere bonum, impleant. Id quod S. Gregorius Nazianzenus orat. 1. clariùs indicavit, dum dixit: *Medici animarum scopus est, anima pennas addere, ac mundo eam eripere, Deoque dare, divinamque imaginem aut manentem conservare, aut periclitantem fulcire, aut dilapsam in pristinum statum revocare, Christumque per Spiritum sanctum in pectoris domicilium admittere; atque, ut summatim dicam, eum, qui Superioris agminis sit, DEVM efficere, & supernam ei beatitudinem comparare. Huc Magistra lex tendit, huc exinanita Deitas, huc assumpta caro.*

Qu. 2. Quid potissimum docere debeat suos Penitentes Confessarius? Resp. generatim loquendo, omnem illius Instructionem eò tendere debere, ut satisfaciant triplici officio, quod cui vis à DEO commissum est, nempe 1. *Officio Hominis quæ talis*: ad quod spectat, ut secundum naturam suam & rationis

dictamen vivat, atque adeo naturalia præcepta à DEO in Catalogo præscripta studiosè observet. *Si enim, ut bene monet pius Asceta l. 3. de imit. Christi c. 53. semetipsum perfectè vincerit, cetera faciliùs subiugabit. Perfecta victoria est, de semetipso triumphare; qui enim semetipsum subiectum tenet, ut sensu- lita rationi, & ratio in cunctis obediat mihi, hic verè Victor est sui, & Dominus mundi.* 2. *Officio Hominis Christiani;* quod in eo consistit, juxta sanctum Cyprianum de 12. abus. hæc. ut Christo, prout valet, moribus coaquetur. Specialiter verò observet illud, quod Christus Luc. 9. ad omnes dixit: *Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam quotidie, & sequatur me;* sic enim humilians seipsum cum Christo, & factus obediens usque ad mortem Crucis, accipiet nomen super omne nomen, ut scilicet verus Christianus, id est, membrum Ecclesiæ, cuius caput Christus est, esse & dicere mereatur. 3. *Officio Hominis in certo Statu constituti;* cum enim in Ecclesia perinde, ut in alia Republica vel domo, diversa reperiantur officia & Status à DEO cuilibet assignati, fidelem DEI servum decet, ut diligenter inquiret, in primis quem ad Statum à DEO sit vocatus: deinde quid Status ille requirat: & quæ requiri cognoverit, studiosè exequatur. Hæc enim tria si præstiterit, nihil est, quod ab eo exigere ulterius queat. Quid autem in diversis Statibus requiratur, mox infra q. 4. percurrendo varios Status dicetur.

Qu. 3. *Quid in specie commendare debeat Confessarius cuiusvis Homini piè & Christianè vivere volenti, maximè, si primam vitam suam in peccatis consumpserit?* Resp. Ea quinque capita seu doctrinas potissimùm observandas videri, quas P. Petrus Faber ejusmodi Personis præscribere solebat: videlicet 1. Ut ante omnia recogitent in amaritudine animæ suæ cunctos exactæ ætatis annos, expientque generali vel alia sincera confessione apud peritum, prudentemque Sacerdotem. Quod quò melius fiet, eò plus conducet ad novæ vitæ rationem, ut vinum novum mittatur in utres novos. 2. Ut singulis diebus Vesperti ante quietem tempus aliquod conscientiæ recognoscendæ tribuant; ubi non modo diei commissa ac prætermissa inquirent, seq; coram Deo reprehendant. ac emendationem in diem insequentem proponant; sed etiam desiderium excipient in calle Justitiæ progrediendi, novas assumendo, vel in-

riores pietatis, vel exteriores exercitationes; aut si tam multæ susceptæ sint, ut multiplicari minimè oporteat, in usitatis ob- eundis instaurando spiritum & augendo. Sub hæc componi negotia & digeri poterunt, quæ postridie sive divina sive hu- mana sunt tractaturi. 3. Ut statuatur tempus, quo sacrosan- ctum Altaris Sacramentum confessione præmissa suscipiatur; id quod cum Confessarij circumstantias Personæ, Statûs, & occasionis, considerantis consilio fieri oportet. 4. Ut certa quotidie pietatis munia, sive ad corpus, sive ad animam spe- ctantia peragantur solumque Orationi tempus tribuatur. 5. Ut memoriæ firmiter imprimantur, & quasi ad manum sem- per habeantur decreta quædam Philosophiæ Evangelicæ, ex quibus consilia & actiones cunctæ regantur, ut, enitendum esse cuique ad sui victoriam juxta notam illam gnomen: *Tantum proficies, quantum tibi ipsi vim intuleris*: l. i. de imit. Christi c. 25. Conservandam novissimorum memoriam juxta consilium Siracidis Eccl. 7. *In omnibus operibus tuis me- morare novissima, & in æternum non peccabis.* Tollendam quotidie crucem juxta monitum Christi, Luc. 9. *Si quis vult post me venire, tollat crucem suam quotidie, & sequatur me.* Esuriendum, sitiendumque Justitiam, id est, excitandam vir- tutis aviditatem juxta ejusdem Christi doctrinam Matt. 5. di- centis: *Beati, qui esuriunt & sitiunt iustitiam, quoniam satu- rabuntur.* Gaudendum, cum variæ in nos tentationes inci- derint juxta illud S. Jacobi c. 1. monitum: *Omne gaudium existimate, Fratres mei, cum in tentationes varias incideritis, scientes, quod probatio fidei vestra patientiam operatur, patientia autem opus perfectum habet.* Retrò nunquam respicien- dum, quia juxta Christi effatum, Luc. 9. *Nemo manum mit- tens ad aratrum, & respiciens retrò, aptus est regno DEI.* Quod postremum monitum circa ejusmodi principia Christianæ Philolophiæ animovolvenda, ipse P. Faber inæstimabilis momenti dicebat esse.

Qu. *Quid singularibus Statibus, & imprimis Magistratibus & iudicibus commendare debeat Confessarius?* Resp. sequentia ferè commendanda. 1. Ut bene ponderent, quale officium sibi sit commissum, ideòque illa Josaphati verba sibi appro- prient. 2. Paralip. c. 19. *Videte, quid faciatis; non enim hominis exercetis iudicium, sed Domini: & quodcunque indicaveritis, in vos*

in vos redundabit. 2. Ut, quemadmodum idem Rex monuit, sit timor Domini cum ipsis, & cum diligentia cuncta faciant. 3. Ut sedulo caveant pericula, quibus officium ipsorum subiectum est, videlicet iniustitiam, respectum Personarum, & acceptationem munerum, non enim, ut idem Rex subdit, est apud Dominum DEUM nostrum iniquitas, nec Personarum acceptio, nec cupido munerum. Quæ omnia ut accuratiùs observent, proderit illis terribilem exhortationem Salomonis Sap. 6. in memoriam revocare, ubi ait: *Præbe aures vos, qui continetis multitudines, & placetis vobis in vobis nationum, quoniam data est à Domino potestas vobis, & virtus ab Altissimo, qui interrogabit opera vestra, & cogitationes scrutabitur; quoniam cum essetis Ministri Regni illius, non rectè iudicastis, nec custodistis legem Iustitiæ, neque secundum voluntatem DEI ambulastis. Horrendè & citò apparebit vobis: quoniam iudicium durissimum in his, qui præsumunt, fiet. Exiguo enim conceditur misericordia, potentes autem potenter tormenta patientur; non enim subtrahet Personam cuiusquam DEVS, nisi verebitur magnitudinem cuiusquam.*

Qu. 5. *Quid Patribus, & Matribus Familias specialiter commendare debeat Confessarius?* Resp. tria præcipuè. 1. *Liberalem sustentationem;* ut dicere quodammodo possint suis Domesticis, quod Christus Luc. 22. Discipulis suis dixit: *Vos estis, qui permansistis mecum, & ego dispono vobis, ut edatis, & bibatis super mensam meam &c.* sed & ipsi subditi vicissim de iis usurpare possint illud S. Davidis ps. 22. *Dominus regis mei, & nihil mihi deerit: in loco pascuæ ibi me collocabit.* 2. *Christianam Institutionem;* ut scilicet in pietate, bonis artibus, & moribus decentibus instituantur, ideòque ad hæc omnia addiscenda occasio illis, mediàque subministrentur: Hic enim locum propriè habet illa S. Pauli comminatio 1. Tim. 5. *Si quis autem suorum & Domesticorum maxime curam non habet, fidem negavit, & est infideli deterior.* 3. *Paternam correctionem,* juxta monitum Salomonis Eccl. 7. *Filii tibi sunt? erubescito illos, & cura illos à pueritia illorum.* Rectè tamen paternam exigitur, quæ suavitatem seu lenitatem cum rigore permixtam habet, sic, ut, quemadmodum S. Gregorius l. 19. moral. monet, *regat disciplina vigor mansuetudinem, & mansuetudo ornent vigorem; & sic alterum commendetur ex altero, ut nec*

vigor sit rigidus, nec mansuetudo dissoluta. Tunc enim locum habebit apud Subditos ea S. Bernardi exclamatio epist. 1. O bona Mater Charitas, qua, si ve foveat infirmos, si ve exerceat provecos, si ve arguat inquietos, diversis diversa exhibens, sicut Filios diligit universos. Cum te arguit, mitis est: cum blanditur, simplex est; pie solet se vire, sine dolore mulcere, patienter novit irasci, humiliter indignari.

Qu. 6. Quid Maritus commendare debeat Confessarius? Resp. sequentia præcipue. 1. Dilectionem sinceram uxoris: sic enim Apostolus Eph. 5. monet: Viri, diligite uxores vestras, sicut & Christus dilexit Ecclesiam, & seipsum tradidit pro ea, ut illam sanctificaret. 2. Liberalem sustentationem: nam, ut idem Apostolus ait: Viri debent diligere uxores suas, ut corpora sua; nemo enim carnem suam odio habuit, sed nutrit, & fovet tam, sicut & Christus Ecclesiam, quia membra sumus corporis eius, de carne eius, & de ossibus eius. 3. Debitam honorationem: uti S. Petrus 1. c. 3. monuit dicens: Viri similiter cohabitantes secundum scientiam, quasi infirmiori vasculo muliebri impartientes honorem, tanquam & coheredibus gratie vite. Et ideo Adamus jam olim Evam uxorem suam sociam vocavit dicens Gen. 3. Mulier, quam dedisti mihi sociam; ut indicaret, Uxorem à Marito non ut Ancillam, sed ut Sociam in lecto, in mensa, & in honore tractari debere.

Qu. 7. Quid Vxoribus commendare specialiter debeat Confessarius? R. 1. Concordem dilectionem erga Maritos: quâ & vitia ipsorum patienter supportent (nam charitas omnia suffert, omnia sustinet) onerâque communia in generandis, educandis & sustentandis Liberis, aliisque Domesticis libenter participant (hinc enim adiutorium vocavit DEUS Evam Gen. 2. dicens: Faciamus ei adiutorium simile sibi.) 2. Timoratam reverentiam: quoniam vir caput est mulieris, teste S. Paulo Eph. 5. sicut Christus caput est Ecclesiæ; constat autem, quantum reverentiam Ecclesia Christo exhibeat. 3. Perfectam subiectionem: sic enim iterum monet Apostolus dicens: Mulieres subdita sint viris, sicut Domino, & sicut Ecclesia subiecta est Christo.

Qu. 8. Quid Liberis singulariter commendare debeat Confessarius? Resp. 1. Amorem ingenuum erga Parentes: quo agnoscant, vitam, & omnia, quæ habent, post DEUM ipsi se debere, atque

atque ad eò, ut gratos se exhibeant, studiosè caveant, quid quid
 ipsis displicere potest; omne autem, quod placere, recreare,
 & consolari illos queat, sedulo exequantur. 2. *Filialem re-
 verentiam*: quam DEUS toties & tantopere commendavit,
 speciatim verò in Decalogo Exod. 20. dum præcepit: *Honora
 Patrem tuum, & Matrem tuam, ut sis longa vitus super terram.*
 Rationem verò hujus debiti rectè assignavit Tobius Senior,
 dum Tob. 4. dixit: *Honorem habebis matri tue omnibus diebus
 vitæ eius, memor enim esse debes, quæ & quanta pericula passus
 sit propter te in utero suo.* 3. *Alacrem obedientiam*: uti S.
 Paulus Eph. 5. monuit dicens: *Filiis, obedite Parentibus vestris
 in Domino; hoc enim iustum est.*

Qu. 9. *Quid Famulis & Ancillis specialiter commendare de-
 beat Confessarius?* Resp. Ea ferè, quæ jam olim S. Paulus Eph. 5.
 illis commendaverat, videlicet 1. *Obedientiam perfectam*:
 quam his verbis indicavit: *Servi, obedite Dominis carnalibus
 cum timore & tremore.* 2. *Fidelitatem sinceram*: quam idem
 Apostolus insinuavit, dum ex simplicitate cordis eos obedire
 voluit. 3. *Alacritatem indefessam*: hanc enim indicant ver-
 ba illa: *non ad oculum servientes, sed ut servi Christi facientes
 voluntatem DEI ex animo, cum bona voluntate servientes.* Ut
 autem hæc tantò faciliùs præstent, efficacissimum illis me-
 dium offert, dum suadet, ut certò sibi persuadeant, ea oble-
 quia, quæ Dominis suis præstant, Christo se exhibere, & ab
 ipso se mercedem recepturos.

Qu. 10. *Quid Divitibus maximè commendare, debeat Con-
 fessarius?* Resp. ea præcipuè, quæ S. Paulus olim Timotheo 1.
 cap. 6. scripsit his verbis. 1. *Divitibus præcipe non sublima-
 pere*: quia non propter divitias, sed propter earum bonum
 usum quisque commendandus est. 2. *Neque sperare in in-
 certo divitiarum, sed in DEO vivo (qui præstat nobis omnia abso-
 lute ad faciendum)* siquidem ipse Matt. 6. dixit: *Quærite pri-
 mum Regnum DEI, & Iustitiam eius, & hæc omnia adiicientur
 vobis.* 3. *Bene agere, divites fieri in bonis operibus, facile vitæ
 futurum, ut apprehendant veram vitam*; hæc enim solæ veræ
 divitiæ sunt, quas nec ærugo consumit, nec tinea demollit,
 nec fures effodiunt, & furantur.

Qu. 11. *Quid Opificibus, aliisve laboriosis Hominibus præ-*

tipue commendare debeat Confessarius? Resp. 1. Bonam intentionem ante opus; ut hac ratione solari se possint illis S. Pauli verbis. 1. Cor. 15. Itaque, Fratres mei dilecti stabiles estote, & immobiles, abundates in opere Domini semper, scientes, quod labor vester non est inanis coram Domino. 2. Assiduitatem in ipso opere: juxta Siracidis c. 33. monitum: In omni opere tuo praeclens esto. 3. Iustitiam post opus: ut scilicet neminem defraudent, majus pretium aut salarium exigendo, quam iustitia permittat, sed semper in corde habeant verissimam Salomonis sententiam Sap. 8. Si quis Iustitiam diligit, labores huius magnam habent virtutem.

*Qu. 12. Quid Pauperibus precipue commendare debeat Confessarius? Resp. 1. Ut bene contenti sint suo Statu, atque ad eam paupertatem suam, quam necessario patiuntur, etiam voluntate sua libera amplectantur, sicque verè Pauperibus spiritu annumerari mereantur. Quod ut tantò alacrius præstent, jubet illos considerare tum exemplum Christi, qui, cum esset dives, propter nos egenus factus est, teste S. Paulo 2. ad Cor. 8. tum sapientissimorum & sanctissimorum Virorum, qui sponte amplexi sunt paupertatem, ut essent similiores Filio DEI, & tamen frequenter vix per longas preces hanc gratiam obtinuerunt; tum curas & pericula, in quæ conijciunt divitiæ, & liberat paupertas; tum denique præmia, quæ voluntariè seu Spiritu pauperibus promisit DEUS, scilicet centuplum, regnum caelorum, & vitam æternam; ut adeò meritò applicare sibi possint verissimam illam S. Augustini s. 28. de verbis Domini sententiam: Non tibi displiceat paupertas tua, nihil ea potius ditius invenire. Vis nôsse, quàm locuples sit? calum emit: Quibus thesauris conferrî possit, quod pauperibus videmus inultum? ut ad regnum caelorum veniret, dives possessione sua obtinere non potuit; nunc obtinet, ut contemptu perveniat. 2. Fiduciam in DEVM: cujus oculi respiciunt super Pauperem, teste S. David ps. 10. & cui derelictus est Pauper ps. 9. quidni ergo illam ejusdem Psalmistæ sententiam à S. Francisco suis Religiosis pro Viatico dari solitam sibi quoque applicent: *Laet a super Dominum curam tuam, & ipse te enutriet?* aut illud etiam Christi ad S. Catharinam Senensem dictum: *Cogitatu de me; & ego cogitabo de te.* 3. Bonorum operum & virtutum, precipue humilitatis & patientiæ studium: nam ideo DEUS*

DEUS carere eos divitiis temporalibus voluit, ut spirituales & veras divitias bonorum operum, quas solas secum ex hac vita auferre, illisque æternum frui possunt, tantò majori sollicitudine compararent. Ex quibus præterea illud etiam commodi haurient, ut merito sperare possint sibi, dum tali modo regnum Dei & justitiam ejus quærunt, Deum etiam ea, quæ ad corporis necessariam sustentationem requiruntur, juxta promissionem suam Matth. 6 factam adjecturum. Certè *Drum eguerunt, & esurierunt*, teste Davide psal. 36. *inquirentes autem Dominum non minuentur omni bono.*

Qu. 13. *Quid Senibus præcipuè commendare debeat Confessorius?* Resp. 1. Ut, quoniam juxta commune proverbium, Senibus mors in januis est, illam sibi Ezechix olim ab Isaia c. 38. dictam sententiam applicent: *Dispone domui tua, quia morieris.* atque adeò rationes suas per sinceram & frequentem contritionem ac confessionem, seriàmque penitentiam ita componant, ut ad easdem reddendas per mortem evocati intrepidè compareant. 2. Ut illam quoque vocem: *Eccu Sponsus venit, exite obviam ei.* Matt. 24. sibi dictam putent, ideòque maturè cum prudentibus virginibus lampades suas oleo bonorum operum, & præcipuè misericordix tam vivis, quàm defunctis exhibitæ instruere studeant. 3. Ut, cum eorum vita sit in Speculo posita, & facta eorum sint quasi perpetuum consilium & exemplum Juniorum, ita vivere studeant, ut nullam senectuti suæ maculam & execrationem conquirant, sed potiùs senectute sua digni appareant, ut olim Eleazar 2. Mach. 6. loquebatur, & cum S. Tobia Seniore reliquum vitæ suæ in gaudio consumere, & cum bono profectu timoris DEI in pace pergere queant.

Qu. 14. *Quid Viduis speciatim suadere debeat Confessorius?* Resp. quatuor illis præcipuè virtutes commendandas. 1. *Insignis vita honestatem & integritatem:* cum enim jam innuptæ sint, & ipsum Christum pro Sponso habeant, meritò juxta monitum S. Pauli 1. Cor. 7. ea ornamenta quærere debeant, per quæ ipsi magis placeant, ejusque amorem faciliùs sibi concilient. Hanc enim fortè ob causam etiam DEUS vitam ipsis eripuit, uti S. Melania agnovit, quæ, cum Maritum mortuum extulisset, DEUM laudavit, eique gratias egit, quod hoc impedimento ablato occasionem ei præbuisset, perfectius ipsi

ipſi ſerviendi. 2. *Conſtanſem ad DEVM ſiduciam*: quem in ſinem proderit ipſis oſtendere, quantam curam ſemper Viduarum habuerit, & habiturum ſe promiſerit DEVS. Inprimis Exod. 22. dum dixit: *Vidua & Pupilla non nocebitis, ſi laſeritis eas; vociferabuntur ad me, & ego audiam clamorem earum, & indignabitur furor meus, percutiamque vos gladio.* Deinde Jerem. 49. ait: *Relinque pupillos tuos, ego faciam eos vivere, & Vidua tua in me ſperabunt.* Sed & S. David ps. 145. teſtatur, quòd Pupillum & Viduam fulcipiet; ideòque eum ps. 67. Patrem Orphanorum, & Judicem Viduarum vocat. 3. *Aſſiduum Orationis ſtudium*: ſic enim S. Paulus 1. Tim. 5. monuit dicens: *Qua verè vidua eſt & deſolata ſperet in DEVM, & inſer obſecrationibus & orationibus nocte & die.* Ita exemplo ſuo docuit Anna Prophetiſſa, de qua S. Lucas c. 2. teſtatur, quòd non diſceſſerit de templo, jejuniiſ & obſecrationibus ſerviens nocte ac die. 4. *Prudentem charitatem erga Liberos & Domeſticos*, quã tum neceſſaria illis providere, tum in pietate ac timore DEI eoſdem educare ſatagant, ut ipſæ quoque jure illos cum S. Tobia ſic alloqui poſſint: *Nolite timere, Filii mei, pauperem quidem vitam gerimus, ſed multa bona habebimus, ſi timuerimus DEVM, & receſſerimus ab omni peccato, & fecerimus bene.*

Qu. 15. Quid Virginibus præcipuè commendare debeat Confeſſarius? R. tria maximè. 1. Ut agnoſcant beneficium, quod ipſis contulit DEVS, dum pro Sponſo terreno, ſe infinities pulchriorem, nobiliorem, ditioſiorem, ſapientioſiorem, ſanctioſiorem, & amabiliorem in Sponſum obtulit. 2. Ut juxta monitum S. Pauli 1. Cor. 7. *Cogitent, qua Domini ſunt, ut ſint ſancta corpore & ſpiritu*; præcipuè verò Orationi & familiaritati cum Sponſo ſuo ſtudeant, atque omnes cum eo adverſitates libenter, fortiterque excipiant. 3. Ut meminerint, ſe theſaurum Virginitatis ſuæ in vaſis fictilibus & fragilibus portare, atque adeò omnes occaſiones, in quibus periculum amittendi illum apparet, ſtudioſè declinent.

Qu. 16. Quid Juvenibus & Adoleſcentibus ſpecialiter commendare debeat Confeſſarius? R. ſequentia ferè. 1. Ut juxta doctrinam Salomonis Eccleſ. 12. meminerint Creatoris ſui in diebus Juventutis ſuæ, antequam veniat tempus afflictionis, & appropinquent anni, de quibus dicant: non mihi placent.

Inſtruit. V.

L

cent.

cent. Sicque cum Tobia juniore ab infantia timere DEVM discant. 2. Ut juxta exemplum Christi studeant non tantum ætate, sed etiam Sapientiã (aut aliis artibus in reliquam vitam servituris) & gratiã coram DEO & Hominibus proficere. 3. Ut in hunc finem libenter se subjiciant Disciplinæ Parentum & Instructorum suorum, uti iterum exemplo suo docuit Christus, qui de se hoc unum à duodecimo usque ad trigessimum annum scribi voluit, quod fuerit subditus illis, & profecerit sapientiã & gratiã, quasi significare voluerit, hanc obedientiam esse præcipuum medium, quo Juvenes & Adolescentes uti debeant ad optatum profectum in variis artibus, scientiisq; ac virtutibus faciendum.

Qu. 17. *Quibus industriis uti debeat Confessarius, ut suis Pœnitentes ad hæcenus descriptam perfectionem ducat?* R. sequentes ferè à prudentibus & expertis Confessariis præscribi.
1. Ut, quemadmodum Ludovicus de Ponte to. 4. de perf. tr. 1. c. 13. monet, bene cognoscere studeat bonas propensiones, quas Dominus DEVS Pœnitentibus largitus est; & spiritum, quo suis inspirationibus eos ducere incipit, ut ipse se conjugat cum DEI Spiritu, & cum bona illa Pœnitentis propensione, ut illum foveat, & perficiat in bono, ad quod tendit; semper enim firmiter ac diuturnius est, quod cum majori sit animi propensione; hinc S. Dionysius inspirationes divinas stimulos dulces vocare solebat, qui jugum Domini suaviter portari faciunt. 2. Ut non nimis urgeat Pœnitentem, volens, ut uno quasi volatu ad culmen sanctitatis ascendat, sed paulatim, & per gradus ducat, eumque in finem meminerit, sic esse regnum DEI, teste Christo Marc. 4. quemadmodum si homo iaciat sementem in terram, & dormiat, & exurgat nocte ac die, & semen germinet, & increseat, dum nescit ille: ultrò enim terra fructificat, primum herbam, deinde spicam, deinde plenum frumentum in spica. Et cum produxerit fructus, statim mittit falcem, quoniam venit messis. Super quæ verba more suo elegantè discurrens S. Gregorius l. 22. mor. c. 14. Primum, ait, profert herbam tenerarum virtutum gradui Tironum accommodatarum: postea prodit culmus, quia operibus præstantioribus corroboratur, fitq; solidior ac firmior: postea prodit spica cum operibus proficientium propriis: denique provenit spica plena granis, quæ proferuntur opera pleniora & præstantiora, quæ sunt

sunt perfectorum propria. 4. Ut, quemadmodum S. Franciscus Xaverius, teste Turfellino l. 8. vit. c. 12. suavit, omni etiam ope adnitatur, ut, quos erudit Confessarius ad pietatem, suas sibi tentationes, incurfantésque animum cogitationes aperiant; hoc quippe ad virtutis absolutionem præcipuum subsidium esse, rudibus in hoc genere pugnæ, aut non satis peritis, exercitatísque. Unde sedulò cavendum, ne severiorem se illis præbeat, ne, quia severitas fiduciam excludit, fraudes, quibus à Dæmone oppugnantur, silentio supprimant, leviùs rati, Dæmonis insidias subire, quàm acerbiter Magistri. Ita necessario nudati præsidio, telísque acerrimi hostis expositi usque eò incessentur, prementúrque, donec malis domiti faciant deditioem. 5. Ut non contentus sit, communes illis vias ostendisse ad felicitatem obtinendam, sed etiam ad perfectionem cujusque statui convenientem perducere Pænitentes suos studeat; sic enim Apostolus Coloss. c. 1. monuit, ut docerent Magistri spiritus omnem hominem in omní sapientia, ut exhibeant omnem hominem perfectum in Christo JESU.

C A P U T V I I I.

QVID CIRCA CONFESIONEM HÆRETICORUM CONVERSORUM SIT OBSERVANDUM.

Qu. 1. *AN, & quomodo Confessarius Hæreticos à sua Hæresi abducere debeat?* R. 1. Cum ad Confessarium Ze-
losum pertineat D E I gloriam, Ecclesiæ Catholicæ augmen-
tum, & animarum salutem procurare, haud dubiè optimè fa-
cturum, si errantes ejusmodi Oviculas opportunis mediis
quærat, atque in Ovile Christi cum magno D E I, Angelo-
rumque gaudio, & ipsarum Ovicularum reductarum solatio
reducere studeat. R. 2. Modum eos reducendi quod atti-
net, ante omnia bene notandum esse ex præludio Manualis
Becani, quòd quatuor sint genera Hæreticorum: nam alij
sunt *Pertinaces*, qui, licet agnoscant, se à communi sensu Ec-
clesiæ, & SS. Patrum recedere, nihilominus ex superbia & ob-
stinatione pertinaciter in suo errore permanent, ne à veritate
convicti videantur. Alii sunt *Zelosi*, qui ex ignorantia po-
tius, quàm pertinacia judicant, suam Sectam Veritati & Evan-
gelio

gelio conformem esse, ideoque tanto ardore eam tuentur, ut vitam potius amittere, quam errores suos deponere parati sint. Alii *Frigidi* sunt, id est, tales, qui quidem errores suos agnoscunt, & etiam parati sunt deponere, sed ob varias excusationes, quas frigidè prætendunt, in iisdem erroribus perseverant. Denique alii *Dubii* sunt, qui simplici ac recto corde veritatem quærunt, ideoque, quia ipsi per se invenire eam non possunt, ab aliis instrui, & juvari petunt. Hoc notato quatuor ferè sunt media, quæ ex parte Confessarii ad reductionem ejusmodi Hæreticorum adhiberi queunt. Primum est *Oratio assidua*, quâ lumen cæleste illis à DEO impetretur, ipsique etiam ad hoc petendum instigentur; sicut enim cæcitas corporalis non nisi extraordinaria DEI virtute tollitur; ita & mentalis hæc occæcatio non nisi per specialem DEI favorem, gratiamque curatur. Certè hîc, si ullibi aliàs locum habet illud Christi Jo. 6. *Nemo potest ad me (& ad Ecclesiam meam) venire, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum.* Alterum est, ut ad *bonorum Operum exercitium*, si potest, eodem animetur, nam, ut bene S. Chrysostomus ho. 19. oper. imperf. advertit, sicut sole manente non prævalet nox; cum autem accesserit ad occasum, tunc occupat mundum; sic, quamdiu lumen Justitiæ in Homine fuerit, tenebræ eum non apprehendunt; sed, si illud ablatum fuerit, quia non error generat peccata, sed peccata errorem. Tertium est *Inductio*, ut templâ nostrâ frequentent, & conciones audiant; sic enim alia longè, quam sibi falsò hætenus persuaserant, videbunt, & audient, sicque ex falsa hac persuasione correctâ paulatim ad substantiales quoque errores suos in dubium revocandos impellentur. Certè experienciâ constat, quosdam, cum ab Hæreticis suis Parentibus vel Doctoribus audissent, nimiam apud Catholicos in Ecclesiasticis dogmatibus & Cæremoniis diversitatem reperiri, ubi postea templâ nostrâ ingressi, tantam in officiis divinis peragendis uniformitatem ac reverentiam ad verterunt, in Hæresi nutare cœpisse, atque ad Catholicam fidem amplectendam animum appulisse. Quartum est, ut per *amicam conversationem* cum ipso Confessario, vel aliis Catholicis factam, paulatim ad suos errores detegendos inducantur, & occasione data interdum eorum falsa dogmata non directè statim impugnentur, sed solummodo ostendantur, ob has

ob has vel illas causas sibi ea creditu difficilia videri; sic enim paulatim iterum dubitare de veritate suorum dogmatum incipient, & salutare scrupulos, velut scintillas in ipsum denique accuratioris investigationis incendium erupturas concipient. Quia tamen frequenter horrent ejusmodi Personæ cum ipsis Confessariis ab initio statim agere, ideo alii interdum, cum quibus habitant, instruendi sunt, quomodo cum ipsis agere, & nonnunquam scrupulum iniicere possint, quem in finem etiam libelli ejusmodi materias facili & claro modo tractantes suppeditari possunt. Cerrè Artificum servos non rarò hoc medio ad fidem nostram adductos esse, multiplici experientia comperit. Verùm quia hoc libro potissimum Confessarius instruitur, quomodo in ipsa confessione se gerere debeat, ideo etiam hac in materia præcipuè indicandum est, quomodo Confessarius cum iis, qui jam concepto proposito Catholicam fidem amplectendi, ultrò ad ipsum veniunt, & ab eodem instrui, atque ab Hæresi sua absolvi possunt, agere debeat, sive in instructione, sive in confessione, ipsaque Fidei professione excipienda. Itaque

Qu. 2. Quid observare debeat Confessarius, si Hæreticus quis ab ipso instrui petit, vel ab aliis pro instructione adducitur? R. sequentia videri observanda. 1. Cum magna benevolentia & charitate excipiendus est, ut tantà suavitate delinitus, suos errores & vulnera tantò libentiùs, sinceriùsque aperiat, seque totum Instructoris sui directioni committat. 2. Etiam bona de ipso opinio verbis, factisque contestanda, ac bona voluntas, quâ salutis suæ curam accuratorem assumpsit, collaudanda, causa verò, quòd hætenus Hæresi suæ adhæserit, ignorantia potius, quàm pertinaciæ, aut alteri inordinato affectui adscribenda. 3. Inquirendum, quâ causâ aut occasione permotus hoc propositum fidei nostræ amplectendæ conceperit; hæc enim notitia non parùm necessaria est, ad iudicium de illius dispositione & secutura constantia ferendum. 4. Collaudato motivo, operam suam in ordine ad Instructionem liberaliter eidem offerat, simul tamen etiam (si fortè pauperem ille se dicat, mediisque se sustentandi destitutum) apertè indicet, se quoad ejusmodi necessitates sublevandas media non habere, nec etiam curam istam in se suscipere velle, DEVM tamen rogaturum, ut piorum corda

moveat, ad necessariam illi opem porrigendam: uti jam multi magno suo solatio, commodoque sunt experti. 5. Hortandus, ut negotium hoc, utpote in quo cardo salutis propriæ versatur, magni faciat, Deoque per serias & affectuosas preces frequenter commendet; sed & eleemosynis etiam, aliisque piis operibus pro felici successu oblatis, divi nam Clementiam ac Misericordiam conciliare studeat. 6. Id ipsum etiam ipse Confessarius in SS. Missæ Sacrificio, aliisque precibus faciat, atque alios etiam, ut hoc negotium DEO commendent, amicè exoret.

Qu. 3. *Quid in ipsa Instructione Hæreticorum observare debeat Confessarius?* R. 1. Ante omnia inquirendum, an materialis duntaxat, seu, ut supra ex Becano diximus, Zelosus ac dubius, an verò formalis, pertinax, & frigidus sit Hæreticus. 2. Pariter indagandum erit, cui Hæresi fuerit addictus, & quantum in articulis fidei suæ sit instructus, vel radicans, ut tantò faciliùs cognoscere possit Confessarius, quibus medijs illum ab erroribus suis abducere debeat. 3. Ostendendum illi erit, in quibus principijs conveniant Catholici cum Hæreticis, nempe in doctrinis, seu articulis necessitate medijs credendis, baptismo, & similibus. 4. Propriùs accedendum, utque articuli enarrandi, in quibus nostra Catholica fides ab ejus Hæresi discrepat; quales plerumque sunt de numero Sacramentorum, de Sacrificio Missæ, de Justificatione hominis, de cultu Sanctorum, eorumque imaginibus, & reliquijs &c. 5. Ostendenda probabilitas nostrorum dogmatum, sive ratio, sive autoritas Ecclesiæ, & SS. Patrum, aliorumque doctissimorum Virorum, inò & Martyrum spectetur. 6. Eximendæ falsæ opiniones & doctrinæ, quas à suis Doctoribus de ejusmodi nostris articulis seu dogmatis hauserat. 7. Inquirendum, an alicui falso dogmati pertinaciùs adhæreat, uti plerumque in articulo de bina specie sumenda contingit, cuius proin falsitas ante omnia alia demonstranda erit, ut hoc ariete velut primario confraeto, tantò faciliùs reliquorum falsitatem ac fallaciam cognoscat. 8. Attendendum est, an non aliud habeat impedimentum, ob quod frigidorum Hæreticorum more hætenus in Catholica fide fuerit retardatus, idque efficacibus argumentis erit removendum. 9. Offerenda Rosaria, sacra cera, imagines, libelli sacri &c. eorumque pius usus & utilitas demonstranda. Q. 4.

Qu. 4. Quid circa ipsam Confessionem peragendam sit observandum Confessario? R. 1. Cum à confessione tali plerumque vehementer abhorreant ejusmodi Pœnitentes, ideo omnè diligentiam & conatum adhibendum à Confessario, ut illi eximat talem horrorem. 2. Omnes ei Sacramenti hujus Pœnitentiæ partes bene, dilucidèque sunt explicandæ, libello etiam, ut facilius repetere possit, eum in finem oblato. 3. Cavendum, ne rigidum nimis examen eidem imperetur, aut longi Indices & Catalogi peccatorum (qui specula vocari plerumque ab ijs solent) pro peccatis inquirendis offerantur; hæc enim & similia difficultatem confessionis vehementer augent, atque à concepto proposito non modicè absterrent. 4. Etsi suadendum sit, ut examen super sua peccata ejusmodi Pœnitens instituat, & si fieri potest, peccata sua annotet, nihilominus tamen suaviter simul monendus, ne nimium se in tali examine cruciet, sed potius ipsi Confessario examen tale per suas quæstiones suppleturo sincerè respondeat; sic enim & onus confessionis relevabitur, & ipse modum fructuosè confitendæ eadem operâ addiscet. 5. Quòd si Pœnitens talis & multa, & gravis peccata commisisset, caveat Confessarius, ne rigidâ nimis reprehensione eadem castiget, sed potius collaudans generosam sui victoriam in iisdem enarrandis, suaviter eundem adhortetur, ut, sicut de novo Christianam fidem profitebitur, ita vitam quoque tali nomine dignam per constantem vitiorum fugam, & operum bonorum ferventem exercitationem instituere conetur. 6. Pœnitentiam quoque ab initio non gravem imponat, ne gravitate tali absterritus, importabile confessionis jugum existimet, ac tandem omnino illud excuriat. 7. Etsi non desint Authores, qui doceant, Hæreticum materiale à quovis Sacerdote approbato, & ordinariam Jurisdictionem habente absolvi posse; quia tamen hæc res per se sat gravis est, & ex altera parte Confessarius in judicio suo facile decipi potest, ideo consultius videtur, ut securiori via procedat, & si quidem ipse facultatem non habeat ab Hæresi absolvendi, Pœnitentem ad Episcopum, aut Religiosos privilegium ab Hæresi absolvendi habentes pro absolutione mittat; aut certè, ut ipse absolvere possit, delegatam facultatem petat.

Qu. 5. Quid circa Professionem Fidei ab Hæretico faciendam

L 4

obser-

observare debeat Confessarius? R. I. Ante omnia ei, si legere possit, Professionem fidei eo idiomate, cujus ille gnarus est, conscriptam offerendam, aut, quod ferè magis expediret, prælegendam, & breviter explicandam esse. 2. Testem unum, alterumve, qui Professioni præsens sit, eligendum, & exorandum. 4. Si fieri commodè queat, nec ipsi Profitenti iustas causas grave accidat, sub sacro publico Confessionem peragenda, ita, ut, dum peractâ suâ Communionem Sacerdos absolutionem ordinariam pronuncia vit, ad latus ipse genuflectat, Profitente interea suam Professionem recitante, & in fine digitos binos Evangelio imponente, & tum demum sanctissimum Christi corpus à Confessario porrectum accipiente. 4. Post peractam Professionem, & gratiarum actionem per solutam, gratulandum ei amicis verbis ob acceptum novæ reconciliationis beneficium erit, & variis motivis, mediisque ad constantiam animandus & instruendus. 5. Interdum non oberit, si Professio etiam scripta & subscripta à Pœnitente exigatur: sic enim tantò firmiter ratam habebit, quanto arctius se ad eandem servandam non voce duntaxat, sed etiam Scripturâ obligavit. 6. Pro majori solatio vicissim illi testimonium factæ Professionis offerri poterit. 7. Si pauper sit, qui profitetur, & Confessarius ipsum vel mensa excipere, vel certè, ut ab alio excipiat, procurare poterit, aut elemosinâ quâpiam juvare, magnum benevolentia per priora beneficia paratæ incrementum adijciat.

Qu. 6. Qua cautela circa eiusmodi Personas adhibenda sint à Confessario? R. sequentes præcipuè. 1. Ut non nimis credulum se earundem narrationibus præbeat, sed per varias quæstiones diversis temporibus factas probet, an dicta illarum sibi satis cohæreant. 2. Ut nec magnam sollicitudinem suscipiat in pecuniis pro ipsarum sustentatione colligendis, aut iisdem ad varia officia promovendis; ne occasionem præbeat, ut propter eiusmodi commoda potius, quàm veritatis agnitionem ad Catholicorum partes transeant. 3. Ut non nimis familiarem se illis præbeat, nec in privata conversatione quidquam aut dicat, aut agat, quod dictum aut factum nollet, si illæ ad vomitum redirent. 4. Ut nec libros aut alias quascunque res grandioris pretii iisdem commodet, quia experientiâ compertum est, non semel eas talia vendidisse.

disse, aut omnino cum iisdem aufugisse. 5. Ut etiam non facile aliis singularibus Personis per literas commendet ejusmodi Personas, ne onus earundem juvandarum satis ordinariè molestum ab humeris suis excutere, & in alienos transferre voluisse videatur. 6. Ut non turbari se patiatur, si forè ab aliquo tali Pœnitente se deceptum advertat, eò quòd ille in Hæresin suam denuò relapsus, omnem Instructoris sui industriam, laborem & charitatem elussisse videatur; sed potiùs pulcherrimã illam & saluberrimam exhortationem sibi applicet, quã DEVS ipse S. Franciscum Seraphicum, cùm hic ob tam multorum ab Ordine suo deficientium inconstantiam vehementer tristaretur, consolari dignatus est, dum dixit eidem: Quid turbaris, Francisce? aut quid angeris, cùm tuorum quispiam Ordinem deserit, aut scandalum creat? an fortè existimas, te ita Gregis tui Rectorem, ut non intelligas, me Superiorem esse ejus Rectorem? quis plantavit, nisi ego? aut quis præter me Homines ad Pœnitentiam vocat, & vocatis perseverandi vires suppeditat? ego eos perduxì, ego retinebo & servabo, ego illis cadentibus alios erigam. Quamobrem hoc tibi præcipio, ut in posterum ad eò te non excrucies, sed scias, hanc à me Familiam diligì, & si unus ad vomitum redeat, me in ejus locum alium suscitaturum, qui illius coronam accipiat, & is, si nondum natus fuerit, efficiam, ut nascatur. Quòd si tres tantùm in ea permanserint, eos nunquam deseram, sed erit semper hæc mea Familia.

CAPUT IX.

*QVID CIRCA CONFESIONEM REORUM
sit observandum Confessario?*

Q. I. **A**N Reus, qui cum discrimine vitæ in carcere detinetur, sit ad Confessionem excitandus, antequam capitalis sententia illi indicetur? R. ordinariè non expedire, cùm periculum sit, ne Confessionem sinceram & validam non faciat, reticendo illa crimina, propter quorum suspensionem potissimum in carcere detinetur; unde talis potiùs ad contritionem animandus est, ut recuperato gratiæ statu fructuosam sibi miseriarum, quas in carcere pati cogitur, tolerantiam faciat. Quòd si tamen ipse peteret confessionem facere, aut propter

delictum certum, & ab ipso jam coram Judice non negatum in carcerem conjectus esset, facilius posset ipsius confessio excipi, variaque illi monita ad hanc suam captivitatem forti animo tolerandam suggeri.

Qu. 2. *Qua cautela circa confessionem Reorum ad mortem damnatorum adhiberi debeant à Confessario?* R. Si ulla alia in confessione cautus esse debet Confessarius, in hac maxime id necessarium esse, ideoque sequentes cautelas accuratissime observari debere. 1. Ut, si Pœnitens confiteatur, se aliquot crimina, etiam semiplene probata, negasse, non importune urgeat ad illa adhuc coram Judice confitenda, cum id eum licite facere potuisse, Lessius, Jo. Sancius, Filliut. & plures alii DD. apud & cum Diana p. 9. tr. 15. re. 27. doceant. 2. Ut neque absolutionem neget Reo, atque ad revocationem cogat, si ob timorem gravissimorum tormentorum, quæ ipsi Judices minitati sunt, falsum sibi crimen imposuerit, ob quod ad mortem damnatus sit; quia, licet absolute loquendo verior sit sententia Navarri & aliorum negantium, id licite posse facere Reum, affirmativam tamen sententiam probabiliter docent Layman, Azor, Valent. Lessius, & plures alij apud Dianam p. 3. tr. 5. re. 7. eò quod vita non sit digna, ut cum tanto dolore servari, redimique debeat. 3. Ut neque fugam suadeat, nec ad eandem ullo modo per oblationem instrumentorum, aut pecuniæ cooperetur; quia, etsi per se omnes, qui non sunt Ministri Justitiæ, cooperari posse ad talem fugam, armæque ad effringendos carceres offerre, Valquez, Lessius, Azor, & plures alij apud Dianam p. 3. tr. 5. re. 102. doceant, ut tamen Confessarius id faciat, non expedit, quia posset sibi, totique Clero vel Religioni grandem aversionem Judicum & Magistratûs creare, efficeretque, ut deinceps tam liberè non permitterentur Sacerdotes agere cum Reis; pecuniam tamen facilius offerre posset, non quidem eo titulo, ut fugiat, sed ut suis necessitatibus in vel extra carcerem prospiciat. 4. Ut, si forte Reus in foro externo jam convictus, ideoque ad mortem etiam damnatus, constanter adhuc crimen neget, atque in ipsa etiam confessione innocentem se esse dicat, eidem absolutionem quidem impertiat (cum in foro interno magis Reo, quàm omnibus aliis credendum sit) interea tamen moneatur de obligatione illud fatendi, si quidem revera id commiserit,

miserit, & salutis suæ prospectum velit. Ut tamen in tali casu aut innocentiam Judici aperiat, aut pro ipso Reo intercedat, neutiquam consultum videtur; cum ex una parte Judex id minime crediturus sit, utpote secundum allegata & probata procedens: ex altera verò parte, si Rei advertant, hoc onus Confessarios in se suscipere, occasionem arrepturi sint, sua crimina audaciùs, tenaciùsque celandi, ut bene notârunt Laymann. & Tanner. apud Buseubaum l. 4. c. 3. du. 8. 5. Ut etiam in aliis casibus non recipiat in se patrocinium supplicij remittendi, quia sic Reum non posset tam commodè disponere ad officium suum faciendum, utpote qui semper haberet spem vitæ à Confessario obtinendæ, & si spe cadat, animum ab eo penitus abalienaturus esset. 6. Ut nullo modo ipsemet Confessarius sententiam mortis Reo indicet, sed hoc officium ipsis Justitiæ Ministris relinquat, suumque officium esse dicat, ad mortem piè, fortiterque obeundam Reum disponere. 7. Ut, si Reus restitutionem facere velit, diligenter caveat Confessarius, ne aut periculum violandi sigilli, aut certè alia incommoda, quæ per restitutiones ab ipsis Confessariis factas sequi facilè solent, incurrat. Potius ergo curet, ut per alios, si salvo sigillo confessionis fieri id possit, ea restitutio peragatur.

Qu. 3. *Cum sæpe Rei aliqui propter Magiam & Veneficia ad mortem sint damnati, quid in horum confessione excipienda specialiter observare debeat Confessarius?* R. de sequentibus potissimum talem Reum interrogandum esse. 1. Propter quem finem se Dæmoni mancipârît, an scilicet propter voluptates, an verò propter divitias, an tandem propter famam sanctitatis, aut dignitatem quampiam obtinendam id fecerit? constat enim experientiâ, plerosque ejusmodi Veneficos aliquo ex his finibus impulsos esse ad ejusmodi scelus perpetrandum. 2. An non DEVM, Sanctos, Sacramenta, omnèque fidei articulos abnegârît, & abjurârît, idque chirographo propria manu aut sanguine subscripto? 3. An non in nocturnis conventiculis Diabolum pro DEO habuerit, & verè adoraverit? 4. An non aliquando SS. Evcharistiâ ad veneficia turpiter abusus sit? 5. An DEVM & Sanctos non blasphemârît? 6. An nunquam cum Dæmone se miscuerit? 7. An nullam maleficio, veneno, aliisve modis occiderit, aut aliud

aliud grave damnum intulerit? 8. An nullum Infantem falsò baptizàrit, vel ante Baptismum interemerit? 9. An neminem seduxerit, & Dæmoni mancipàrit? 10. An nunquam sacrilegè confessus sit, & communicàrit? 11. An non odia & inimicitias graves inter varias Personas procuràrit? 12. An non amuleta magica aliis distribuierit ad eos invulnerabiles efficiendos? 13. An non philtis, aliisve vetitis remediis impuros amores conciliaverit? 14. An non à Dæmone in alienas domos transportatus, pecunias aut alias res abstulerit, vinúmque exhauferit? 15. An non de rebus futuris vel amissis quæsitus, consilium ope Dæmonis dederit? 16. An non cum Dæmone aliquo Matrimonium inierit? De his, inquam, & similibus capitibus quæri debet ejusmodi Reus; quæ tamen ipsa, cum pauca plerumque sint respectu scelerum, quæ à talibus Hominibus instinctu Dæmonis perpetrantur, ideo rectè faciet Confessarius, si ipse Reum prius ad Pœnitentiam disponens, ad seriam confessionem hortetur, omnesque ad eò actus malos explicandos, quos instinctu Dæmonis, aut propriæ malitiæ impulsu perpetravit.

Qu. 4. *Quas obligationes imponere abeat Confessarius tali venefico Reo?* R. quinque potissimum. 1. Ut pactum cum Dæmone rescindat, jurètque, se nullum deinceps commercium amplius cum ipso habiturum. 2. Ut professionem fidei denuò faciat, sive per symbolum commune Apostolorum recitatum, sive per præscriptam ab Ecclesia formulam, sive conceptis à Confessario verbis. 3. Ut, si quæ adhuc secum, aut alibi habet, magica instrumenta deponat, aut comburat. 4. Ut, si Evcharistiam aut Reliquias Sanctorum alicubi pro malo & superstitioso usu reconditus habet, id Confessario aut alteri indicet, ut auferri, & religiosè asservari queant. 5. Ut damna aliis per maleficia illata, quantum fieri sine graviore damno potest, resarciat, maximè si quos falsò baptizasset, aut tali modo baptizari curasset. Quæ omnia tamen magna cum cautela fieri debent.

Qu. 5. *Qualis Pœnitentia Reo ad mortem damnato imponenda sit?* R. plerumque levissimam, quam statim post confessionem, vel cum ipso Confessario implere possit, imponi debere; non oberit tamen, si ipsa etiam mors utpote ob difficultatem valdè satisfactoria ei imponeretur pro pœnitentia, & mone-

mōneretur, ut vel ex hoc capite studeat eam resignato, fortissime animo sustinere, ut tantò copiosius per eam pro suis delictis satisfaciatur.

Qu. 6. Quid facere debeat Confessarius; si Reus ad mortem damnatus ex pertinacia vel desperatione confiteri nolit? Res. sequentia media esse tentanda. 1. Confessarius ad preces se conferat, & maximè ad SS. Missæ Sacrificium; ubi, dum sanctam Hostiam in manu habet, illis Estheris verbis Servatorem suum & Rei alloqui poterit: Si inveni, ò Domine, gratiam in oculis tuis, & si placet tibi, dona mihi animam, pro qua rogo. 2. Eundem in finem etiam aliorum piorum Homini præces implorare poterit. 3. Promittat unum vel alterum Sacrificium pro animabus purgantibus offerendum; constat enim hoc medium sæpius non parùm efficax fuisse ad felicem negotii huius successum impetrandum. 4. Dissimulet nonnihil sermones de confessione, & potiùs de aliis rebus indifferentibus, aut solatiis ad mortem fortiter obeundam conducentibus loquatur. 5. Maximam, quam potest, charitatem, tum per blanda colloquia, tum per opera misericordie v. g. cibi aut potùs emendicationem exhibeat. 6. Narret interdum adstantibus historias quasdam vel de magnitudine gaudiorum cælestium, vel tormentorum infernalium, ut horum quidem salutarem fortè timorem, illorum autem defiderium concipiat, & vel sic emolliatur, moveaturque ad officium faciendum. 7. Interdum proderit etiam historiam aliquam tragicam impenitentis Homini, & turpiter à Diabolo contra promissionem deserti narrare; aut etiam alterius cuiusdam in ipso mortis articulo resipiscens, & cum magno spectatorum gaudio, & commendatione morientis. 8. Si tempus fatalis diei advenit, suaviter interroget, an non meliora jam consilia conceperit? adesse jam paulatim momentum, à quo pendeat felix aut infelix æternitas; apertam modò adhuc stare januam ad cælum vel infernum; in ipsius nunc arbitrio esse, quam eligere velit. 9. Roget per merita & sanguinem Christi, ne salutem suam negligat, animamque tam pretioso Christi sanguine emptam perdat, imò interdum expedit etiam in genua provolui, atque ad idem faciendum adstantes hortari. 10. Si ne tunc quidem acquiescat, cesserit nonnihil ab admonitione, & potum vel cibum ei offerat, nul-

lo un-

lo unquam acerbiori verbo aut gestu pertinaciam ejus castigans. 11. Si Lictores veniant ad illum abducendum, repetat iterum, indicetque, nunc eum verè iter æternitatis ingredi, videat proin, quò tendat. Si adhuc nihil proficiat, alloquatur coram ipso Christum Crucifixum, quem in manibus habet, rogetque, ne permittat petire hanc animam pretioso suo sanguine redemptam, aliàque plura in hunc finem apta proferat. 12. In egressu ad locum supplicii, si nolit orare Reus, nec ipsum audire, non urgeat invitum, sed potius cum sociis vernaculâ linguâ preces pro ipso fundat, & nonnunquam suaviter quærat, an non refocillatione aliqua indigeat? 13. Ubi ad locum supplicij deventum fuerit, jubeat omnes adstantes flectere, & pro anima illius preces fundere, quem in finem ipse conceptis verbis præire poterit. 14. Quòd si nihil hinc omnibus effecerit, aliqui putant ad terrorem & exemplum adstantium ei, dum aut laqueum, aut ictum fatalem excepturus est, minaci vultu dicendum: Ergo abi Maledicte in ignem æternum, qui paratus est Diabolo & Angelis ejus: ego tamen potius ingeminanda adhuc pia suspiria contritionis & amoris judicarem, ut vel in ultimo articulo non desertus forte respiscat.

Qu. 7. *Quid agere debeat Confessarius, si Fur aut alius Reus in scala iam consistens adhuc confiteri velit?* R. si prius jam confessus sit, & Judex difficulter descensum concessurus foret, admonendum esse, de dolore eliciendo, & sic eminens absolvendum. Si autem ex pertinacia prius confiteri noluisse, tum omnino rogandum Judicem esse, ut eum descendere permitteret, ejusque confessionem sub pallio excipiendam.

C A P U T X.

QVID CIRCA CONFESIONEM INFIRMORUM & Moribundorum sit observandum Confessario?

Q. 1. *Quid circa Confessionem acri in genere debeat observari Confessarius?* R. 1. nisi periculum mortis imminet, non statim faciendam mentionem Confessionis, sed præmittendas prius alias quæstiones de morbo, doloribus, & similibus materiis, commiserationem ostendendam, aliàque faci-

cienda, quæ Infirmum benevolunt efficere queant. Deinde
verò occasionem quærendam, ut ostendatur, quantum opore con-
ducatur status gratiæ, & Sacramentorum usus ad tales morbos
fortiter & cum fructu exantlandos, & tum facienda paula-
tim confessionis mentio; quæ tamen, si periculum immine-
ret, maturius procuranda foret. *R. 2.* Si petat æger spatium
sibi pro præparatione relinqui, omnino id concedendum esse,
nisi periculum proximum mortis immineat. Si verò mox con-
fiteri velit, magna cum charitate & mansuetudine audiendum
esse; & si rudis sit, aut propter virium debilitatem difficulter
loquatur, etiam variis quæstionibus iuvandum. *R. 3.* finita
confessione prudenter facturum Confessarium, si Infirmum
(nisi ipsemet id faciat, aut facturum prudenter credatur) ad ve-
ram contritionem de peccatis eliciendam disponat; quem in
finem aptissima ferè motiva sunt Patris & Redemptoris titu-
lus; unde proderit narrare historiam de Filio, qui, ubi intel-
lexit, se in bello proprium Patrem, ignotum licet, occidisse,
& corpus ejusdem vidit, in hastam suam inclinans præ dolore
mortuus est; quantum magis ergo dolere debet, qui Patrem
suum cælestem, & Servatorem suum, scienter & malitiosè pec-
cato mortali, quantum in se fuit, occidit, aut certè conatus est
occidere. *R. 4.* Si vel restitutio facienda, vel inimicitia
tollenda est, sedulo laborandum ei esse, ut in hoc genere suas
partes perfectè obeat æger; simul tamen etiam cavendum, ne
majus ipsi, quam oporteat, onus imponat, aut inanes scrupu-
los ingenieret. Quomodo verò ad reliqua Sacramenta susci-
pienda, atque alia officia Infirmi salutis suæ studiosi imple-
nda disponi debeat, fusiùs in Instruct. practica 3. de Conversa-
tione privata c. 4. explicatum est.

Qu. 2. Quid agere debeat Confessarius, si æger obstinato ani-
mo confiteri nolit? *R. 1.* Orandum pro illo esse, & varia bona
opera offerenda. Deinde submittendum aliquem, qui mul-
tum apud ipsum autoritate & gratia valet, ut eum ad offi-
cium suum faciendum amicè hortetur, & periculum vitæ im-
minens ostendat. Tum ipsum etiam Confessarium accedere
debere, & quàm humanissimè potest, cum ægro de variis re-
bus, quas ipsi gratas esse novit, colloqui, nullam faciendo
mentionem de confessione, quousque benevolunt satis ad-
verterit. Proderit etiam commendate sollicitudinem & cha-
ritatem

ritatem, quam Infirmus erga Domesticos haecenus ostendit, subijceréque, se sperare, quòd non minorem etiam suæ salutis curam hoc tempore sit habiturus. *R.* 2. Si media hæc nihil proficiant, inquirendam occultè esse causam, cur nolit confiteri; an scilicet vel affectus aliquis erga peccatum, vel rem aliquam terrenam? vel desperatio ob gravitatem peccatorum? vel acedia & difficultatis horror? vel aliud quid simile lateat? quæ proiu radix inventa omni modo atque industria tollenda erit. *R.* 3. Si pergat Infirmus obstinatum se exhibere, explicandum ei esse, quomodo DEVS joculari secum Hominem non patiat, atque adeò nunc idem ipsi Infirmo dicat, quod olim infelici Episcopo Udoni per somnium dixit: *Vdo, Vdo, cessa ludo.* Si ergo non resipuerit, meritò timendum esse, ne impleat DEVS, quod per Salomonem minatus est, dum Eccl. c. 5. dixit: *Non tardes converti ad Dominum; & ne differas de die in diem; subito enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ disperdet te.* Pari modo etiam explicandum est, quam infelix status peccatores in altera vita maneat, quamque adeò nihil detrectandum sit Homini, ut miserum illum Statum effugiat. Certè hîc occini potest, quod olim servi Hero suo Naamo 4. Reg. 5. dixerunt: *Pater, si rem grandem tibi dixisset Propheta, certè facere debueras, quantiò magis, quia nunc dixit tibi: Lavare, & mundaberis?*

Qu. 3. *Quid faciendum sit, quando Confessarius vocatur ad confessionem talis agri, qui non potest solus relinqui, nisi adiuvetur à circumstantibus, ut sunt recenter vulnerati, vel mulieres parturientes, & periculum est in mora?* *R.* cum Sanchez & Diana p. 5. tr. 3. re. 56. Confessarium in tali casu debere querere, an doleat de omnibus suis peccatis, & modo, quo potest, optimo se accuset? ad quam quæstionem si annuat, absolutionem ei impertiendam esse, ita tamen, ut, si postea occasio aut facultas ob discessum astantium, & Pœnitentis vires detur, ex instituto illius confessio audiat.

Qu. 4. *Cum in articulo mortis quilibet etiam simplex Sacerdos absolvere possit ab omnibus peccatis & censuris, quomodo intelligendus sit iste articulus?* *R.* ex communi sententia intelligi quodcunque probabile vitæ periculum, & quidem tunc statim, quando incipit, atque adeò Mulieres prægnantes primò, aut difficulter parturientes, Milites pugnam incuntes, Re-

mi
Vi
qui
mo
pe
ali
sol
ric
C
va
ulla
ber
urg
re
nen
lit,
dem
seq
viv
cui
Mo
tun
Tes
sum
pen
tari
Cap
scri
qui
val
C
obse
deri
riac
bue
tun
hor
tate
gra

miges longam & periculofam navigationem fufcipientes. Viatores periculofum iter peragentes, Bannitos, id est, eos, qui impunè à quocunque poffunt occidi, & denique Reos ad mortem damnatos poffe à quocunque Sacerdote ab omnibus peccatis & cenfuris abfolvi, & ita quidem, ut Suarez & plures alii apud Dian. p. 5. tr. 3. re 66. doceant, eos, fi à refervatis abfoluti fint, obligatos non effe ad fiftendum fe Superiori, fi periculum id evadant.

Qu. 5. Quid circa restitutiones ab Infirmo faciendas observare debeat Confessarius. Resp. 1. Diligenter cavendum, ne, fi ulla ratione prudenter & licitè eum à restitutionis onere liberare queat, ipfum importunè ad restitutionem faciendam urgeat. Resp. 2. Etsi Jo. Baptista Poza apud Dianam p. 5. tr. 3. re 104. concedat, abfolvi poffe talem Infirmum, fi restitutionem per Hæredes aut Confessarium post mortem facere velit, rectiùs tamen Confessarium facturum, fi contrariam ejusdem Dianæ, Azor, Reginaldi, & plurium aliorum sententiam fequatur, & Infirmo perfuadere conetur, ut per feipfum, dum vivit, ejusmodi restitutiones faciat, maximè, fi fama alicui graviter læfo fit restituenda. Resp. 3. Si non expediat, ut Moribundus declaret in Testamento aliquas restitutiones, tum Confessarium suadere poffe, ut vel faciat Capitulum in Testamento, quo jubeat, ut Hæredes dent tantam pecuniæ summam Confessario, vel alteri cuiquam Amico, ut eam expendant fecundùm voluntatem Testatoris; aut certè, fi Notarius sine incommodo haberi non poffit, suadeat, ut apponat Capitulum, in quo dicatur, quòd reliquerit schedam manufcriptam apud Confessarium vel Amicum, quâ declaraverit, quid in super post mortem suam fieri velit, quàmque perinde validam effe decernat, ac fi Testamento fuiffet inserta.

Qu. 6. Quid circa Testamentum à Moribundo faciendum observare debeat Confessarius? Resp. 1. Omnino consultum videri, ut, fi Moribundus multas divitias & bona poffideat, variâque officia, de quibus rationes Superiori fint reddendæ, habuerit, tum de rationibus hisce maturè, si poffit, ordinandis; tum de Testamento justo & pio & faciendo moneatur, ne ex horum neglectu sibi quidem grave impedimentum ad felicitatem æternam citiùs consequendam; Hæredibus verò suis gravium litium, & damnorum occasionem præbeat. Resp. 2.

Instruct. V.

M

Etsi

Etsi ipse Confessarius sine gravi causa aut necessitate assistere tali Testamento non debeat, rectè tamen facturum, si de tribus capitibus in ejusmodi Testamento condendo observandis prudenter eundem moneat. 1. Ut cum bona intentione, & in statu gratiæ faciat, aut certè confirmet hoc Testamentum. 2. Ut in eodem condendo majorem semper divini gloriæ, & propriæ salutis, quàm Amicorum aut Consanguineorum, nisi aliud vel paupertas, vel aliæ graves rationes suadeant) rationem habeat, atque ad eò Missas, aliâque pia opera pro se quàm plurima post mortem, destinatis in hunc finem certis pecuniis, fieri curet. Sed & inter Pauperes, eorum magis in Testamento meminerit, à quibus copiosiora post mortem auxilia, suffragiaque efficaciora sperare meritò queat. 3. Ut, quæ vivens in animæ suæ salutem exequi potest, Hæredibus non facilè committat; quem in finem narrasse proderit, quid olim Filius quidam prudenter Patri suo responderit; dum scilicet convocatis à Patre moribundo Filiis, & dicere jussis, quid quilibet pro Patris salute post mortem facere vellet cæteris varia obsequia pia promittentibus, ipse nihil se facturum respondit, causamque rogatus subjecit: Si tu, ô Pater charissime, dum plenus bonorum tuorum Dominus es, nihil pro animæ tuæ salute decernis, multò minùs à Liberis, quorum quilibet partem tantùm bonorum acquireret, sperare poteris.

Qu. 7. *Quid circa Indulgentias moribundo applicandas observare debeat Confessarius?* Resp. 1. Meminisse eum debere, quòd omnes Sodales Congregationum Rosarii, S. Francisci, Annunciatæ, imò & reliquarum ferè omnium, quæ Indulgentias aliquas à Romana Sede concessas (nam hæc ordinariè adjungitur) habent; item omnes, qui habent Indulgentias quinque Sanctorum, S. Caroli Borromæi, Urbani VIII. & similes: aut in vita soliti sunt devotè SS. JESU nomen pronuntiare, plenarias in mortis articulo indulgentias lucrari queant. Resp. 2. nôsse eum debere, quòd hæc indulgentiæ, si ab ipso Pœnitente sibi applicari possint (ut fieri posse censendum est, si in Bulla Indulgentiarum non requiratur applicatio; uti non requiritur in plerisque Indulgentiis, quæ in honorem Sanctorum, aut Congregationibus conceduntur) probabiliter pro vero mortis articulo, ex quo actualiter quis moritur

refer-

referrentur; reliquæ autem per Confessarium applicatæ toties obtineri possint, quoties periculum novum subitur, & illæ per Confessarium applicantur; neque certa verborum formula pro ejusmodi applicatione requiratur, aut, ut præsens sit moribundus, sed etiam absenti applicari possint; uti Diana p. 5. tr. 3. re 134. cum pluribus alijs docet.

Qu. 8. *Qualis penitentia eiusmodi Infirmis sit imponenda?*
 R. Non nisi levissimam ordinariè imponendam, maximè, si Infirmus sit moribundus, & paulò post Indulgentias plenarias, de quibus in priori quæstione facta est mentio, lucraturus credatur. Sufficit ergo in tali casu, si ei præcipiatur, ut vel SS. nomina JESUS & MARIA pronunciet, vel pectus percutiat, vel unum Pater & Ave recitet, si potest.

Qu. 9. *An, & qualis adhortatio eiusmodi Infirmis sit facienda?*
 Resp. 1. hortandos esse, ut bono animo sint ob remissionem peccatorum obtentam, & ut Christum sibi quoque, ut olim S. Mariæ Magdalenæ dicentem imaginetur: *Remittuntur tibi peccata tua: vade in pace.* Resp. 2. excitandos quoque esse, ut credant hos dolores à paterna DEI manu ex speciali amore missos esse, atque aded pro singulari beneficio agnoscere, & pro copiosiori peccatorum suorum satisfactione patienter tolerare, Deoque offerre studeant.

C A P U T X I.

QUID CIRCA MULIERUM CONFSSIONES excipiendas observare debeat Confessarius?

Q. 1. *Quid in genere circa Confessiones Mulierum excipiendum observare debeat Confessarius?* Resp. sequentes doctrinas à Religiosissimis & expertissimis Confessariis traditas studiosè observandas esse. 1. Ut, quantum est in se, magis semper inclinet Confessarius ad virorum, quàm mulierum Confessiones excipiendas; uti jam pridem S. Franciscus Xaverius his verbis suaserat: *Et quoniam Femina (qua mobilitas ac levitas est muliebris ingenii) plerumque multum negotii facessunt, cum eis hac tenenda maximè cautio est, ut viros Christo adiunctos impensius excolas, quàm eorum uxores. Nam cum natura constantiores sint viri, & ab eis domestica pendeat disciplina, rectius profectò apud eos, atque utilius opera collocatur.* Rectè enim

M 2

Sapiens:

Sapiens: *Qualis inquit, est Rector civitatis, tales, qui habitant in ea. Et simul multa offensiones, sermonesque, qui oriri solent ex Feminarum familiaritate, vitantur.* 2. Ut, quemadmodum S. Ignatius Loiola sapienter monuit, teste Ribadeneira l. 5. vit. c. 11. omnium quidem mulierum, sed præcipuè earum, quæ ætate, statu, conditione periculosiores sunt, familiaritatem in confessionibus audiendis fugiat, utpote quarum ex consuetudine plerumque aut fumus sequitur, aut flamma; *de vestimentis enim procedit tinea, & à muliere inquitur viri.* Eccl. 42. 3. Ut, quoniam cum spiritualibus Feminis major est deceptionis Diabolicæ occasio, cum his major quoque cautela adhibeatur; eò quòd, ut prudenter advertit P. Balthasar Alvarez insignis Societatis JESU Operarius, spiritualis amor transgredi solet limites suos, & fieri carnalis, & optimum vinum in fortissimum converti acetum; quod tamen non advertitur, donec mutuæ voluntates ita conjunctæ & agglutinatæ sint, ut, quamvis illibenter, & cum aliquo doloris sensu, potiùs à DEO, quàm à se invicem discedant, ac separentur, judicantes, non decere sibi in illo amore, teneroque affectu deesse; & tunc Dæmon accedit, & ignem accendens illos excæcat, & illaqueat.

Qu. 2. *Quid in actuali confessione Mulierum singulariter observare debeat Confessarius?* Resp. tria specialiter ab eo observanda esse. 1. *Locum*, ut scilicet, quantum fieri potest, in loco semper patente, & ad crates audiantur ejusmodi confessiones; multis enim tenebræ scelus nunquam aliàs cogitatum persuaserunt; quia ut vespertilioes & noctuæ in tenebris præcipuè suis tentationibus Homines incautos infestant. Certè Christus, dum solus cum Muliere Samaritana locutus est, & primà quasi illius confessionem excepit, quâ confitebatur, se septem viros habuisse, & illum, quem tunc habere videbatur, non esse suum, in patente loco, & aperto campo hæc fecit. 2. *Tempus*, ut scilicet breviter eas, maximè, si frequentius confiteantur, expediat, ideòque longas & impertinentes narratiunculas, prolixas adhortationes, & curiosas magis, quàm salutare quæstiones studiosè devitet. Sicut enim is, qui à pice coinquinari non cupit, necesse est, ut eam non tam diu in manu teneat, donec incalescat, & manum commaculet; ita, qui à muliebri sexu inquinari horret, omni studio cavere de-

bet, ne per longiorem confabulationem affectus incalescat, & corda utriusque sic conglutinet, commaculetque, ut & difficulter à se avelli, & macula contracta non nisi cum magno labore deleri queat. 3. *Modum*: qui in eo præcipuè consistit, ut & mutuus aspectus fugiatur (quid enim profunt crates ferreæ, si per oculorum januam intromittatur hostis, quem illæ arcere deberent?) & in ipso confessionis progressu severum se potius, quàm familiarem Confessarius ostendat, seduloque caveat, ne spiritualis amor in carnalem convertatur, atque ita verificetur id, quod pius Asceta l. 1. c. 15. de imit. Christi dixit; *Sæpe videtur esse charitas, & est magis carnalitas*. Certè spiritualis & sensualis amor valde propinquas habent portas, teste S. Basilio, ita ut, qui existimat se ingredi in domum prioris, inveniatur in domo posterioris versantem. Quare Confessarius juxta monitum Ludovici de Ponte Nautarum instar diligenter debet dare operam, ut Animæ suæ navis sit bene solida, & ita munita, ut nulla sit rimula, per quam vel guttula aliqua sensualis amoris ad aliquam mulierem intrare possit. Quòd si verò contingat intrare, mox instrumentum ad exhauriendam aquam præparatum, mortificatio scilicet, & amor purus Conditoris assumatur, & omnis per eum sensualis amoris affectus expellatur.

Qu. 3. *Quid circa confessionem mulierum uxoratarum specialiter observare debeat Confessarius?* Resp. In ejusmodi confessionibus, si in ullis aliis, valde cautum esse Confessarium debere; hæc autem cautela in sequentibus ferè capitibus observandis consistit. 1. Ut sedulo caveat, ne debiti conjugalis facillè mentionem faciat, utpote de quo interrogari summo opere horrent, & verecundantur paulò honestiores mulieres; satis ergo erit, si Persona ejusmodi sit, quam de alijs etiam peccatis examinare solet, si quærat, num debitam Marito fidem & obedientiam omnibus in rebus præstiterit? 2. Ut, quemadmodum S. Franciscus Xaverius prudenter monuit, ejusmodi Uxoribus affirmantibus, se enixius rebus divinis operam daturas, si abstineant à consuetudine virorum, neutiquam habeat fidem; nam & ille muliebris fervor facile refrigescit, nec unquam ferè suscipitur sine gravi aliqua virorum offensione. Potius ergo hortetur, ut per obedientiam & fidem conjugalem viris præstitam importunum illum pietatis

fervorem compensare conentur; quem in finem proderit narrare id, quod S. Macario evenit, dum scilicet desiderans à Deo intelligere, ad quam sanctitatis mensuram pervenisset, divinitus cognovit, se ad sanctitatem duarum mulierum conjugatarum Alexandriae habitantium pervenisse, cumque eas quæsitus tandem invenisset, & de vivendi genere interrogasset, aliud nihil intellexit, quàm quòd inter se concordés semper vixissent, & desiderium quidem ingrediendi cœnobium habuissent, verùm quia id Mariti permittere volebant, in fide conjugali illis præstanda perrexissent. 3. Ut non facile illarum querelis adversus Maritos credat; multò minus (ut iterum sapienter S. Franciscus Xaverius monuit) culpam in Maritum conferat, quam vis haud dubiè penes illum foret; nam, ut mulieres naturâ sua impudentes sunt, ac procaces, facile viris ipsorum noxas, præsertim Sacerdotum iudicio damnatas obijciunt. Quocirca satius est re dissimulata, observantiam Maritis debitam proponere Ilxoribus, ut demissè ac patienter, si quid molestiæ à viris accidat, ferant, eisquè dicto audientes sint.

Qu. 4. *Quid circa confessiones Religiosarum mulierum observare debeat Confessorius?* Resp. sequentia præcipuo studio esse observanda. 1. Ut ante omnia bene cognoscere studeat, quam facultatem habeat, easdem à peccatis, præcipuè reservatis, absolvendi, clausuram intrandi, alloquendi &c. 2. Ut, quòd peritiùs & fructuosius easdem regere possit, tum ea, quæ ad ipsam Status Religiosi perfectionem spectant; tum ea, quæ ad propriam cujusque Religionis vocationem pertinent, bene cognoscere studeat, eumque in finem libros Asceticos de hac materia scribentes; item earum Regulas & Constitutiones crebrò & accuratè evolvat. 3. Ut difficile & operosum sibi officium commissam esse intelligat (uti S. Ignatius Loiola expertus est, ut qui aliquando est factus, tres Montiales, quarum aliqualem curam susceperat, plùs sibi negotii successivisse, quàm totius Societatis administrationem, ideòque meritò cavet, ne Societas sua deinceps unquam specialem taliùm Personarum curam susciperet) ideòque rariùs potius, quàm frequentius, extra casum necessitatis, aut magnæ utilitatis cum iisdem converseatur, & ubi agendum id erit, magna cum cautela, prudentiâque id faciat, ne aut sibi, aut alteri parti

parti nullum periculum aut nocumentum creet. 4. Ut in responsis dandis non sit præcæps nimium, sed, nisi necessitas urgeat (quod rarò continget) in gravioribus quæstionibus aut dubijs moram considerationi relinqui petat. 5. Ut nulli se nimis familiarem, nec uni potiùs, quam alteri faventem ostendat; quia ex utraque hæc doctrina neglecta grandia pericula, perturbationes, & aversiones oriri consueverunt, uti crebra, proh dolor! experientia ostendit. 6. Ut in confessionibus audiendis nullum impatientiæ aut tædij signum exterius ostendat; hoc enim non parùm inminueret confidentiam, quæ tamen ejusmodi Personis summè necessaria est, utpote quæ unicum ferè refugium ad Confessarium habent, quo si priventur, non aliter ac oves Pastore suo destitutæ, fatalibus Luporum infernalium insidiis, ipsiusque adeò interitùs periculo sunt expositæ. 7. Ut non facilè antiquas consuetudines immutet, & novas introducat; si quid autem ob graves causas immutandum videatur, id non sine consilio ac voluntate Superioris ac melioris partis Monasterij faciat. 8. Ut non inordinatè turbetur, aut scandalizetur, si interdum graviora quædam ab ejusmodi Personis vitia patrata advertat, sed potiùs meminerit, eas, quantò ardentius, fideliusque Deo servire incipiunt; tantò vehementius ab internali hoste oppugnari, atque ad lapsum impelli; unde commiseratione potiùs, quàm indignatione; auxilio potiùs, quàm reprehensione dignæ censeri debeant. 9. Ut in negotiis ad Oeconomiam, vel alios similes politicos fines pertinentibus consilium aut auxilium non facilè subministret, sed intra muneris sui limites, qui sunt, animarum saluti ac perfectioni invigilare, arctè, perrinacitèque se contineat.

Qu. 5. An permittere debeat Confessarius, ut eiusmodi Personæ spirituales, meras imperfectiones confiteantur? Resp. Pro resolutione hujus quæstionis, notandum in primis est, quid propriè sit imperfectio, nimirum actio vel omissio, consilii & inspirationibus divinis, aut etiam Superiorum voluntati ad peccatum non obliganti adversans; unde quia displicet DEO & hominibus, reprehensione quidem apud utrosque digna est, non tamen propriè culpa aut peccatum, sed nævus duntaxat dici debet. Deinde pariter notandù est, duplicis generis imperfectiones reperiri in talibus Personis, nam aliquæ sunt,

quarum cognitio ad Statum ipsarum melius cognoscendum, ipsarumque faciliorem directionem juvant, quales v. g. sunt regularum sub nullo peccato obligantium transgressio, omisio quorundam exercitiorum spiritualium, sensualis amor, & particularis amicitia, & similes; alia sunt, quarum notitia nihil aut parum ad praedictos fines juvat, quales sunt, quae, ut Charemon Abbas apud Cassianum coll. 11. c. 10. loquitur, etiam à sanctis Personis in terra adhuc versantibus per sermonem imprudentem aut incautum, per cogitationem, per ignorantiam, per oblivionem, per necessitatem, per voluntatem, per obreptionem &c. committuntur; in specie autem à P. Gobat in Alphab. Confess. n. 509. sequentes numerantur, contentum esse virtute vulgari; non parere DEO vocanti ad sublimius vitae genus; ea magni facere, quae mundus impensè diligit; solatia honesta atque commoditates etiam licitas in victu, vestitu &c. quaerere, optare, vel usurpare; non servare statuta communitatis, cuius pars est; incurium vel perfunctorium esse in rebus agendis; dicere aut facere adversantia civilitati, politiae, aut decoro, ut loqui perturbatè, aut precipitanter, coram aliis sedere pedibus decussatis, ambulare brachijs utrinque pendulis manu sinistra edere, non parere inspirationibus divinis, non praefigere bonum finem actionibus indifferentibus vel infimae virtutis, non accuratè servare modestiam aut mansuetudinè in omnibus; exiguam, etsi substantialiter sufficientem praeparationem ad ferre ad Confessionem, Communionem, & Sacrificium; non condolere infelicibus eventibus proximi; non esse sedulo addictum operibus mortificationis, bibere aut comedere absque necessitate, aut delectationis causa; curiosè inquirere ea, quorum cognitio nihil obest, aut prodest &c. His notatis Resp. cum C. Lugone, Dicastillo & aliis apud & cum P. Gobat. l. c. n. 510. non esse reprehendendas ejusmodi Personas, quae imperfectiones meas confitentur, & eas maximè, quae aut omnino à quibusdam Authoribus pro peccatis habentur, aut certè periculum peccati committendi conjunctam habent; quia, licet ejusmodi imperfectiones propriè non sint peccata, communissimè tamen later sub iis aliquod leve peccatum, & praeterea etiam probabilis doctrina Thomistarum locum in illis habet decentium, omnia opera ex se indifferentia non directa ad bonam

nam intentionem esse mala ob defectum hujus intentionis; imperfectiones autem utique non tendunt, aut referuntur ad bonum finem, atque adeò sub hac saltem ratione possunt esse materia confessionis; quod à fortiori locum habet, si tales imperfectiones contra remorsum conscientiae patrantur, aut regularum violationem continent, tum quia de his sapientissimi & sanctissimi viri se accusare consueverunt; tum quia, ut P. Dicastillo ait, vix aut ne vix quidem contingit, ut vir Religiosus sciens ac volens transgrediatur regulam in casu, in quo obligat, quin aliqua intercedat deordinatio voluntatis aliquid non satis conforme rationi, aut prudentiae, aut decetiae operantis, & moveatur ad id non ex honesto, sed solo jucundo objecto secundum sensum. Addit P. Gobat num. 512. quòd nonnulli Doctores generatim apud Suarez negent, transgressionem regulæ sine peccato accidere posse, eò quòd membrum cujusque communitatis obligetur in conscientia, ob conformitatem partis cum suo toto, servare statuta suæ communitatis. Totum hoc dubium brevius alij sic resolvunt, ajuntque discrimen supra indicatum inter imperfectiones observandum esse, & eas quidem, quarum notitia ad statum Penitentis melius cognoscendum, illiusque meliorem directionem juvat, omnino in confessione exprimendas videri; secus verò de aliis imperfectionibus sentiendum esse.

Qu. 6. *Quibus industriis aut mediis uti debeat Confessarius, ut Confessiones mulierum sine periculo & damno propriae salutis audire queat?* Resp. cum Lancizio opusc. 13. n. 442. sequentia tria media adhibenda esse. 1. Ut non nisi ex obedientia ad ejusmodi confessiones accedat, nisi necessitas aut charitas aliud exigere videantur, nam, ut rectè P. Balthasar Alvarez e. 5. dixit. securitas in agendo cum Proximo, quando ex obedientia fit, est valde magna, adeò ut si quis obediendi causa infames feminas accederet, ut illas lucraretur, cum iis agens, mundissimas haberet cogitationes, quasi esset aliquis Angelus. 2. Ut purissimam intentionem elicere studeat antè, quam ad confessiones audiendas accedat, sine ulla humana prætensione solatioli inde quærendi, formæque corporis oculos oblectandi, & similibus. 3. Ut omnem levitatem, & nimiam confidentiam aut libertatem studiosè devitare firmiter discernat; sic enim, cum ex sua parte fecerit, quod ab eo requiri poterat,

poterat, DEUS utique ex sua parte nihil deesse patietur, sed ipsum suâ gratiâ & præsidio contra omnia pericula, quæ ex talibus confessionibus ei creati possunt, fortiter defendet.

CAPUT XII.

**QUID IN CONFESIONE MUTORUM ET
Surdorum observare debeat Confessarius.**

Q. 1. *AN Confessarius, si ratione Officii Pastoralis aut alterius tituli incumbat illi cura eiusmodi Personarum, debeat efficere, ut suo tempore confessionis Sacramentum peragant? Resp.* affirmativè juxta communem Doctorum sententiam apud Dianam p. 5. tr. 6. re. 3. cum enim per nutus & signa confiteri possint, non apparet sufficiens causa, eisdem à communi præcepto confessionis eximendi.

Qu. 2. *AN si Pœnitens mutus sciat scribere, monendus sit, ut per scripturam id faciat? Resp.* ita quidem sentire communem sententiam, teste Busenbaum l. 6. tr. 4. c. 1. dub. 3. a. 2. Verùm quia contrariam sententiam etiam probabiliter defendunt Navarr. Barbosa, Valentia, Naldus, Ledesma, Victoria, Sotus & alii, ideo per modum consilij potiùs, quàm præcepti monendum putarem, ut scripto confiteretur.

Qu. 3. *AN, & quomodo eiusmodi Pœnitentes examinare debeat? Resp.* 1. Si tantùm muti sint, ducendos esse in locum separatum, & nisi scripto confiteri possint, ac velint, monendos, ut ad quæstiones propositas nutu vel renutu capitis respondeant. **Resp. 2.** Si tantùm surdi sint, ad similem locum ducendos esse, & signum dandum, ut sectant genua, & peccata sua narrare incipiant, quorum si aliqua quocunque modo narraverint, poterit illis signum dare percutiendo pectus & oculos in cælum elevando, quo inquirat, num doleant de peccatis propter DEUM offensum, & tunc si simile signum vicissim & ipsi dederint, absolutionem impertiri, pœnitentiamque globulis Rosarij, aut digitis designare. Quòd si legere nõssent, possent quæstiones necessariæ scripto à Confessario proponi, & pœnitentia eodem modo præscribi. **Resp. 3.** Si Pœnitens simul mutus & surdus sit, & ab aliis adducatur, studeat ante confessionem ab his edoceri, quomodo cum illis nutibus agere debeat, ut vim Sacramenti percipiat aliquo modo

modo, & aliqua peccata, quantum potest, signis declaret. Postea in locum separatum ducat, atque iisdem signis ac nutibus eum examinans, si unum, alterumve peccatum probabiliter intellexerit, ac doloris signum acceperit, sine scrupulo absolvat, cum in tali casu non requiratur confessio materialiter integra, sed formalis integritas sufficiat.

Qu. 4. *An, si eo tempore, quo obligat preceptum Confessionis & Communionis, non possit ex signis à surdo & muto datis certum peccatum cognoscere, eum nihilominus absolvere possit?* R. affirmativè Fernandez apud & cum Diana p. 3. tr. 5. re. 3. cum sufficiat, talem penitentem accessisse eo animo, ut se accuset de peccatis.

Qu. 5. *An eius modi mutus & surdus à natiuitate etiam ad Communionem, non solum in articulo mortis, sed etiam tempore Paschali, aut aliis in Festivitatibus ad Confessionem & Communionem admitti debeat?* Resp. Diana l. c. r. 7. probabiliter affirmativè contra Marchantium, & hanc suam sententiam aliquot argumentis probat. Alij tamen communiter prudentiæ Confessarii hoc iudicium relinquendum censent; certè tempore Jubilæi aut Festivitatibus, cum plenaria indulgentia conceditur, non videntur repellendi, si petant, inquit Georgius Teretius in Instruct. Idiot. c. 1. §. 3. f. 70.

Qu. 6. *Quid agendum cum eo, qui à Natiuitate cæcus, mutus, & surdus existit?* Resp. paulò antè citatus Author; talem præter Sacramentum Baptismi non posse ullum aliud Sacramentum recipere.

Qu. 7. *Quid agendum sit cum agro, qui sanus frequenter confessus fuerat, & communicarat, per morbum autem vel senium cæcus, surdus & mutus effectus est, & in articulum mortis incidit?* R. Teretius l. c. si adhuc apparet compos mentis esse, ita cum ipso procedendum, ut primò per signa ad Confessionem aliquibus nutibus faciendam adducatur, v. g. ipsius manu propria signum crucis in ipsius pectore faciendo, pectus eius percutiendo, manusque ipsius sursum jungendo. Ut autem Sacerdotem agnoscat, admovendam esse ipsius manum ad vestem Sacerdotalem, aut Superpelliceum & Stolum, ac de percipienda Eucharistia per circulum in ore ipsius factum edocendum. Quòd si verò hæc nihil prodesse adverterit, extrema unctio-

unctione, si quidem more Christiano vixerit, muniendum videri.

Qu. 8. Qualis penitentia eiusmodi Personis imponi debeat?

Resp. 1. si legere nōrint, posse illis scripto imponi talē penitentiam, qualis aliis ejusdem conditionis Penitentibus præscribi solet. *Resp. 2.* Si non sciant, aut ob cæcitatem non possint legere, tum per Rosarij granā, aut digitorum numerum quantitas penitentia, seu numerus Dominicarum Orationum & Angelicarum Salutationum præscribi potest. *Resp. 3.* Si à natiuitate muti & surdi fuerint, ideòque nullam orationem nōsse credantur, tunc saltem Confessarius signum crucis formando, & pectus percutiendo ad dolorem excitare, & hæc ipsa opera pro penitentia imponere potest. cum juxta probabilem sententiam non requiratur ad satisfactionem Sacramentalem, ut ex intentione complendi Sacramentum peragatur.

§. I.

Quid in Scrupulorum Confessione sit observandum?

Qu. 1. Quid sit Scrupulus? *Resp.* Layman. l. 1. tr. 1. c. 6. eum nihil aliud esse, quàm imprudentem & irrationabilem motum, nullā vel admodum levi ratione subnixum. Vocatur autem scrupulus ob similitudinem cum lapillo parvo, qui scrupulus vocatur; ut enim hic calceo inclusus pedem excruciat ambulantis, sic hominum piorum conscientia inhaeret suspicio & anxietas de peccato commisso, eamque non modicè lanciat, lancinatque. Differt autem scrupulus ab erronea conscientia, quia hæc per iudicium falsum uni parti adhæret, non item scrupulus, utpote qui inter duas partes contradictorias, velut inter sacrum & saxum constitutus gemit.

Qu. 2. Quomodo Confessarius conscientias scrupulosas cognoscere queat? *Resp.* ex sequentibus indiciis. 1. *Ex irrationabili formidine:* si videlicet quis seipsum interrogans, quæ sit causa anxietatis, nullum argumentum inueniat. Ita Bonnac. to. 2. d. 4. q. 4. pu. 8. 2. *Ex iudicio Confessarii, vel alterius viri docti,* qui iudicat aliquem esse scrupulosum. 3. *Ex modo confitendi:* si scilicet assidue hæsitando dubiè & perturbatè confiteatur. 4. *Ex modo orandi:* si videlicet anxie preca-

preceatur, semper subsistit, eadem repetit. 5. *Ex pertinacia proprii iudicii*: si nempe Confessarius, aliisque viris doctis factum excusantibus non credit, & in omni re evidentem demonstrationem quaerit. 6. *Ex assiduis reflexionibus super suas actiones institutis*: hæ enim reflexiones, si cum anxietate, & timore peccati admissi fiant, manifestè conscientiam scrupulosam arguunt. 7. *Ex crebra dubitatione*: si scilicet etiam in rebus claris alios semper consulere cupit.

Qu. 3. *Quomodo se Confessarius erga scrupulosos in genere gerere debeat?* Resp. eum sequentes doctrinas observare debere.

1. Ordinariè studeat fovere & amare scrupulosum, & suavis verbis animare: ita enim S. Paulus Gal. 6. suavitè dicens: *Fratres, & si praoccupatus fuerit homo in aliquo delicto (vel tentatione) vos, qui Spirituales estis, huiusmodi instruite in spiritu lenitatis, considerans teipsum, ne & tu tenteris.* Subindò tamen oportebit etiam durius agere, vel simulare saltem austeritatem, maximè, si iudicij sui nimis tenax, & in aliis rebus laxus deprehendatur. 2. Gerat se erga talem hominem instar alicujus Apollinis Delphici authoritativè & resolutè respondendo sine ulla hæsitacione, nec suæ responsionis ullam afferat rationem. Dicat ergo illi clarè: *Nihil hoc, mittas ista securus, ne repetas, hoc facito, ego rationem reddam.* 3. Agrè illi aditum præbeat ad suos scrupulos & dubia proponenda, & si importunè urgeat, etiam verbis appositis absterreat, & penitus excludat. 4. Dubitationes illius semper in meliorem partem interpretetur; id enim fieri posse ex c. estote de regulis juris colligitur. 5. Media utilia ad scrupulos vitandos suggerat, è contrariis verò inutilia prohibeat, quæ utraque in sequenti quaestione assignabuntur. 6. Offerat illi regulas aliquas, quibus deinceps inniti, & sequè à scrupulis liberare queat. Quales itidem paulò post suggerentur. 7. Evertat fundamenta falsa & inania, quibus innititur scrupulosus, suosque scrupulos foveat, ac tuetur; quænam autem sint illa fundamenta, ex infra dicendis apparebit. 8. Præscribat illi certas formulas ac modos, quos in oratione, aliisque suis actionibus observare debet.

Qu. 4. *Quanam sint illa media utilia, qua Confessarius scrupuloso suggerere debet?* Resp. sequentia. 1. *Oratio ieiunio, aliisque bonis operibus eum in finem oblati coniuncta*: quod remedium

diū meritò Cajetanus divinū vocat: nam scrupulosus sicuti similis est Evangelico Lunatico in hoc, quòd, sicut ille modò in aquā, modò in ignem projiciebatur, ita ipse ab una cogitatione in aliam miserè jactetur; ita in hoc quoque cum eodem convenit, quòd difficulter per aliud medium, quàm per orationem curetur. 2. *Contemptus scrupulorum, & interdum operatio contra illos*: sicut enim, qui lignum distortum rectum facere cupit, illud in contrariam partem flectit; ita qui distortam per scrupulos conscientiam habet, in contrarium se inclinare debet, uti sapienter S. Ignatius in 5. not. pro scrupulis advertit. 3. *Obedientia*: quā scrupulosus instar Pueri se iudicio prudentis & docti viri submittat. Ita S. Bernardus Sacerdotem, qui ob scrupulos factum facere non audebat, curavit. Sed & S. Climacus grad. 3. narrat, hoc medio Monachum, qui viginti annis blasphemix spiritu tentabatur, & jeuniis, vigiliisque incassum se liberare à scrupulis conatus fuerat, liberavit, dum Seniori dicenti: *Super collum meum sit hoc peccatum: tu illud succipende*: obedivit. 4. *Humilitas*, quā suum iudicium spernat, & ab aliis consilium requirat; quòd medium S. Augustinus epist. 250. suavit: uti & mortuus ille, qui, ut S. Antoninus i. p. sum. tit. 3. c. 20. narrat, alteri apparenti consilium adversus scrupulos petenti dixit: *Consule bonos, prudentesque viros, & acquiesce eis*. 5. *Otii fuga*, ut honesta semper occupatione distento scrupulis attendere non vacet. 6. *Recta de divina bonitate opinio*: quemadmodum S. David ps. 72. suavit dicens: *Sentite de Domino in bonitate*: quòd profectò non facit, qui DEVM tam durum ac rigidum sibi fingit, ut bonæ voluntatis hominibus peccata imputare tam severè, pœnāsque tam graves decernere velit.

Qu. 5. *Quenam sint media inutilia, quæ Confessarius scrupuloso prohibere debet?* Resp. sequentia. 1. *Frequens consilii petitio & recursus ad Confessarium*: nam, ut prudenter advertit Crombezius l. 1. de perfect. c. 13. hæc ægri-tudo est scabiei prurienti & mordicanti similis, cujus affricatio voluptatem quidem parit non modicam, sed morbum usque adeò non sanat, ut potiùs eum recrudescere faciat, non sine magno periculo inflammationis admodum perniciosæ, & dolorem, pœnitudinēque improbæ voluptatis relinquit. 2. *Assidua super scrupulum suum reflexio*: ex qua sanè non alius fructus refer-

referunt, quàm ut magis, magisque semper intricetur, quem-
admodum avis in laqueos incidens hoc magis se implicat,
quò magis extricare se conatur. 3. *Confessionis repetitio*: de
qua idem, quod de duobus prioribus mediis sentiendum. 4.
Confessariorum crebra mutatio: quâ fit, ut non minùs diffici-
lis fiat curatio, quàm illius infirmi, qui, ubi Medicum amara,
sibi que ingrata remedia præscribere advertit, ad alium le-
viora; ut sperat, gratiora que præscripturum accedit. 5. *So-
rietatis & consuetudo agendi cum scrupulosis*: hoc modo eni-
m cæcus cæcum ducere conatur, ambo in foveam cadunt.
6. *Librorum rigidiorum lectio*: per hos enim directè oleum
subministratur, quo scrupuli non alantur duntaxat, sed magis
etiam, magisque semper invalescant.

Qu. 6. *Quas regulas Confessarius Scrupuloso offerre debeat,
ut iisdem se dirigere queat?* Resp. sequentes non parùm illi pro-
futuras. 1. Nec DEUS, nec Ecclesia suis præceptis intendi
quempiam obligare ad id, quod ei vix est possibile: in lege
autem nova moraliter impossibile habendum est non mo-
dò, quod absolutè fieri nequit, sed etiam illud, quod nimiam
difficultatem involuit, ut rectè Reginaldus l. 13. c. 12. ad-
vertit. 2. Non censendus est Legislatorem offendere, qui
secundùm illius mentem agit, etiamsi non agat secundùm
verba Legis ab eo lata; aut eam in benigniore potiùs sensu,
quàm duriore interpretatur, uti idem Author l. c. discurtit.
3. In dubiis vita & communis sensus proborum hominum
meritò potest pro regulâ vivendi adhiberi: unde quod illi
absque formidine peccati agunt, scrupulosus non tantùm po-
test, sed etiam debet interdum sequi, ut Laym. l. 1. tr. 1. c. 6.
docet. 4. In iis, quæ ideo mala sunt, quia prohibita jure hu-
mano, excusat consuetudo rationalis, & legitimè præscri-
pta; imò rationalis tantùm, & scienter tolerata, Legislato-
re non reclamante, cum possit. Ita communis. 5. Præcepta
affirmativa & positiva non secundùm rigorem, sed Epikiam
interpretanda sunt, uti Silvester, Azor, & alii apud Layman-
sentiant. 6. In quovis casu is, qui omittit facere, quod lex
proponit, excusari potest à mortali, si bona fide & absq; con-
temptu, justa de causa existimet, se non peccare mortaliter eâ
omissione; nullo modo omissurus, si peccatum esse putaret,
ut meritò Paludan. Silv. Cajet. Navarr. docent.

Qu. 7.

Qu. 7. *Quenam sint illa fundamenta Scrupulorum, quae Confessarius evertere debet, & quomodo id praeſtare poſſit?* Reſp. ſequentia ferè ab Authoribus offerri. Primum à S. Gregorio mutuatur, alicubi dicente, bonarum mentium eſt, ibi etiam culpam agnoſcere, ubi non eſt. Hoc fundamentum ut evertat Confessarius, oſtendat ei ex Navarro, eſſe quidem hoc ſignum bonarum mentium, ſed non perinde etiam bonum eſſe ſignum; ſicut albugo veteri vino innatans, ſignum quidem eſt boni vini, non tamen eſt bonum vinum. Deinde verò etiam ipſi ſignificet, non eum eſſe ſententiæ illius ſenſum, quem ipſi ſibi fingunt, ſed hunc potiùs, quòd bonarum mentium ſit, tempeſtivè prævidere culpam, antequam committatur, ejuſque occaſiones ſedulò vitare. Alterum fundamentum ex regula à S. Ignatio pro electione faciendâ præſcripta deſumunt, quâ jubet S. Pater, ut electurus apud ſe conſideret, quid in morte à ſe electum vellet. Unde inferunt: atqui ego ſi morti proximus forem, non auderem cum hoc ſcrupulo mori &c. Ad hoc fundamentum evertendum ſignificet illi, quòd, ut rectè Cordubeniſis & alij advertunt, in illo articulo optimè etiam facturus eſſet, ſi ſcrupulum ſuum contemneret, ſeq̃, cum magna fiducia in finè divinæ bonitatis projiceret. Præterea verò multa eſſe, quæ in illo articulo facere quis tenetur, ad quæ tamen extra articulum illum non obligatur; hinc in illo caſu diſponere de domo ſua, Sacramentum Eucharistiæ ſumere, & juxta multos etiam contritionem perfectam elicere tenetur, quæ tamen extra articulum ſine peccato omittere poteſt. Tertium fundamentum ex noto illo Siracidiſ c. 3. effato petunt: Qui amat periculum, peribit in illo. Sed & hoc fundamentum facilè evertet Confessarius, ſi oſtendat, non eſſe periculum labendi in peccatum, ſi quis regulas à doctis, prudentibus, & religioſis viris traditas ſequatur, ſuumque illorum judicio ex ſincero humilitatis & obedientiæ ſtudio ſubmittat, ut rectè Reginaldus l. 13. c. 12. num. 124. advertit.

Qu. 8. *Quomodo in ſpecie cum iis, qui de peccatis iam in prioribus aliqua confessione explicatis anguntur, timèntque, ne ea ſua explicarint, agendum ſit?* Reſp. ſequentes doctrinas & induſtrias ei obſervandas eſſe. 1. Seriò illis prohibeat omnem confessionem generalem illorum peccatorum; imò & obli-

vionem

tionem eorundem omnimodam imperet, etiamsi non meminissent, se illa fuisse confessos; nam non meminisse, non est rationabilis causa dubitandi, ut doctissimi Theologi sentiunt, cum nec aliorum nostrorum factorum omnium semper meminimus. 2. Ostendat illis, quam securè possint omittere talium peccatorum confessionem; cum in primis Authores probatissimi, in specie verò Laym. Navarr. Medina, Saa, Henriquez, Coninck, doceant, id facere eos posse, & debere. Deinde verò dubium in conscientia scrupulosa apud alios sit moralis certitudo. Et tandem, etiamsi aliqua non esset confessus, non teneatur cum tanto suo damno omnimodam confessionis integritatem procurare, utpote à qua minores sæpe difficultates excusant, uti Coninck 2. 2. p. 2. d. 7. n. 68: cum aliis notat. 3. Suadeat illis, ut consilium S. Bernardi in s. de SS. Petro & Paulo datum sequantur, dum ait: ad Dominum conversos non nimium cruciet præteritorum peccatorum conscientia, sed tantum humiliet vos, sicut & ipsum Paulum. Quod idem alii SS. PP. & Ascetæ confirmant, dum suadent, ut omnium, quæ retrò sunt, cum S. Paulo obliviscentes, ad anteriora nos convertamus, & ex præteritis peccatis triplicem hunc fructum, scilicet ruborem (seu humiliationem & vilipensionem nostri) dolorem, & fervorem, quo præteritas negligentias resarcire, & tempus elapsum, malèque impensum quasi redimere quisque studeat, retineamus.

Qu. 9. *Quomodo cum in agere debeat Confessarius, qui perpetuò riment, ne confessiones suas ordinarias ritè non instituant, & peccata sua satis non explicent?* Resp. sequentia documenta ei ad hunc finem servitura. 1. Hortetur eos, ut sibi persuadeant, Christum Dominum instituisse hoc Sacramentum non pro carnificina, sed solatio Peccatorum, atque adeò ad usum illius non requiri summam diligentiam, sed mediocrem sufficere; hinc ea duntaxat Scrupulosum confiteri debere, quæ manifestè cognoscit esse peccata, uti Vasq. d. 62. c. 2. Laym. l. 1. tr. 1. c. 6. n. 2. Sanch. l. 1. mor. c. 10. n. 82. Azor & alii docent; imò Tannerus ea tantum vult confiteri ipsum, quæ se fecisse, jurare possit. 2. Si dubitare se dicant, an hanc vel illam culpam expresserint, non facilè credat illis, sed interdum, si aliam materiam præter scrupulos non afferant, eosdem sine absolutione ad Communionem dimittat, ut hâc ratione

Instr. V,

N

tione

tione discant pluris facere obedientiam, quam suas stolidas observationes. 3. Suadet nonnemo, ut jubeat ejusmodi Penitentes sua peccata scripto explicare. Quod si autem se determinare non possint, quid scribendum sit, prudens Confessarius interdicit eis omne examen, jubeatque solum ad interrogata respondere; quâ ratione P. Simon Felix doctissimus Theologus testatur, multos ad desperationem usque anxios liberatos esse. 4. Moneat illos, ut non nimis angantur, si, ubi conscientiam suam discussissent, vix ullum peccatum memoriae occurrat, sed potius meminerit, conscientiam prudenti Pædagogo similem esse, qui, licet interdum minora delicta dissimulet, nullum tamen eorum, quæ graviora sunt, & majus damnum creare possunt, incorrectum dimittit. Noverint quoque, ejusmodi cæcitatē spiritualement ad probationem à DEO immitti, sicut olim cæcitatē corporalem ob similem finem Tobiaë seniori immisit; dent ergo operam, ut cum eodem Sancto patienter eam supportent, sicque efficiant, ut de ipsis quoque dici possit, quod de Tobia S. Scriptura his verbis meminit: *Non est contristatus, quod plaga cæcitatē obtriverit ei.*

Qu. 10. *Quomodo agere debeat Confessarius cum illis, qui variis tentationibus vexati, immoderate timent, ne assensum prabuerint, aut morose delectati sint, sicque mortiferum peccatum admiserint?* R. 1. & ante omnia significet illis, quod Suar. Valq. Granad. Azor, Layman & alii docent, ac suadent, nimirum ut Scrupulosus nunquam credat, se mortaliter peccasse, nisi certò & evidenter sciat, imò etiam jurare queat, se lethiferum peccatum admisisse; cui sententiæ tantò firmitus adherere potest, quantò graviora sunt fundamenta, quæ eam probabilem atque securam esse persuadent: nam inprimis tanta est peccati mortalis malitia, ut vigilem latere non possit; nec, ut Richardus de S. Victore ait, committi queat sine gravi corruptione sui, sine gravi læsione Proximi, sine magno contemptu DEI; quis ergo credat, tantum damnum, tantamque læsionem mox corrigi, & omnia restitui in integrum? DEUM statim super omnia amari, qui antea vilissimæ rei postpositus, & insuper habitus fuit? P. Jacobus Alvarez certè p. 3. l. 1. c. 12. §. 5. ait, consensum in tale peccatum tam impium esse, ut, si quis statim post factum dubitet, an deliberatè

consen-

consenserit, vel facti statim pœniteat, probabiliter judicare possit, se non consensisse, cum non soleat animus à DEO averfus tam subito ad DEVM converti. Deinde, cum malitia mortalis formaliter in mala voluntate consistat, ipse autem timor peccati, quo assiduò vexantur scrupulosi, satis arguat ipsos bonam voluntatem habere, meritò ex hoc etiam capite timorem peccati admissi deponere possunt; maximè, cum ipsa etiam anxia formido sufficientem libertatem non minùs, ac aliæ passiones, tollere soleat. & præterea etiam experientia doceat, Scrupulosos in gravissimis etiam tentationibus in peccatum mortale non consensisse, atque adedò credibile sit, DEVM in obscuris tentationibus eos non dereliquisse, qui in multis gravioribus & manifestis periculis adfuit. Et tandem illud etiam accedit, quòd dubia de Proximo nobis occurrentia in meliorem partem interpretari debeamus: cur ergo non idem quoque privilegium in suum favorem & commodum usurpare Scrupulosus queat? 2. Suggestat eis doctrinam à S. Henrico Susone propositam, qui, cum priùs de hac materia loquens dixisset: *Vel una tantùm vana complacentia suiipsius hominem in DEI oculis deformiorem reddere possit, quàm vel mille, licet pessima, tales incidentia, subdit: Verumtamen latet in isto occulta quadam pressura, qua est subtilissimus quidam & acutissimus funis, qui hic contingere possit; & hac est, quando homini prava aliqua cogitatio incidit, & ipse fortassis cum delectatione ei intendit, atque suiipsius oblitus non ita celeriter se avertit; & tunc putat, se cum voluntate & deliberatione illi intendisse, & seipso neglecto peccasse mortaliter. Sed absit, ut hoc ita credamus; concurs namque multorum etiam Sanctorum sententia est, rationem sæpe per importunas incidentias in delectationem per venire, idque satis bonâ morâ, & longo tempore, antequam ratio suiipsius per maturam deliberationem plenè compos fiat, & tunc ea recipere, vel aversari, peccatum admittere, vel respuere potest. Quod cum ita sit, nequam in talibus peccatum mortale homines boni metuere debent, si sana atque Catholica doctrina fidem adhibere volent. Augustinus namque adedò voluntarium peccatum esse dicit, ut, si voluntarium non est, peccatum nullo modo sit habendum. Hucusque Suso sapienter & solidè. 3. Narret ipsdem, quod Christus olim S. Catharinæ Senensi dixit, teste Surio. 20. April.*

dum eandem turpissimas phantasias & Spectacula à Dæmoni-
bus objecta intueri coactam, & ne iisdem delectata fuerit, ti-
mentem visitavit, & dum illa quæreret: Eho, mi dulcissime
Sponse, ubi eras, quando me tam fœdæ cogitationes vexa-
bant? respondentem audivit: in corde tuo Spectator aderam,
& ne talia phantasmata tibi placerent, meâ præsentia effi-
ciebam. Sed & id, quod S. Birgittæ similibus tentationibus
vexatæ quondam dixit, narrâsse proderit: Hæc, inquiebat,
vera est iustitia, ut, sicut prius delectabar in vanitatibus
mundi contra voluntatem meam, ita nunc tibi molestæ sint
variæ, perversæque cogitationes contra voluntatem tuam.
Veruntamen time iudicium meum moderatè & cum discre-
tione, firmiter semper confidens in me DEO tuo. Certissimè
enim scire debes, malas cogitationes, quibus mens reluctat-
ur, & detestatur, esse purgationem atque coronam, uti fulius
Alphonsus Rodriq. p. 1. tr. 8. c. 29. refert.

Qu. 11. *Quomodo cum iis agendum sit, qui ob peccata gravia
commissa perpetuò timent, ne defectu competentis satisfactionis
iacturam beatitudinis pati cogantur?* R. In primis tali homini
magnitudinè misericordiæ divinæ tū aptis ex S. Scriptura sen-
tentiis, tum exemplis illustribus S. Mariæ Magdalenz, La-
tronis boni, SS. Petri & Augustini, aliorumque plurium de-
monstret. 2. Pariter ostendat, quàm grata sit DEO fiducia
de bonitate ac misericordia illius concepta; & è contrario
quantopere diffidentia ac desperatio eidem displiceat. Ad
priorem partem demonstrandam servire illi poterit id, quod
olim Christus S. Gertrudi dixit, teste Blofio c. 11. monil. Spir.
*Fiducia illa; inquiebat, quam homo in me solo collocat, credendè,
scire, posse, & velle me ipsum iurare fiducialiter in omnibus, cor
mihî transfigit, ut non possim non ei gratificari, & manus porri-
gere ob gustum, quem ex eo, quòd totus à me pendet, sentio.* Pro
posteriori parte serviet memorabilis illa S. Augustini senten-
tia, dum c. 22. manual. ait: *Qui de venia peccatorum desperat,
negat DEVM esse misericordem. Magnam iniuriam DEO facit,
qui de eius misericordia desperat.* 3. Significet illi pro solat-
io, quod S. Catharina Senensis in quadam Epistola dixit: *Si
omnia peccata simul in uno homine coacervata essent, non debe-
rent eum impedire, quò minus fructum Sanguinis Filii DEI in se
reciperet, modo vera fides & spes misericordia DEI in eo reman-
neret.*

neret. Cum peccatum solummodo in mala, peruersaque voluntate situm sit, homo videns bonam voluntatem sibi concessam esse, debet omni confusione Spiritus abiecta perseverare in sanctis operibus & exercitiis, ambulareque in lumine gratia, quam invenit in se absconditam in munere DEI, qui bonam voluntatem in se conservat. Debet Diabolo confusionem vel desperationem suggerenti respondere: si gratia DEI in me non esset, etiam bona voluntas non esset, & ego pravas suggestiones tuas sequerer. Iam verò confido in Domino meo IESU Christo, qui me semper intuebitur, ac salvū faciet propter immensam misericordiam suam. 4. Non parū etiam conducet, si consolatoria illa Blosij c. 8. instit. spirit. sententia ei proponatur: Præstat, inquit, omnino post peccatum admissum mox reverti, quàm diu in peccato discutendo occupari. detinerique; neque enim contracta dissimilitudo meliùs, quam in DEO deponetur. Revera cum DEVS sit fons infinita misericordie, non potest non succurrere, & ignoscere ei, qui ipsum humiliter & confidenter invocat, etiamsi is peccata totius mundi commississet. Fasciculus ligni in ignem ingentem coniectus non tam repente incenditur, quàm paratus est DEVS veniam dare pro peccatis suis verè dolenti. Inter bonitatem DEI, & peccatorem penitentem nullum prorsus medium est. Et in Specul. c. 9. idem confirmans ait: Sancti Patres affirmant, eum, qui DEI erga se iustitiam perinde ut misericordiam ad aeternam eiusdem Domini sui gloriam exosculatur, ac diligit, tam faciliè peccatorum suorum omnium & penarum illis debitaram plenam veniam obtinere, quàm faciliè una aqua guttula in ardenti fornace consumitur. 5. Denique suadeat, ut illius Ascetæ sequatur exemplum, cui cum Dæmon suggereret, ipsum damnatum esse, bene est, respondit, cum ergo DEUM velut summum Benefactorem meum in altera vita laudare & amare ampliùs non possim, in hac saltem pro viribus amabo & laudabo, ut hac ratione pro infinitis beneficiis aliquatenus saltem gratum me ostendam. Quo dicto mox omnis tentatio Dæmonis evanuit.

Qu. 12. Quomodo cum iis agere debeat Confessarius, qui ob quotidiana, leviàque peccata nimium anguntur? Resp. 1. Sapientissimam illam, solatiique spiritualis plenissimam sententiam Blosij illis proponat, qui c. 8. instit. spirit. sic ait: Asceta propter defectus, quos nulla ratione in se devincere potest,

non perturbetur, sed DEO se resignans reputet illos veluti fructum esse, quo conspersus ager anima sua uberiores fructum affert. DEVS enim naves aliquos spirituales, & modicum quid reprehensibile etiam in charissimis Electis suis saepe relinquit, qui ut plurimum ad iram & vehementiam proniores sunt, vel primorum motuum molestia longo tempore fatigantur, ut sibi & aliis cogniti humiliantur, indeque gratia, quam à Domino acceperunt, velut ignis sub cinere occultetur, ac melius conservetur. Sæpenumero accidit, ut hi, qui irresignati sunt, & grandes in oculis suis, viriliter in se primos motus compescant, & fortius adversa quaque extrinsecus perferant, quam humiles & verè resignati DEI Amici. Isti enim secundum inferiorem hominem tranquilli in adversis permanent, sed secundum sensualitatem plerumque turbantur, atque penas exhorrent. Igitur Asceta roget Christum, ut non omnem suam imperfectionem suppleat. Si longanimis fuerit, tandem ab ipso Christo istud intus audire merebitur: Gratias tibi ago, Fili, quod defectus tuos ad finem usque patienter tolerando, mecum crucem meam portaveris. 2. B. Aloysij exemplum proponat, qui, ut in vita ejus legitur, si quid se deliquisse cognoscebat, non nimiam tristitiam contrahabat animum, sed semet ad preces Domini proijciens, seque confessione expiaturum peccatum decernens, animoque dolens acquiescebat. Dicere item solebat, nimium de levibus erratis affigi, indicium esse Hominis semet ignorantis, qui enim se nôrit, non posse esse nescium, hortum suum tribulorum ac spinarum suapte sponte feracem esse. 3. Præcipiat illis, ut totum caput l. 3. c. 57. ex lib. de imit. Christi legant, sed illa præcipue verba sibi à Christo dicta existiment: Anima quior esto, & ad maiorem sustentiam accingere. Non est totum frustratum, sed te sapius percipis tribulatum, & graviter tentatum. Homo es, & non DEVS: caro es, & non Angelus. Quomodo tu posses semper in eodem statu permanere, quando hoc defuit Angelo in celo, & primo Homini in Paradiso? ego sum, qui moerentes erigo sospitate, & suam cognoscentes infirmitatem ad meam proveho divinitatem. 4. Revocet eis in memoriam, etiam sanctissimas quasque Personas olim in terris viventes variis ejusmodi peccatis fuisse obnoxias, id quod pulchre S. Gregorius in illa verba Job: Obtenebrentur stella eius caligine: indicat, dum sic loquitur: Stella huius noctis caligine obtene-

obtenebrantur, quando & hi, qui magnis virtutibus splendent, adhuc de obscuritate culpæ aliquid sustinentes retinent, ut, etsi iam magna vitæ claritate luceant, tamen adhuc noctis reliquias volentes trahant. Quæ ob causam verò ejusmodi defectus Deus relinquat, clarè olim alicui Personæ devotæ indicavit, dum de defectibus S. Gertrudis loquens eidem dixit: *Electa huius mea, qui videntur defectus, in se plus vocari possent anima profectus. Nam gratiarum abundantiam, quam in ea continuè operor, vix humana posset fragilitas à vento inanis gloria tueri, nisi virtutes eius cognitioni sub defectibus absconderentur. Nam quomodo ager, quando fuerit simo pinguiori impinguatus, eò quoque ditiozem necesse est, reddat segetem; ita hac quoque, ex cognitione suæ infirmitatis, abundantiozem mihi refert fructum gratiarum actionis. Eam ob rem quoque pro singulis defectibus, unde se adeò humiliat, singula ei largitus sum dona, huiusmodi videlicet, quibus in oculis meis omnem valeat imperfectionem abolere. Nihilominus tempore opportuno, cum omnes defectus ei mutavero in virtutes, ut splendidum lumen anima eius fulgebit.* 5. Ostendat illis, quemadmodum Mater aliqua Filiolo infirmitate laboranti, si fortè cadat, potiùs compatitur, & ad eundem elevandum accurrit; ita DEVM Amicis suis & Filijs ex fragilitate in peccatum leve cadentibus non tam graviter indignari, quàm compati, & ad surgendum offerre auxilia. 6. Moneat illos, ut, sicut equi, dum cespitant, ex cespitatione causam alacriùs currendi sumunt, ita & ipsi ex lapsu occasionem fervoris sui augendi desumant, sicque in stadio perfectionis velociùs pergant. 7. Ostendat illis, etiam profectum in virtutibus ac perfectione non omnino impediri, si post lapsum statim iterum surgant, perinde ferè ac æger ad certum locum tendens, etsi interdum ex infirmitate corruat, si tamen mox iterum surgat, & ambulare pergat, semper plus proficit in itinere, propinquiùsque fit termino præfixo.

Qu. 13. *Quomodo agere debeat Confessarius cum iis, qui in oratione perpetuis anguntur scrupulis, & ne legitimè verba pronuntiarverint, aut non debitam certè attentionè adhibuerint, timent?* R. 1. Severè illis prohibeat, ne quidquam repetant, sive bene, sive malè recitasse sibi videantur, sed morem potius Mulierum fila girgillo (mit dem Haspel) deducentium

aut convolventiū sequantur, quæ, si fortè filū abrumpatur, nō propterea priora etiam fila deducunt, aut convolvunt, sed initium abrupti fili quærunt, & ab eo laborem denuo auspicantur. 2. Interdum etiam adhibere potest remedium à S. Ignatio adhibitum, qui Patri cuiusdam horas suas ob scrupulos morosè nimis recitanti clepsydram obtulit, & ut eà elapsà orationem abrumperet, præcepit, quo consilio effecit, ut Pater ille, ne quidquam ex horis omitteret, celerius eas decurreret. 3. Revoce illis in memoriam, quòd, etsi communior & verior sit sententia Theologorum etiam internam attentionem requirentium ad Horarum Canonicarum recitationem, probabilis tamen etiam, quàmque tutò secundum Laymannum & Lessium sequi possit, sit sententia Navari & aliorum, nullam attentionem internam requirentium, sed externam tantum, quæ omnem actionem impossibilem cum attentione interna excludat, licet animo voluntariè quis distrahatur; quantò minùs ergo involuntariæ distractiones, quales plerumque ejusmodi scrupulosi patiuntur, obstabunt obligationi ad recitandas Horas Canonicas implendæ. 4. Suadeat, ut, si fieri possit, cum Socio eas recitent, sic enim partim exemplo, partim pudore retrahentur à repetitione verborum semel prolatorum. 5. Ostendat illis, quàm parùm finem per scrupulos suos intentum obtineant ejusmodi repetitione: quid enim aliud quærunt, nisi ut debitam DEO reverentiam ac convenientem laudem exhibeant, sicque magis eidem placeant? atqui per crebras adeò repetitiones contrarium potius effici vel ipsum rationis lumen dicat: quis enim inter Homines Oratorem de laudibus Regis in ejus præsentia dicturum, si eadem semper verba repeteret, non offensam potius Regis, quàm gratiam promeriturum credat?

Qu. 14. *Qua adhortatio ejusmodi Personis scrupulosis facienda sit in fine confessionis?* Resp. potissimum ad fiduciam in divina bonitate concipiendam, & obedientiam Confessariis, aliisque Patribus Spiritualibus exhibendam animandos esse. Quòd si tamen & hæc, & alia similia media nihil proficere Confessarius advertat, acrius interdum increpare eos oportet, atque apertè dicere, ejusmodi pertinaciam non nisi ex occulta superbia proficisci, hancque graviolem esse omnibus culpis per

pei scrupulos in memoriam redactis, nec posse illos curari, nisi se alteri submittant,

§. II.

Quid in Generalibus Confessionibus sit observandum?

Qu. 1. *Quid, & quotuplex sit Confessio Generalis?* Resp. 1. Per Confessionem generalem hoc loco nihil aliud intelligi, quam repetitam sui ipsius accusationem de peccatis jam semel in Sacramento pœnitentiæ explicatis factam. Resp. 2. Hanc confessionem rectè ab aliquibus in obligatoriam seu necessariam & spontaneam, seu non necessariam dividi. Obligatoria est, quæ ob defectum essentialem in præcedentibus confessionibus commissum facienda. Spontanea est, quæ ad majorem animæ profectum ac solatium sponte peragitur, & iterum subdividi potest in eam, quæ ab uno vel pluribus annis fieri solet; & eam, in qua peccata per totam præcedentem vitam commissa explicantur.

Qu. 2. *Quando Confessio generalis obligatoria facienda sit?* Resp. in sequentibus casibus. 1. Quando Confessiones particulares sua integritate caruerunt, omisso in iis aliquo peccato mortali, sive ex verecundia, sive ex ignorantia affectata, sive ex defectu mortaliter culpabili conscientiæ non satis examinata. 2. Quando illis dolor sincerus & serius aut propositum emendationis, & occasiones vitandi, aut, si necesse sit, illata damna reparandi defuit. 3. Quando Confessiones particulares factæ fuerunt Sacerdoti, in quo neque Jurisdictio, neque sufficiens facultas aut intentio absolventi fuit. Extra hos casus neque Christus, neque Ecclesia quemquam obstrinxit, ut idem peccatum iteratò subjiceretur, cum peccatum semel in confessione explicatum, & per legitimam absolutionem dimissum, penitus abolitum sit, nec salutem impediat, atque ad eam confessionem ulteriore non indigeat.

Qu. 3. *An non etiam repetitionem peccatorum imperare debeat Confessarius, si non meminerit ampliùs distinctè peccatorum aut numeri in confessione explicati?* Resp. non esse necessariam distinctam memoriam (quis enim in confessione per multas horas aut dies facta hanc sibi polliceri possit?) sed sufficere confusam notitiam statûs pœnitentis, quæ in eo consistit, ut

saltem aliquantulum meminert, plura diversæ speciei peccata mortalia à Pœnitente fuisse commissa, eaque in numero satis frequenti esse patrata; hæc enim memoriã stante jam sufficienter judicare potest Confessarius, hunc esse graviozem Peccatorem, quàm alios, adeoque majori etiam Pœnitentia dignum.

Qu. 4. *Quid facere debeat Confessarius, si se vel somnolentiã, vel distractione animi abreptum, aut ob subtilem nimis vocem Pœnitentis advertit, nec confusam etiam peccatorum explicatorum cognitionem habere?* R. in tali casu eum per paucas interrogationes de gravioribus speciebus peccatorum, si id commodè fieri poterit, sibi denuò revocare debere in memoriã peccata à Pœnitente in confessione exposita. Quòd si aliqua certò mortalia prorsus non intellexerit, vel aliquas interrogationes, quæ sibi necessariae videbantur, omisit, præcipuè in longis confessionibus, tum ita se gerere debet, ne onus Pœnitentis nimis grave efficiat, atque adeò ipsam etiam confessionem odiosam reddat; quam ob causam frequenter excusari poterit ab integritate materiali exactè procuranda, cum enim Christus Dominus in hoc SS. tribunali Judices constituerit homines, nec pro tanta multitudine ac varietate Judicum, quam exigebat multitudo Pœnitentium, summam diligentiam exigere debuerit, hoc ipso normam hujus judicii humanæ conditioni ac fragilitati accommodare voluisse videtur.

Qu. 5. *Quid facere debeat Confessarius, si reperiat Pœnitentem in præteritis confessionibus minus integrè confessum fuisse, sive ex propria, sive ex aliorum Confessariorum incuria, v. g. non exprimendo numerum, aut speciem mutantes circumstantias?* R. Pellizarius c. 10. tr. de mon. n. 197. Si Pœnitens sit prudens & vivacioris ingenii, ita ut credi probabiliter possit, ipsum præmissis diligentiori examine exactius confessurum esse propria peccata, ac suppleturum defectus commissos in præcedentibus confessionibus, tum Confessarius illum dimittere debet, ut propriam conscientiam discutiat rediturus ad confessionem faciendam, si absque infamiæ aut scandalali periculo absolvi queat; secus enim à peccatis explicatis directè, indirectè verò ab aliis distinctè non explicatis solvendus, & ut reliqua alio tempore post accuratum examina

confiteatur, monendus esset. R. 2. Si rudioris & hebetioris sit ingenii, ita, ut post plura examina non melius peccata sua agniturus credatur, quam si statim à Confessario interrogetur, tunc communiter non debet dimitti, sed statim examinari. Quam doctrinam confirmans Laym. l. 5. tr. 6. c. 9. n. 4. ait: *Interdum si appareat magna hominis ruditas, Confessarius contentus esse potest enarratione peccatorum à proxima confessione factorum, præcedentium autem rudi aliqua cognitione, præsertim si aliorum præsentium copia adsit; quandoquidem rudis ille propter oblivionis ignorantiam non crassam capax est absolutionis, ut pono, ad perfectiorem autem dispositionem hæc & nunc facile adduci non potest.* Sed & doctrina Fagundez de præc. Eccl. 2. l. 1. c. 4. bene notanda est, dum sic loquitur: *Rustici homines, qui agresti modo confitentur sine numero ac diligentia, cogendi non sunt repetere confessiones indoctis Parochis factas; cum enim bona fide confiteantur, & uniformem vitam rationem habeant, statim ex confessione unius anni conicit prudens Confessarius, quantum reliquis annis peccarint, & quem numerum peccatorum commiserint.*

Qu. 6. *An, si Pœnitens omisit aliquod peccatum explicare, in confessione, & interea multas alias confessiones bona fide fecit, in quibus nihil illi incidit de hoc peccato exponendo, teneatur postea omnes repetere?* R. negativè cum Pelliz. in tr. de Monial. c. 10. n. 206. & Joanne de Lugo ib. cit. quia, cum supponatur Pœnitens non recordari sacrilegii commissi, aut obligationis suæ ad repetendum illud peccatum, omnes intermediæ confessiones validæ fuerunt.

Qu. 7. *An, si Pœnitens aliquod peccatum ut dubium confessus est, debeat illud denuo confiteri, si certò à se commissum deprehendit?* R. ita quidem sentire communiter Authores; verùm quia contrariam sententiam tenent Arriag. d. 31. Antonius à S. Spiritu, Vidal. Caramuel, Tancredo, Merolla, Leander, & plures alij RR. eandemque valde probabilem reputant Tambur. in meth. confess. l. 2. c. 1. n. 24. Pellizar. c. 10. n. 198. C. Lugo d. 16. s. 2. §. 4. n. 92. potest Pœnitens hanc sententiam sequi, licet contrariam ut communiorem sequendo rectius faciat.

Qu. 8. *An, & quibus generalis confessio spontanea sit suadenda?* R. 1. De hac confessione bene imprimis observandum esse

esse, quod P. Paulus Barry in Hagioph. 2. diei dissertat. matur. prudenter advertit, dum ait. reperiri nonnullos Confessarios, qui auditâ semel iterumque aliquâ personâ statim hâc illi mentem injiciunt, aut Zelo supervacaneo, & imprudenti, aut specie imbibendæ notitiæ melioris, ut commodius animas regant, aut aliis de causis, quas ipsi quidem sciunt, sed DEUS non approbat. Si tales Pœnitenti occurrant, non moveri debere, sed gratias pro labore, quem impensum vellent, habendas. Alias verò animas sic constitutas esse, ut quotannis, si earum arbitrio res permitteretur, duodecim confessiones generales facerent, aut certè quoties novum Confessarium nascuntur, sive ex tacita quadam & occulta complacencia vitæ præteritæ, sive ex scrupulis conscientie semper anxie, & neque per centum confessiones generales pacandæ. Et has quoque non sequendas, rectè cit. Author advertit, sed eos potius, qui confessionem à tota vita non faciunt, nisi vel ratio Congregationis, aut Religiosi Statûs initi, vel specialis quidam internus instinctus, vel tempus aliquod speciale, v.g. singulare Jubilæum, aut fatalis morbus id requirat. Postea verò ubi semel ejusmodi generalẽ confessionẽ accuratè fecerint, eorundẽ peccatorũ memoriam deponentes, annuã vel semestrem ab ultima confessione faciunt; atque ex tali confessione fructum maximum, & ineffabilem animi lætitiã colligi quotidiana testatur experientia; certè citatus Barry aperte fatetur, se pro usu, quem earum rerum habuit, testari posse, se animas reperisse post confessionem talem tam quietas ac contentas, & in talibus vitæ melioris decretis, ut ipsi lacrymas elicerent solatii testes, tacitumque sensum ingererent, fore se felicissimum, si vel semel talem confessionem pari fructu, similibusque affectibus peragere posset. Resp. 2. Duobus potissimum generibus hominum suadendas aut permittendas non esse confessiones generales. Primum est scrupulosorum, utpote quibus ejusmodi confessio adedò non medetur, ut potius sit tormentum, periculosumque præcipitium. Alterũ genus eorum est, qui turpem & fædam inter libidines vitam traxere, nam his quoque commemoratio ac recordatio vitæ præteritæ valde periculosa est; timendum quippe, ne sub specie pietatis ac devotionis Dæmon eos in veteres impudicitias laqueos involvat, ita, ut communiter fariùs sit, ut peractâ semel

mel seriâ harum rerum confessione, non amplius meminerint, neque loquantur de illis nisi generatim & cum horrore, detestatione que, uti à movendis sordibus abstinemus.

Qu. 9. *Quid observandum specialiter sit, ut eiusmodi confessiones generales ritè ac fructuose instituantur?* Resp. sequentes doctrinas non parùm profuturas. 3. Itaque & ante omnia semper ob oculos habendus est finis, ob quem eiusmodi confessio instituitur, qui quidem triplex est potissimùm. Primus, ut, si quid in superioribus confessionibus vel circa dolorem, vel ipsam accusationem, vel propositum omissum, vel non accuratè satis peractum est, per eiusmodi confessionem compensetur. Secundus est, ut per accuratiorem eiusmodi discussionem conscientia plenior, certiorque sui ipsius, ac status animæ suæ notitia acquiratur. Tertius & præcipuus est, ut, dum universa peccata in uno quasi cumulo conspiciuntur, Pœnitens ad majorem dolorem, confusionem, satisfaciendi studium, fervorem ac amorem stimuletur, sicque & ipse cum S. Maria Magdalena advertens, tam multa peccata sibi remissa esse, incipiat diligere multum. 2. Ut ea, quæ confessionem præcedere solent, puta discussio sui, dolor, propositum emendandæ vitæ &c. cum majori accuratione ac fervore peragantur, considerandò motiva ad eiusmodi dolorem excitantia; item causas & radices peccatorum, uti & media ad eiusmodi radices evellendas conducentia, id quod commodè per secessum unius, alteriusve diei effici potest. 3. Ut ipsa sui accusatio eâ humilitate, sinceritate, integritate, ac intensione peragatur, quâ eandem perageremus, si jam nunc descendendum animæ ex corpore, ratioque totius vitæ supremo ac severo Judici reddenda foret. 4. Ut pœnitentia à Confessario imposita non tantùm cum magna humilitate, animique æquitate accipiatur, sed etiam cum pari promptitudine, fervore, ac devotione impleatur, atque ut tantò copiosior sit satisfactio, etiam spontaneæ satisfactionis opera jungantur, aut etiam satisfactionum Christi & Sanctorum ex thesauro Ecclesiæ applicatio per indulgentias obtentas impetretur. 5. Ut, ubi confessio dicto modo peracta fuerit, omnis de facta remissione sollicitudo cum magna in divinam bonitatem fiducia deponatur, & Pœnitens exemplum D. Pauli secutus, omnium, quæ retrò sunt (peccatorum maximè in confessione explicæ

plicatorum oblitus, ad anteriora (id est, novæ vitæ instituenti-
dæ studium) se convertat, & de præteritis peccatis nihil nisi
dolorem, pudorem ac fervorem, ut alibi dictum est, retineat.
Quæ omnia ut tantò accuratiùs, promptiùsque observentur,
proderit saluberrimam adhortationem S. Francisci Salesij p. 1.
Introduct. ad vitam devotam c. 19. sibi applicare, ubi sic lo-
quitur: Hoc unum porro, charissima Philothea, hic te rogo, ne
ullo inani timore turberis, aut anxieris. Scorpio, qui nos ferit,
dum ferit, venenatus est; at in oleum liquidus, præstans est ad-
versus proprium morbum & aculeum antidotum ac remedium.
Peccatum non aliter probrosum ac infame est, nisi, dum admittitur;
at in confessionem ac penitentiam iam conversum, hono-
rabile ac salutare est. Contritio quippe ac confessio tam sunt sa-
lutares, tamque bene redolentes, ut peccati turpitudinem era-
dant, & illius fœtorem tollant. Simon leprosus Mariam Magda-
lenam dicebat esse peccatricem; at non sic Salvator, nec iam de
commissis peccatis, sed tantùm de unguento, quod effundit, deque
magnitudine charitatis eius loquitur. Si verè humiles simus,
Philothea, infinitè nobis peccatum displicebit, quòd DEVS per
ipsum offendatur; at eiusdem accusatio suavis nobis erit ac in-
cunda, quòd per ipsam DEVS honoretur. Alleviamentum quod-
dam in morbo est malum, quo premeris, Medico minutim dete-
gere, & aperire. Cùm ergo ante Patrem tuum Spiritualem vene-
neris, in monte te Calvaria agere, & sub IESV Christi crucifi-
xi pedibus consistere fingito, cuius pretiosus sanguis undequaque
effluit, & exuberat, ut te ab omnibus iniquitatibus tuis emun-
det, ac lavet. Nam tametsi ipsissimus Salvatoris IESV Sanguis
non sit, est tamen sanguinis eius effusi meritum, qui Penitens
circum confessionalia abundantissimè irrigat, levat, & resper-
git. Bene igitur ac sincerè cor tuum aperi, ut sic peccata per con-
fessionem eodem egredi facias; nam quantum illa egredientur,
tantùm pretiosum passionis divina meritum illuc subingredietur,
quo benedictione id repleat.

Qu. 10. An in confessione generali explicari debeat, qua pec-
cata quis nondum confessus sit? R. ita quidem sentire Tho-
mam Hurtado & Turrianum apud Dianam p. 11. tr. 6. ref. 22.
cc. & videtur approbare ipsa praxis piorum Christianorum,
passim confessioni generali particularem peccatorum ab ulti-
ma confessione factorum explicationem præmittentium; con-
trariam

trariam tamen sententiam longè communiorem esse, ideòq; securè etiam praticari, uti expressè docent Suar. Sanch. Lugo, Bonac. Coninck & alij, quos refert, & sequitur Dicastillo d. 9. n. 147. cum enim ex una parte circumstantia illa (quòd peccatum nunquam antea explicatum sit) non mutet speciem, nec aggravet; ex altera verò parte eandem exprimere interdum sit difficile admodum Pœnitenti, merito dicitur, non esse hoc onus imponendum Pœnitenti, nisi gravis aliqua causa urgeat, qualis quidem hîc neutiquam apparet.

Qu. 11. *An saltem omnia peccata mortalia iam semel explicata in confessione necessario iterum explicari debeant in confessione generali?* R. negativè Lugo d. 16. l. 2. n. 56. & Dian. p. 3. tr. 4. re. 86. quos refert, & sequitur Jo. de Dicastillo contra Victorinum & Ledesman ib. cc. cum enim talis Pœnitens ponat omnia essentialia ad confessionem, rectè infertur, eum legitimam quoque confessionem facere, licet non omnia peccata mortalia, quæ olim jam confessus est, explicet; per hoc tamen nolo negare, Religiosos illos, qui peculiaribus statutis ad confessionem generalem annuam obligantur, non satisfacturos huic obligationi, si omnia graviora peccata ab ultima confessione generali perpetrata non explicarent, cum absque tali explanatione finis, ob quem generalis confessio à Fundatoribus præcepta est, scilicet directio, & auxilium particulare Pœnitentis obtineri non queat.

Qu. 12. *An numerus in confessione generali sollicitè inquirendus, & explicandus sit?* R. ex dictis priori quæstione satis patere, per se & virtute Sacramenti non esse obligationem ad numerum in talibus confessionibus explicandum; si enim non est obligatio ad omnia mortalia explicanda, nulla sanè apparet ratio, cur ad numerum explicandum quis obligatus censeri debeat, si eundem in prioribus confessionibus jam semel explicavit. Dixi tamen per se: quia Religiosis peculiari lege obligatis ad confessionem generalem omnino suadendum est, ut numerum saltem in gravioribus addant, quò melius à Confessario cognosci & dirigi possint.

Qu. 13. *An suadendum & permittendum sit, ut confessiones generales iuxta varios Catalogos, in quibus peccata enumerantur (Speculum confessionis communiter vocari solita) instituantur?* R. cum crebra experientia doceat, ex ejusmodi speculis plus

plus

plūs detrimenti & turbationis, quàm emolumentū reportatū, in communi non suadendum usum illorum, sed eorum potius praxin imitandam, qui decem præcepta Decalogi, & quinque præcepta Ecclesiæ percurrentes juxtā eorum ordinem indicant, quid cogitatione, verbo, aut opere contra eadem peccarint; uti ex subjecto Catalogo videre est, in quo pleraque ejusmodi peccata ordine paulò antè indicatō enumerantur. Itaque excutiat Pœnitens, & seipsum quærat.

Circa primum Præceptum.

1. An non in rebus fidei hæsitaverit, vel aliquem articulum omnino negaverit?
2. An non diffidentiam aliquam, aut pusillanimitatem contra bonitatem divinam admiserit?
3. An non res creatas inordinato amore profecutus sit, sicque DEUM purè, & ex toto corde non dilexerit?
4. An non adversa animo impatienti, & divinæ voluntati parùm conformato exceperit?
5. An non ob aliquod donum naturale vel supernaturale superbierit, suisque illud viribus aut conatibus adscripserit?
6. An non contra Religionem & honorem DEO debitum, res divinas aut sacras irreverenter tractârit?
7. An non preces suas cum culpabili distractione ac irreverentia peregerit?
8. An non Sacramenta sine debita præparatione, reverentia ac fructu susceperit?
9. An non in cultu & obsequio tepidus & inconstans extiterit?
10. An non in SS. Patronorum veneratione & amore remissus & inconstans fuerit?
11. An non aliquo superstitionis genere DEUM & Sanctos offenderit?
12. An non debitas DEO pro acceptis beneficiis gratias persolvere neglexerit?

Circa primum Præceptum.

13. An non DEUM vel Sanctos illius blasphemârit?
14. An non temerario quodam juramento vel perjurio DEUM offenderit?

15. An

15. An non votum aliquod DEO aut Sanctis oblatum transgressus sit?

Circa tertium Præceptum.

16. An dies Festos violaverit faciendo, vel mandando opera servilia sine debita causa?

17. An neglexerit audire Missam integram diebus Festis, vel aliis causam dederit negligendi?

18. An per notabile tempus sub Missa fuerit voluntariè aut culpabiliter distractus?

19. An debito tempore & modo jejunia observârit?

Circa quartum Præceptum.

20. An Superioribus suis, Parentibus debitam reverentiam exhibuerit?

21. An Superiorum mandata licita transgressus fuerit?

22. An de Superiorum suorum vitiis, & ordinationibus murmurârit?

Circa quintum Præceptum.

23. An Proximum suum cogitatione, id est, odio, invidiâ, suspitione vel iudicio temerario offenderit?

24. An eundem læserit verbo, hoc est, maledictione, inhonestis agnominibus, convitiis, irrisione, subsannatione, murmuratione, detractioe, mordacibus aut asperis dictis, consilio, iussione, laudatione, seminatione discordiarum.

25. An opere aliquid contra eundem admiserit, hoc est, plus æquo iratus fuerit, correxerit, percusserit, vulnerârit, mutilârit, occiderit, damnum in fortunis intulerit, inhonorârit, scandalizârit &c.

26. An domesticos suos non neglexerit, debitam sustentationem, educationem, correctionem negligendo?

27. An non immoderato cibo vel potu sibi ipsi damnura intulerit, vel omnino inebriando, usu rationis privaverit? aut alios ad ebrietatem hortando, vel cogendo, vel præcun- do incitârit?

Circa sextum Præceptum.

28. An cogitationes impuras voluntariè accersiverit, vel
Instruct. V. ○ *cum*

cum morosa delectatione iisdem inhaerit? aut consensum dederit?

29. An verba lasciva cum delectatione, aut voluntate peccandi protulerit?

30. An opere ipso contra castitatem peccarit, hoc est, literis amatoriis, osculis, amplexibus, tactibus, copulâ, mollitie, aut alio vitio contra naturam?

31. An fidem conjugii servaverit?

Circa septimum Praeceptum.

32. An habuerit voluntatem determinatam accipiendi aliquid injustè, vel retinendi?

33. An actu aliquid abstulerit, & quantum?

34. An rem alienam retineat sine voluntate Domini? aut restitutionem, ad quam sub mortali obligabatur, neglexerit?

35. An emendo, vel vendendo fraudem commiserit?

36. An Usuram vel Simoniam patrârit?

37. An lusu immoderato, aut injusto peccarit?

38. An auxilio, aut alia ratione ad furtum vel rapinam cooperatus sit?

Circa octavum Praeceptum.

39. An mendacium jocosum, officiosum, vel perniciosum dixerit?

40. An promissum aliquod implere neglexerit?

41. An alteri falso corde adulatus sit?

Atque hæc sunt potiora peccata, circa quæ non ipse duntaxat Pœnitens sese examinare, sed etiam Confessarius interdum ipsum interrogare potest. Certè experienciâ crebrâ compertum est, non leve solatium Pœnitentes hausisse, si in ejusmodi confessionibus generalibus Confessarius ipsorum officium in se susceperit, & varias quæstiones formando commissorum peccatorum memoriam refricârit.

Qu. 14. An, & qua pœnitentia in confessionibus generalibus sit imponenda? R. non esse quidem obligationem per se, pœnitentiam aliquam pro his peccatis imponendi, (ne idem peccatum bis puniatur) quia tamen ordinariè aliqua nova antiquis junguntur, saltem pro his pœnitentiam aliquam leviozem imponi posse, & debere, nisi propter explicat

tionem novorum seorsim factam graviozem aliquam paenitentiam imponendam esse constaret.

Qu. 15. An, & qua adhortatio post confessiones generalès subiungenda sit? R. cùm nunquam ferè meliùs animus Pœnitentis dispositus sit ad Confessarii correptionem & adhortationem recipiendam, quàm hoc tempore, quo animus per dolorem de peccatis, amorémque ob beneficium remissionis conceptum emollitus, omnem facillè figuram, quam Confessarius imprimere voluerit, recipiet, ideo non negligendam ei esse tam præclaram occasionem, consiliâque salutaria, prout in Domino opus videbitur, opportunè & prudenter suggerenda; maximè verò conducet unum ex explicatis vitium seligere, atque ad illud debellandum tum exhortari efficaciter, tum aptis etiam mediis, armisq; Pœnitentem instruere, quem in finem si suas etiam illi preces Confessarius sponderit, non modicè sanè illum delinquitum, atque in Domino recreatum dimittet.

